



Uvodnik

Alojz Tul

Montijeva vlada stopa v odločilno obdobje

Montijeva "vlada tehnikov" v Italiji deluje dobrih šest mesecev in je v tem času marsikaj življenjsko pomembnega postorila za državo, ki je bila, kot se je njen predsednik že večkrat izrazil, na robu prepada. To je njegov odgovor kritikom, ki mu očitajo, da bi moral v tem kratkem času rešiti vse najpomembnejše probleme, ki so se v desetletjih vladanja prejšnjih vlad nevarno nakopičili in preprečujejo hitrejši gospodarski zagon in s tem prebroditev krize.

Sprva predsednik Monti ni neposredno odgovarjal na opozicijske in druge poklicne kritike, ki ne predlagajo alternativnih načinov reševanja stanja države. Ko pa so se jim začeli nelojalno pridruževati glasniki političnih strank, ki so javno in uradno podprli umestitev Montijeve vlade in njen program, je tudi njim začel v bolj ali manj diplomatskem slogu odgovarjati, zlasti na očitek, da se vlada še ni lotila ukrepanja za gospodarsko rast. Spomnil jih je zlasti na to, da doslej izpeljane reforme niso bile samoumevne, temveč so zahtevale politično ceno. Mnogo časa je tako zahtevala reforma vstopanja v svet dela mladih delovnih sil. Tudi glavne sindikalne zveze so vztrajno zavračale prilagoditev sistema novim razmeram. Podobno je tudi Vsedržavna zveza industrijcev zahtevala razne ugodnosti za podjetja. Predsednik Monti je na tovrstne očitke priznal, da je njegova vlada v zadnjem času izgubila podporo tako imenovanih "močnih oblastnih krogov", ker pač vlada ne more nikogar privilegirati, ampak mora pravično porazdeliti žrtve v skupno korist. Dejal je tudi, da podjetniški krogi žal podcenjujejo novosti, ki jih prinaša reforma trga dela, ki bo v ustreznem času prinesla prednosti tako za podjetja kot za socialno varnost zaposlenih. Sedanje politično stanje v Italiji označuje zmedenost tako posameznikov kot družbenih skupin, ki so sicer z olajšanjem sprejeli v vednost umik prejšnjega premierja Berlusconi in sprejeli resilno navezo v obliki "tehnične" vlade pod vodstvom izkušenega evropskega politika, ki si je zadal tvegano nalogo, da izvleče Italijo iz globoke finančne in siceršnje krize, ki pesti številne države. Glavnino najtežjih problemov naj bi Montijeva vlada skušala zadovoljivo rešiti do izteka sedanje zakonodajne dobe spomladi leta 2013, ko naj bi italijanski volivci izvolili nov parlament, ta pa novo redno politično vlado. Montijeva vlada sedaj nima za sabo niti polovice mandata. Njeno spopadanje s krizo je bilo sicer trdo in dosledno, a korenine krize se kažejo še vedno kot precej odporne, tako da mnogi postajajo že močno neučakani, kdaj se bodo sedanje razmere začele vidno izboljševati. V tem pogledu so posebno občutljive politične stranke in druge družbene sile. Tiste, ki podpirajo vlado, so v nezavidljivem položaju, da jo morajo po eni strani lojalno podpirati v parlamentu, po drugi strani pa skrbeti za ohranjanje konsenza med svojimi volivci. To jih sili k vedno večjim pritiskom na vlado, naj ne sprejema več očitno nepopularnih ukrepov, ampak naj se odločneje spopade z reševanjem gospodarskih in socialnih problemov. To so sicer upravičena pričakovanja, vendar je treba tudi razumeti, da vlada ne bo mogla v nekaj mesecih rešiti težavna vprašanja, z reševanjem katerih so prejšnje vlade desetletja odlašale.

/ str. 2

Poklon prof. Mirku Fileju



Ob 100-letnici rojstva in 50-letnici smrti

Foto DP

Trst / Srečanje predstavnikov manjšine s podtajnikom Rupertom Zaživelo bo vladno omizje za obravnavo problemov slovenske manjšine

Tehnične vlade so navadno zadolžene, da izvedejo 'umazane posle', ki si jih politika ne upa izpeljati. Montijeva vlada to počenja v dobrem in slabem.

Pripadniki slovenske narodne skupnosti v Italiji lahko preprosto le upamo, da bo Montijeva vladna ekipa dolgo živela, saj si je v svojem dosežanju relativno kratkem obdobju vladanja v zvezi s prizadevanjem za priznanje pravic naše manjšine veliko upala. Najbrž prav zaradi svoje ideološke neobremenjenosti. Poudariti gre namreč, da je bila v nekaj tednih naša manjšinska skupnost deležna pomembnih srečanj (s predsednikom republike Napolitanom in kulturnim ministrom Ornaghijem), ki so nedvomno izboljšala podobo odnosa, ki ga naša domicilna država ima do nas. Temu je treba prišteti tudi teže prihodnjih bilateralnih srečanj med italijansko državo in Republiko Slovenijo, ki bodo med ostalimi tematikami obravnavala ravno

vprašanje slovenske manjšine v Italiji in italijanske v Sloveniji.

Ključni korak v smeri izboljšanja (ali preprosteje

na tržaški prefekturi sestal s predstavniki slovenske narodne skupnosti.

V prvem jutranjem krogu so ga najprej nagovorili predstavniki t. i. skupnega zastopstva (predsednika krovnih organizacij SSO in SKGZ, Drago Štoka in Rudi Pavšič, senatorka Tamara Blažina, deželni svetnik in predstavnik Zveze levice Igor Kocijančič in deželni predsednik SSK Damijan Terpin), nato predstavniki manjšinskih medijev (predsednik DZP-PRAE Rado Race, odgovorni

urednik našega tednika Jurij Paljk, odgovorni urednik spletnega portala Slomedia, Darko Bradassi, odgovorni urednik Doma Giorgio Banchig, odgovorna urednica tednika Novi Matajur Jole Namor, odgovorni urednik slovenskih novinarskih programov RAI Marij Čuk), kasneje pa še predstavniki Slovencev v videmski pokrajini (Giorgio Banchig za SSO in Luigia Negro za SKGZ) in ravnateljica špertske dvojezične šole Živa Gruden; njim se je pridružil tudi špertski župan Tiziano Manzini.

Sledila je novinarska konferenca, na kateri je sam podtajnik Rupert predstavil najpomembnejše izsledke predhodnih srečanj, začenši z ustanovitvijo težko pričakovanega vladnega omizja v Rimu, ki bo z drugačnega in vi-

soko institucionalnega gledišča obravnaval in sproti reševal vprašanja slovenske narodne skupnosti v Italiji. "Primerno se nam je zdelo, da to vladno omizje zaživi v okviru notranjega ministrstva, saj je treba pripadnike slovenske manjšine - sicer raje uporabljam izraz skupnosti - obravnavati kot element interne italijanske narave". S tem je Ruperto marsikaj povedal glede odnosa, ki ga ta vlada ima do nas in do splošnejšega vprašanja večkulturnih dinamik, glede katerih je "Italija v primerjavi z ostalimi evropskimi državami zaostala". Tematika večkulturnosti je namreč predmet celotnega državnega družbenega ustroja, jezike in splošno kulturno dediščino posameznih manjšinskih skupnosti je treba zato resno štiti.



Foto IG

normalizacije) odnosov na relaciji manjšina-italijanska vlada je storil podtajnik na notranjem ministrstvu Saverio Ruperto, ki se je v petek, 8. junija,

In memoriam



V visoki starosti je za vedno zatisnil oči priljubljeni slovenski pesnik in prevajalec Ivan Minatti

8

Književnost



V tržaški knjigarni Lovat so predstavili italijanske prevode treh del velikega pisatelja Alojza Rebule

11



V Trstu in Gorici

O fašističnih taboriščih za Slovence

Iztočnice z visoke šole za novinarstvo UCSI v Fiuggiju

Danes potrebujemo novinarje še bolj kot nekoč!

Italijansko združenje katoliških novinarjev UCSI (Unione cattolici stampa italiana) že preko pol stoletja združuje novinarje, ki svoje poklicno poslanstvo dopolnjujejo s katoliškimi nazori. Najprej kot brezosebni 'privesek' Vatikana, potem podrejen globokim notranjim potresom, mu je v prvi polovici 90. let v rokah velikih italijanskih mislecev uspelo se postaviti na svoje noge, zgraditi institucionalno ogrodje, izpiliti novinarsko deontologijo ter uveljaviti svoj kritični in raziskovalni potencial. UCSI je danes priznana stičišče pomembnih piscev, ki ga na deželni ravni predstavlja prav urednik našega tednika, Jurij Paljk. Druga izvedba visoke šole za novinarstvo "Giancarlo Zizola", poimenovana po pomembnem italijanskem vaticanistu, ki je potekala od 25. do 27. maja v Fiuggiju, je tudi mladim dala priložnost, da se približamo labirintu sodobnega novinarstva. Mladi... za italijanske razmere: ob meni so sedeli "utečeni" kolegi brez stalnega dela in 35-letne matere z družinami in otroki, ki še vedno "gulijo podplate" na cestah italijanskih metropol v iskanju pravih virov in senzacionalne novice. Honorar: 2,50 evra na zapis. V času, ko je (italijanski) tisk v 'preši' med založniki, oglaševalci in informacijskimi menedžerji, nizkimi prodajnimi rezultati, natrpanostjo novinarskega kadra in nasičenostjo informacij, se zdi stanje brezizhodno. Trebuh prazen, honorarja niti za bencin, kompleksnost novinarskega terena pa taka, da zaradi nevzdržnega tempa le še hlastamo po zraku. Nove zahteve internetnega blogerstva, legitimnost 'citizen journalism', diktat interaktivnosti in nezaupanje "preživelih" bralcev v novinarsko figuro: ali ta poklicni profil sploh še potrebujemo? Zdi se, da nismo novinarjev še nikoli potrebovali bolj kot danes! Ključ razumevanja problema tiči v osnovah etično 'namazane' dela v medijih. Cilj našega poklica je iskanje, poizvedo-

vanje, večkrat luščenje resnice, ki je kot čebula. Objemajo jo plasti interesov, političnih spletk, računov, umazanija propagande, zgodovinskih udarcev

skupnim imenovalcem - prekarnostjo, so razmišljala ugledna "peresa". Predsednik UCSI Andrea Melodia, nekdanji odgovorni novinar za kroniko na



in na kožo pisanih scenarijev. Novinar ima v roki skalpel, v glavi znanje, v srcu pa pogum in moralo. To so njegova orodja, ko se vsakodnevno ukvarja z novicami ostrih robov. Pred njim se odvija teater vlog in dogodkov, ki jih mora prepoznati, uokviriti, izluščiti. Olupiti, tako rekoč. In prav v tem lupljenju je ves "trik": bolj odgovornega mesta, kot ga ima novinar, v današnjem času ne poznam. Od njegove "zgodbe" so odvisni politična obračunavanja, ekonomske odločitve, slava redkih in zakajenost mnogih, zgodbe lokalnega vsakdana in vzdušje makroekonomskega blagostanja oz. krize. Odgovornosti našega poklica se moramo najprej vedeti sami, saj prav naše vsakdanje redakcijsko odbiranje, selekcija relevantnih novic, odločanje o tem, kar "velja" in "pripoveduje", gradi resničnost javnega mnenja. Z enim zamahom ločujemo med tistim, kar "se dogaja", in tistim, kar "ne obstaja". Na eni strani vidljivost, družbeni pomen, socialna vrednost oseb in dejanj, javne "pohvale in čestitke", na drugi strani črna tema brezimnosti, neimenovanosti, pozabe, kritike ali, še slabše, tišina. Novinarji, ki zaupamo v katoliške vrednote, lahko z vztrajno zaprisego resnici pogledamo onkraj senzacionalizma in strukturaliziranih citatov ter bralcu odprtega tipa predstavimo zgodbo, ki bo resnici "čim bližja". Za predavalno mizo visoke šole "G. Zizola", na kateri smo se zbrali motivirani publicisti in novinarji iz vse Italije z enim

skupnim imenovalcem - prekarnostjo, so razmišljala ugledna "peresa". Predsednik UCSI Andrea Melodia, nekdanji odgovorni novinar za kroniko na TG1, je sodobnemu novinarju pripisal dolžnost javne službe, nato je predsednik novinarskega sindikata FNSI Roberto Natale uokviril krizo mladih, ki se približujejo temu poklicu. Preveliko število pristopov k državnemu izpitu in pomanjkanje delovnih mest sila v strukturalne spremembe novinarskih ustanov ter odpiranje možnosti visoko kvalificiranemu kadru. Raziskovalec Roberto Ugolini s Katoliške univerze Sacro cuore v Milanu je povezal most med svetom oglaševanja in informacije, dolgoletni predsednik UCSI, novinar in urednik revije DESK, Paolo Scandaletti, pa je orisal zgodovino tega združenja. V Fiuggiju je o religioznem novinarstvu spregovorila tudi vaticanistka Rai News 24 Vania de Luca, predsednica UCSI Lazio, navdušenje dan s požela priznani poročevalec Rai Piero Badaloni, ki je skozi svojo dolgoletno izkušnjo analiziral, kako je potrebno delati "javno službo", njegov sin Federico, odgovorni za informacijsko arhitekturo založniške skupine L'Espresso, pa je razsvetlil sicer deževni dan s predstavljivostjo potencialov novih tehnologij za kakovostno novinarsko delo. Slišali smo še mnenje Luce Borgomea, predsednika združenja gledalcev Aiart o pravicah in garancijah medijskih uporabnikov, direktor tiskovne agencije ASCA Gianfranco Astori je dopolnil problematiko internetne komunikacije, novinar tednika Famiglia cristiana Luciano Scaletari pa je presunil z besedami o nevarnih globinah preiskovalnega novinarstva. S svojo prisotnostjo nas je počastil tudi msgr. Domenico Pompili, podtajnik CEI in direktor tamkajšnjega urada za komunikacijo, s predavanjem o katoliški prisotnosti v medijih, naelektreno vzdušje pa je spremljalo poročilo predsednika Novinarske zbornice (ODG) Enza Iacopina, ki je predstavil poklicno reformo in obljubil pomoč pri rešitvi hude zaposlitvene krize ter honorarne morije znotraj novinarskega poklica. Ob številnih konkretnih debatah pa nam je za konec cerkveni svetovalec UCSI in novinar revije Civiltà cattolica, p. Francesco Occhetta, razgledal in širokosrčen jezuit, dokazal, da Cerkev kljub vsemu temelji na vrednotah dobrote, etične zrelosti in socialne senzibilnosti, ki jih moramo katoliški novinarji položiti v srce in prevesti v javne besede.

Jernej Šček

venka Troha z Inštituta za novejšo zgodovino v Ljubljani. Na 314 straneh z barvnimi prilogami jo je izdalo Publicistično društvo ZAK iz Ljubljane pod naslovom *Fašistična taborišča, In-*

venka Troha, pisatelj Boris Pahor, koordinator kulturnega društva Terre di Confine in strokovnjak za taborišče v Višku prof. Ferruccio Tassin, časnikar Ivo Jevnikar in avtor.



Prof. Carlo Spartaco Capogreco

Naslednjega dne, v torek, 19. junija, pa srečanje ob izidu knjige prireja Krožek Anton Gregorčič, in sicer ob 18. uri v pokrajinski dvorani na goriškem gradu. Ob že naštetih udeležencih bo v Gorici še prof. Francesca Meneghetti iz Trevisa, ki je nedavno izdala obsežno študijo o taborišču za Slovence in Hrvatvate v Monigu pri Trevisu z naslovom *Di la' del muro, Il campo di concentramento di Treviso, 1942-43* (Or-

stran obzidja, Koncentracijsko taborišče v Trevisu, 1942-43). Ta knjiga v Gorici še ni bila predstavljena. Ker bosta srečanja zaradi govornikov pretežno v italijanskem jeziku, bosta zanimivi tudi za pripadnike večinskega naroda.

Ima porodnišnica štete ure?

O goriškem zdravstvu

Goriško zdravstvo je že nekaj let "pod udarom", a v zadnjem času je njegovo stanje še slabše. Zadnji dogodki, ki so povezani z deželnim zakonom za reformo zdravstva v Deželi Fjk, in polemika okrog vprašanja porodnišnice v goriški bolnišnici so dovolj zgovorni primeri. Prihodnost je zelo negotova; predvsem kar se tiče porodnišnice, se lahko upravičeno vprašujemo, ali bodo prihodnje goriške mamice še rojevale v svojem mestu. Vprašanje obstoja porodnišnice v Gorici je že kar nekaj časa na dnevnem redu. Glavna težava je v tem, da iz leta v leto beležijo nezadostno število porodov. Na podlagi deželnega zdravstvenega načrta bi jih moralo biti najmanj 500. Gorica pa jih

ima letno med 300-350. Statistično je to nezadostno število povezano z zmanjšano varnostjo. Na svoj račun bi tako prišla porodnišnica v Trzinu, ki ima zadostno število letnih porodov. Seveda to ne pomeni, da se v Gorici rodi malo otrok. Pregledati bi morali, koliko mamice se odloči za porod izven Gorice. Teh, kot se zdi, ni ravno malo. Tudi tovrstne ponudbe je v bližini Gorice kar precej. Poleg Trzinu je precej blizu tudi bolnišnica v Palmanovi, prav na meji pa imamo tudi bolnišnico v Šempetru. Potrjena občinska uprava se je v medijih zelo odločno uprla ukinitvi goriške porodnišnice. Po institucionalni in politični poti si župan Ettore Romoli prizadeva, da bi ne prišlo do ukinitve porodnišnice. Kot razlog večkrat navaja,

da je v deželi Fjk več porodnišnic, ki letno ne dosegajo minimalnega števila porodov. Zakaj bi torej morala trpeti škodo ravno Gorica? Problematika je res kolkoljiva in se vključuje v splošno razpravo o reformi zdravstva. Deželni odbor je namreč predlagal, da bi se število zdravstvenih podjetij skrčilo na tri. Pri tem bi morala Gorica in Trst imeti skupno zdravstveno podjetje. Levosredinska opozicija pa se zavzema za predlog, po katerem bi se ohranila štiri zdravstvena podjetja, ki bi se ujemala s pokrajinskimi ozemljem. Prihodnost goriškega zdravstva, začeni s porodnišnico, visi tako na nitki. Mogoče bi bilo čezmejno sodelovanje z bolnišnico v Šempetru pri tem odločilno. Novoustanovljeni EZTS lahko odigra pomembno vlogo. Seveda pa je odvisno od volje sedanjih goriških upraviteljev, ki so bili do čezmejnega sodelovanja vedno dokaj hladni. / JČ

Povejmo na glas

Dva evra za osmislitev

Kdo poreče, da je smisel tako enkratno dragocena stvar, da se ni mogoče potegovati zanj z dvema evroma, in vendar je to možno. Če resnični smisel namreč obstaja - in dejstvo je, da obstaja -, potem je samo ena pot, ki do njega vodi, in to je celovita zavzetost za sočloveka v stiski. Zavzetost, ki postane dejanje, pa najsi pomagamo nekomu, ki nima obleke in hrane, najsi ga odločno podpremo pred drugimi, ali pa mu izrečemo besedo tolažbe, ko se je v trpljenju znašel sam, na robu obupa. In če se le malo potrudimo, in verjetno se ni potrebno več kot toliko truditi, saj ljudi v stiski ne manjka, bomo nekega dne za svoje dejanje poplačani. Lahko da ne prav takoj, ker bomo nemara delali dobro le zato, ker se tako spodobi in bomo imeli pri tem dober občutek. Ko pa bomo nekega dne doživeli nepopisno čudovito plačilo, bomo prepoznali resnico, da smo bili nagrajeni stokratno, ker je bilo naše dejanje dobrega povsem in res povsem brez misli na kakršno koli našo korist. V tej luči nam je v teh dnevih dana priložnost, da z zgolj dvema evroma pomagamo prizadetemu prebivalstvu v Emiliji Romanji in, zakaj ne, doživimo tisto enkratno plačilo, ki "vsak razum" presega in si ga nismo mogli niti predstavljati. Seveda je bilo takšnih in podobnih priložnosti že veliko in nemara tudi preveč, ker je pač preveč nesreč in tragedij, da se zdi, kakor da jih ni konca, in smo jih že naveličani. Naveličani tragedij drugih? Vprašanje je uničujoče, in ko smo si ga enkrat odkritosrčno postavili, se ne želimo več

umakniti. Tragedij drugih ni mogoče biti naveličani, da se potem od njih umaknemo, in če se umaknemo, smo človeško poraženi. Zato je prav tragedija Emilije Romagne nova ali pa za koga tudi prva priložnost, da ne obrne hrbtno in da pomaga, pa čeprav zgolj z dvema evroma. Ne nazadnje je to v času sodobne telefonije fantastično lahko, pomoč je mogoče izkazati v katerem koli trenutku, zjutraj, popoldne ali zvečer, s kate-rega koli kraja, vse brez prisile in gledalcev, ki bi v nas upirali oči. In pomoč prizadeti od potresa še kako potrebujemo, potrebujemo ogromno pomoči, pri čemer je prav, da verjamemo, kako bo ta pomoč res izkazana. Več kot dvajset milijonov družin je v državi, in če bi vsaka podarila dva evra, bi to že bilo nekaj. In zakaj ne, nekega dne bi se npr. lahko odzvali vsi volilni upravičenci, ki jih ni dosti manj od petdeset milijonov, in takšen znesek bi mogel odpraviti marsikatero težavo. Mogoče pa je dati tudi več, in če gre za rešitev, se slej ko prej spleča dati več, izkazati izdatnejšo pomoč. Pomoč in rešitev drugim torej, pa tudi rešitev nam samim, ker najvišji zakon pravi, da je vsakdo od nas lahko reši in odreši le tako, če reši koga drugega, druge odrešitve ni. Ali se rešimo skupaj z drugimi ali se ne rešimo. Zakaj se potemtakem ne bi rešili? Številka, ki nas vabi, da nanjo pošljemo svoj prispevek, je 4.5500. Vse je pravzaprav osupljivo enostavno, kot so osupljivo enostavne in položne vse poti, na katerih hočemo delati dobro.

Janez Povše

S 1. strani

Montijeva vlada ...

Kot rečeno, politične stranke kot takšne močno zaskrbljajo padanje zaupanja državljanov v njihovo delovanje. To praznino skušajo izpolniti razna protestniška gibanja z nastopanjem občanskih list zlasti na krajevnih volitvah. To nezaupanje so še podkrepile razne afeze okrog nezakonitega uporabljanja ne ravno skromnih finančnih sredstev, ki jih država dodeljuje političnim strankam. Kako so še vedno močno zakoreninjeni nekateri etično nesprejemljivi pojavi, nam dokazujejo ugotovitve, podprte s številnimi podatki, ki jih

je prve dni junija objavilo osrednje računsko sodišče v Rimu v svojem zadnjem letnem poročilu. Utaja davkov namreč še vedno dosega velikanske zneske (kar 46 milijard evrov v letih 2007-2009). Tudi pojav korupcije je še vedno razširjen zlasti v zvezi s posli na področju javnega zdravstva. Javni mediji pa s svojim pisanjem vlado "obtožujejo", da pretrdo ravna na področju boja proti davčnim utajam. Predsedniku vlade Mariu Montiju ni tako preostalo drugega, kot da na omenjeni očitek odgovori, da bo vlada v prihodnje še trše nastopala v tem pogledu.

Posvet Zveze katoliških tednikov v Ogleju

O Balkanu, katoliških medijih in obnovljenem mozaiku

“Oglej sprejema goste z velikim srcem!” S temi besedami je goriški nadškof msgr. Dino De Antoni nagovoril urednike in časnikarje tednikov Triveneta, včlanjenih v Državno zvezo katoliških tednikov FISC, ki so se 8. junija srečali na posvetu v Ogleju.

Prvi del popoldanskega srečanja je bil namenjen Balkanu ob 20-letnici obleganja Sarajeva. To, kar se dogaja v sosednjih državah nekdanje Jugoslavije, je aktualno, je v imenu prireditelja, goriškega škofijskega tednika Voce Isontina, povedal urednik Mauro Ungaro; čez dobro leto bo med drugim Hrvaška postala članica EU! Nekaj osebnih pričevanj in spominov na dogodke in srečanja v zadnjih desetletjih je prinesel nekdanji ravnatelj goriške Karitas msgr. Ruggero Dipiazza. Marija v Medjugorju v letih 1994-95 o vojni na Balkanu se ni izrekla, je povedal; med različnimi skupinami so bile napetosti in še trše sodbe. Zahodna diplomacija je v iskanju rešitev postavljala v ospredje etnične in verske razlike ter naredila več škode kot drugega. Prišlo je do etničnega čiščenja. S pomanjkanjem občutljivosti za naše razlike, ki so trdno zakoreninjene, pa so se še najbolj



Msgr. R. Dipiazza, msgr. D. De Antoni, M. Ungaro

“izkazali” Američani. Stanje v Evropi je namreč pogosto zapleteno, s svojim pragmatizmom ga niso bili sposobni razumeti. “Našo zgodovino sestavljajo vezi, ne pa nujno samo vozi!” Iz vsega tega se tudi danes lahko veliko naučimo, je povedal msgr. Dipiazza. Na katerih temeljih naj danes sloni družbena kohezija? Izgubili smo gotovosti, ki so v preteklosti izhajale iz stalne zaposlitve, trdne družine in skromnih prihrankov. Danes ni več dovolj, da stvarnost samo pasivno opazujemo. “Ne moremo se zadovoljiti ne s protestiranjem in niti s sanjami. Poskušati moramo biti živi! Ohraniti dialog”. O družbenopolitični klimi v Sloveniji, še zlasti pa o stanju duha po mariborski aferi, ki je povzročila in bo še povzročila nepredstavljivo škodo, je spregovoril Jurij Paljk.

Drugi del srečanja FISC je bil namenjen informiranju o “notranjih zadevah”, o finančnih težavah katoliških tednikov in sploh sredstev družbenega obveščanja v Italiji. Upravitelj tednika La Vita del Popolo iz Trevisa Sergio Criveller, ki je v imenu Zveze pogosto prisoten pri rimskih pogajanjih, je jasno povedal, da bo državni zakon o založništvu št. 250 iz leta 1990 kmalu ukinjen, zato “imamo še dve leti kisika”. Če so javni prispevki na podlagi omenjenih določil v preteklosti za nekatere tednike predstavljali možnost novih naložb v osebje in tehnologijo ter posledično izboljšanja ponudbe, so sedaj ostale - za katoliške medije - samo še drobtinice. Zaradi različnih načinov dodeljevanja sredstev je namreč vedno bolj jasno, da obstajajo časopisi katoliškega A in B... “Preveriti mora-

mo nove poti... Če se hočemo rešiti, moramo računati samo na prodajo časopisov”, kajti drugih virov bo vedno manj. In vendar imajo škofijski tedniki (v Italiji jih je več kot 180, vsak teden dosega preko milijon bralcev!) že zaradi tega, ker so pristen izraz ozemlja, različnih krajevskih in cerkvenih skupnosti, izredno pomembno vlogo, so še poudarili in urednike spodbudili, naj bodo pripravljivi deliti z drugimi težave in učinkovite strategije. Z dokaj dramatičnimi toni je bilo obarvano poročilo o katoliški televizijski mreži italijanskega severovzhoda Telechiara. Poverjeni upravitelj

Claudio Zanetto je povedal, da so po več kot 20 letih delovanja in razvoja trenutno na tem, da zaprejo. Do tega koraka so jih privedli digitalizacija, upad vidljivosti in posledično kriza oglaševanja. Ob koncu meseca se bodo na občnem zboru srečali člani televizijske hiše, ki bodo - tudi v domeni s škofi, ki so jih doslej podpirali - odločili, kako in kaj.

Obnovljen talni mozaik v zvoniku

Med prvim in drugim delom posveta je bil morda najzanimivejši del. Časnikarji, zbrani na posvetu, so si namreč pod strokovnim vodstvom zgodovinarke in raziskovalke Zdrženja za

ohranjanje oglejske bazilike Anne Marie Vigano lahko ogledali umetnostnozgodovinski bisserček: obnovljeni talni mozaik v zvoniku. Gre za delo iz časa cesarja Konstantina oz. oglejskega škofa Teodorja (zač. 4. stol. po Kr.), torej velja - skupno s talnim mozaikom v baziliki - za eno najlepših mozaičnih starokrščanskih poslikav v Srednji Evropi. Kot znano, je sedanja oglejska bazilika nastala po večkratnih obnovitvah, ki so se v glavnem končale v 11. stoletju, pod patriarhom Poponom. Ta je ob baziliki s kamenjem iz rimskega amfiteatra dal zgraditi tudi 73 m visoki zvonik. Del mo-

zaikov iz 4. stoletja, ki so krasili tla treh prvotnih oglejskih bazilik, je tako več stoletij ostal skrit pod zvonikom; komaj leta 1962 ga je odkrila arheologinja Luisa Bertacchi. V 80. - 90. letih prejšnjega stoletja so ga “rešili” in prenesli v skladišče Državnega arheološkega muzeja. Po papeževem obisku lani so se začela restavratska dela, ki so se končala pred nekaj tedni; poseg specialističnih ekip iz Ravenne in sploh celoten podvig je omogočila goriška nadškofija v sodelovanju z zasebnimi fundacijami in bančnimi ustanovami; poskrbeli so tudi za primerno zaščito in razsvetljavo.

Ljubitelji umetnosti oz. oglejskega duha od turistov, ki se želijo po 127 strmih kamnitih stopnicah povzpeti na vrh Poponovega zvonika, od koder ob lepem dnevu seže pogled od morja do Alp, si torej ob vstopu vanj lahko končno spet ogledajo približno 30 kvadratnih metrov mozaika z značilnimi starokrščanskimi simboli, rastlinskimi in živalskimi upodobitvami ter tipičnimi Salomonovimi vozli. / DD



Foto DPD

S 1. strani

Zaživelo bo vladno omizje ...

Glede sestave vladnega omizja, ki bo postalo operativno v zelo kratkem času (pravzaprav po njegovem prihodu v Rim), pa je bil podtajnik Ruperto bolj previden. Orisal je sicer njegov ustroj: sestavljala naj bi ga stalna skupina, kateri naj bi se pridružili drugi osebki glede na trenutno obravnavano tematiko. Omizje bo ob enem spodbujalo medministrski dialog za učinkovitejšo obravnavo odprtih vprašanj. Neomejene moči pa ne bo imele, saj so nekatere tematike vezane na drugačne pristojne organe, na primer tematika spremembe volilnega zakona, ki naj omogoča olajšano predstavništvo Slovencev: za to vprašanje je namreč zadolžen parlament. Tudi glede članov trajne sestave predstavnik vlade ni posredoval točnejših informacij. Podtajnik se je na tiskovnem srečanju zaustavil tudi ob vprašanju težav Primorskega dnevnika. Po njegovem pričanju je tematika časopisa po eni strani vezana na potrebo manjšine, da ohrani pri življenju edini dnevnik v svoji sredini, po drugi pa je glede na povezave Primorskega dnevnika z vsedržavno založniško podporno politiko potrebno prav tako paziti, da morebitna pomoč PD ne pomeni diskriminacije do drugih časopisov.

Podtajnik Ruperto je tudi na podlagi predhodnega sestanka s Slovenci videmske pokrajine pozitivno ocenil delovanje dvojezične večstopenjske šole v Špetru: ob sedanjih negativnih logističnih težavah je vsakej poudaril, da gre za prvo izkušnjo tovrstnega šolanja v Italiji in prav zato je treba tako didaktično ponudbo razširiti. Zavzel se je tako za širitev pouka slovenskega jezika tudi na drugih šolah v videmski pokrajini, za kar so na primer že zaprosili v Terski in Kanalski dolini.

Predstavniki slovenske narodne skupnosti so soglasno potrdili pozitiven izid soočenja. Predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka je poudaril, da so na srečanju vsebinsko obravnavali celotno problematiko naše manjšinske skupnosti. “Podtajniku smo izročili tudi dokument, v katerem smo zbrali naše najbolj pereče probleme. Predstavnik je bil zelo dobro seznanjen z našim manjšinskim položajem in dal današnjemu omizju potreben zagon na inštitucionalni ravni v Rimu”, je dejal predsednik Štoka: ta vidik je nato potrdilo tiskovno sporočilo SSO. Krovna organizacija poudarja namreč, da je obisk vladnega podtajnika Saveria Ruperta “pomembna odskočna deska za nadaljnji razvoj odnosov med italijansko vlado in slovensko narodno skupnostjo”. V tem smislu gre upati, da bo udeležena obljuba o začetku postopka za čimprejšnji sklic vladnega omizja, kjer bo nastopalo enotno predstavništvo, ki se je srečalo s predstavnikom vlade. “Celotna slovenska narodna skupnost namreč že dalj časa čaka na sklic vladnega omizja, ki mora prvenstveno preučiti stanje izvajanja državnega zaščitnega zakona 38/01 in tako zagotoviti zaščitno raven, ki je predvidena tudi z obstoječimi mednarodnimi pogodbami in raznimi evropskimi standardi”. Svet slovenskih organizacij obenem upa, da bo podtajnik Ruperto na primeren način ukrepal za hitro in učinkovito rešitev vprašanja zgradbe za dvojezično šolo v Špetru. “Vsako nadaljnje zavlačevanje je namreč zares nadvse škodljivo za prihodnost šole in za vse to, kar se je v teh letih razvilo”. SSO je tudi zadovoljen, da je podtajnik Ruperto namenil pozornost tudi slovenskim medijem, ki predstavljajo nezamenljiv temelj za obstoj in raz-

voj slovenske narodne skupnosti. “V prvi vrsti gre za zagotovitev nemotenega obstoja edinega slovenskega dnevnika, ki mora pa gre upoštevati tudi vse druge medije, ki sestavljajo res bogato informativno in kulturno mrežo v slovenskem jeziku”. Svet slovenskih organizacij nadalje pričakuje, da bo mogoče uvesti boljši način financiranja slovenske narodne skupnosti, tako da bo lahko vsem javnim in tudi drugim ustanovam mogoče na bolj miren način programirati načrte in projekte za prihodnost.

Predsednik SKGZ Rudi Pavšič je potrdil besede tržaškega prefekta Giacchettija, “po čigar mnenju je bil sestanek na prefekturi celo zgodovinsko dejanje”. Deželni tajnik stranke Slovenska skupnost Damijan Terpin pa je spregovoril o olajšanem zastopstvu slovenskega predstavništva v parlamentu. “SSK kot ena izmed političnih skupin, ki zastopajo slovensko manjšino, pričakuje predvsem rešitev problematike volilnega vsedržavnega zakona, kar bi za Slovence pomenilo zastopstvo v rimskem parlamentu. Smo pred krčenjem števil parlamentarcev, kar pomeni, da bo tudi možnost izvolitve slovenskega zastopnika v poslanski zbornici ali senatu vedno manjša. Imamo zato še vedno neuresničeno dotično določbo zaščitnega zakona. Prav je zato, da vlada, kljub temu da ni neposredno pristojna za to vprašanje, opozori pristojne organe na to problematiko. Znotraj ustavnega sistema je potrebno potemtakem poiskati ustrezen način, ki bo manjšini vsaj olajšal

zastopstvo v italijanskem parlamentu. Na tak način bi razbremenili odnose med Slovenijo in Italijo, saj bi manjšina lahko svoje probleme sama neposredno reševala v Rimu”. Stranka li-pove vejiče zato pričakuje, da se tudi italijanska volilna zakonodaja prilagodi evropskim standardom, kot to velja v EU in v sosednjih državah, še zlasti v Sloveniji, kjer živi italijanska manjšina, piše v tiskovnem komunikatu SSK. Glede na dejstvo, da sedaj poteka v parlamentu tudi reforma volilne zakonodaje, ki

neovirano delovanje. Pri tem pa je tudi pomembno ovrednotiti celoten sklop slovenskih medijev v Italiji. Vsi namreč ustvarjajo pomembno, bogato in raznoliko medijsko ponudbo, ki je temeljnega pomena za obstoj in razvoj Slovencev v Italiji. Čim prej pa mora biti rešeno vprašanje, ki zadeva dvojezično šolstvo v videmski pokrajini. V prvi vrsti je potrebno, da tudi vlada kaj ukrene za hitro zagotovitev nove šolske strukture v Špetru. SSK izraža upanje, da bo vladni obisk učinkovito premaknil naprej ce-

losten postopek za uresničevanje zakonskih določil o pravicah Slovencev v Italiji, ki smo res italijanski državljani, a ne le slovenskega jezika in izvora, pač pa zagotovo tudi ponosni pripadniki slovenskega naroda. Stranka li-pove vejiče pričakuje obenem, da bo nedavni obisk slovenskega ministrskega predsednika Janeza Janše pri italijanskem predsedniku Montiju še dodatno potrdil pozitiven premik v odnosu italijanske vlade do naših vprašanj. O tem bo tekla beseda tudi na ponedeljkovem srečanju skupnega predstavništva Slovencev v Italiji s slovenskim predsednikom vlade, na katerem bo sodelovala tudi SSK.

Na tržaški prefekturi je tudi senatorka DS Tamara Blažina z zadovoljstvom ugotovila, da je podtajnik Ruperto seznanjen z našo problematiko in da ima vse namene rešiti odprte probleme znotraj vladnega ministrstva. “Pozitivno je tudi, da podtajnik obravnava manjšine kot resur za državo samo. Gre za neki nov pristop, ki daje veliko upati za prihodnje”. Začetka operativne faze vladnega omizja se veseli tudi deželni svetnik Zveze leveice Igor Kocijančič.

V spomenici, ki so jih predstavniki manjšine izročili podtajniku Ruperto, so zbrana vprašanja, ki zadevajo financiranje slovenske narodne skupnosti v Italiji (na primer določitev spodnje meje vsote za kritje zakona in možnost uporabe neizkoriščenih zakonskih sredstev), nekatere vidike šolske problematike (od sprejetja posebnih kriterijev za oblikovanje razredov in zaposlitev osebja do zagotovitve finančnih sredstev šolam s slovenskim učnim jezikom, posebnih ločenih seznamov učnega in neučnega osebja, dokončne rešitve pravne statusa dvojezične šole v Špetru in odprtja novih dvojezičnih osnovnih šol v videmski pokrajini ter statusa in avtonomije Urada za slovenske šole pri Deželnem šolskem uradu za Furlanijo Julijsko krajino in tudi prilagoditve razpisov za ravnatelje), položaj Primorskega dnevnika in olajšano zastopstvo, pravilno pisanje slovenskih imen v javnih dokumentih in stanje Slovenskega stalnega gledališča ter slovenskih oddaj RAI. Pomembno je bilo tudi srečanje, ki ga je podtajnik imel s predstavniki medijev, katerim gre omogočiti čim bolj pluralno prihodnost. Na to je med drugim opozoril tudi naš odgovorni urednik Jurij Paljk in poudaril dostojanstveno delo redakcije in dejstvo, da bi vsakršno kletenje še bolj obubožalo vsebinsko in človeško plat časopisa.



Foto IG

Potovanje na Sicilijo z Novim glasom (4)

Nepozabni vtisi iz Palerma in slikovitega Cefaluja

Proti večeru smo se odpravili v glavno sicilsko mesto Palermo. Na avtocesti v Capacijo, ki je oddaljen od Palerma skoraj 25 km, smo se ustavili pred spominskim obeležjem, ki označuje zločinski atentat na Falconeja in Borselina 23. maja 1992. Ime mesta Palermo izvira iz grške besede Panormus, kar pomeni vse-pristanišče. Mesto se razprostira v obliki velike pahljace, nad mestom se razteza gorovje. Tu so se zvrstili številni narodi že od pozne antike vse do današnjih dni. Ogledali smo si le nekatere pomembne znamenitosti, ker za vse bi morali ostati več dni v tem mestu. Stolna cerkev je posvečena zavetnici Palerma sv. Rozaliji. Veličastna stavba z baročnimi značilnostmi stoji na temeljih nekdanje katedrale, ki so jo zgradili Normani. Obiskali smo tudi



Palermo - cerkev sv. Marije Admiralske

sa Pantokratorja je dal zgraditi Viljem II. v drugi polovici 12. stoletja v normanskem slogu. To je tudi največja zgradba v normanskem slogu na Siciliji in je tudi dobro ohranjena. Čudovit

pokristjanili. Zadnji dan dopoldne smo se odpeljali v slikovito mesto Cefalu'. Tudi tu je stolna cerkev posvečena Kristusu Odršeniku. V cerkev se pride po stopnišču, ki je okrašeno s kipi in kovanim železom. Mogočna fasada z dvema zvonikoma kaže na normansko-romanski slog (13. stoletje). Prezbiterij v notranjosti cerkve kot tudi vse tri ladje so okrašeni z bizantinskimi mozaiki. Prikazujejo prizore iz Stare in Nove zaveze. V kupoli apside kraljuje Kristus Pantokrator, pod njim pa je Devica Marija z apostoli in nadangeli. Sprehodili smo se po glavni ulici in si ogledali nekdanji grad oz. utrdbo normanskega kralja Rogerija II. "Osterio Magno" iz 13. stoletja, nadalje smo videli srednjeveško pralnico, v njeni bližini so bila prva javna kopalnica še v času Rimljanov, kamor naj bi zahajal tudi rimski zgodovinar Cicero. Čakalo nas je tipično sicilsko kosilo. Nato smo se odpravili na letališče. Od tod smo poleteli v Benetke, kjer nas je že čakal udoben avtobus, s katerim smo se odpeljali v Gorico in na Opčine. Udeleženci potovanja so se vsi zdravi in zadovoljni vrnili na svoje



Monreale - katedrala Kristusa Pantokratorja

votlino, kjer je živela svetnica. Ogledali smo si tudi čudovito Normansko kapelo in bivalne prostore normanskih kraljev. Ko smo zapuščali Palatinsko kapelo, nas je na stopnišču ogovoril prodajalec prospektov in knjig o Siciliji ter nas vprašal, ali smo Rusi, nekdo mu je povedal, da smo Slovenci; takoj nam je ponudil v prodajo knjigo o Siciliji v slovenskem jeziku. Le redko se zgodi, da imajo ilustrirane knjige mest ali krajev, ki jih obiščemo, tudi v slovenskem jeziku. Začudenje je bilo prijetno. Mogočna je tudi cerkev sv. Marije Admiralske, ki jo je zgradil Jurij Antiohijski. Zelo lep je zvonik s podpornimi stebri in raznobarnimi mozaiki. Videli smo tudi ostanke nekdanjega rimskega amfiteatra, Pretorijski trg in Senatorski palačo ter se sprehodili po korzu Verdi, kjer so številne trgovine in lokali.

Predzadnji dan popoldne smo se povzpeli še na Monreale. Ime izvira iz rimske besede Mons regalitj. Kraljeva gora. Katedralo Kristu-

portal Nebeška vrata nas uvede v cerkev, ki je okrašena s številnimi bizantinskimi mozaiki, nad katerimi kraljuje veličastni Kristus Vse-držitelj. Podobno smo naslednje jutro videli tudi v Cefaluju. Ob katedrali je tudi nekdanji benediktinski samostan. Normanski vladarji so sploh podpirali benedik-



Cefalu' - stolna cerkev

tinske menihi, ki so odpirali šole tudi za revne sloje ljudi in jih kulturno izobraževali ter po arabski-muslimanski zasledbi otoka spet

domove z željo, da bomo tudi drugo leto spet skupno potovali.

/konec
JM

OPČINE Ob koncu evharističnega leta Slovesno češčenje Najsvetejšega

Konec evharističnega leta je tržaška škofija obeležila s posebnim evharističnim tednom, ki je želel biti priprava na peto škofijsko sinodo in se je začel s posvetitvijo slovenskega diakona Klemna Zalarja 2. junija in je trajal do nedelje, 10. t. m., oz. do praznika Sv. Rešnjega Telesa. Slovenski verniki so bili povabljeni na slovesno češčenje Najsvetejšega v petek, 8. t. m., v cerkvi sv. Jerneja ap. na Opčinah. Oblikovali so ga OPZ Kraški cvet pod vodstvom s. Karmen Koren, OPZ Zvonček in MeCPZ Repentabor pod vodstvom g. Antona Be-

denčiča, ŽePZ Prosek-Kontovel pod vodstvom Marka Štoke, MeCPZ Sv. Križ pod vodstvom Marije Šturman, MeCPZ Rojan, pod vodstvom Zulejke Devetak, MeCPZ Sv. Jernej pod vodstvom Janka Bana in Združeni zbor ZCPZ pod vodstvom Edija Raceta. V openskem svetišču so se tako z evharističnimi mislimi, ki sta jih podala Marija Štekar in Tomaž Susič, prepletale obhajilne pesmi, ki so prispevale h globljemu podoživljanju evharistične skrivnosti, kot je ob prisotnosti večine duhovnikov openske dekanije poudaril tudi tržaški škof,

nadškof Giampaolo Crepaldi, ki se je pohvalno izrazil o cerkvenem petju slovenskih vernikov po Avguštinovem motu: kdor poje, dvakrat moli. Režijo slovesne molitvene ure je vodil neutrujen openski župnik, g. Franc Pohajač, ki je za to priložnost pripravil lično publikacijo, s pomočjo katere so prisotni zbrano spremljali dogajanje. Da je bil dogodek občuten in dobrodošel, so potrdili tudi sami udeleženci, med katerimi je marsikdo glasno izrazil željo po podobnih shodih, kot je uvodoma dejal g. Pohajač: "Zbrali smo se k molitvi in sešli v skupni želji, da bi v duhu in resnici s pesmijo počastili Boga, posebno še Jezusa Kristusa, ki je v svoji Božji in človeški resničnosti navzoč med nami v evharističnem kruhu".

AL

Deseta številka otroške revije Pastirček

Končno spet počitnice!

Šolska vrata so se za osnovnošolce končno zaprla, razprlo pa se jim je prostrano obzorje zlate svobode. Pastirček se od svojih dragih bralcev poslavlja z junijsko številko, v kateri spet vabi male risarje, naj čim prej pošljejo risbico za naslovno stran 2012/13. Prihodnje leto bo Pastirček, ki ga izdaja Zadruga Goriška Mohorjeva, stopil v 67. letnik. Leta se mu prav nič ne poznajo, saj je živahen in domisel - kot je dinamičen njegov urednik Marijan Markežič! - in kot vedno tudi v junijski številki ponuja lepo spodbudno branje za dušo in domišljijo. Pesmica V. T. Arharja *Pismo z morja* je popolnoma v sozvočju s počitniškim vzdušjem, ko se morje že riše na obzorju. Kot vselej občuteno je rime ilustrirala Danila Komjanc. Z razigranim srcem se na morje odpravljata tudi vila Cirila in skrat Komat, ki sta med letom kratkočasila predvsem najmlajše bralce. Tudi tokrat jih naprošata, naj jima pomagajo pospraviti v kovček vse potrebno, da bo bivanje pri morju udobno. Dopolnjevanje, navezano na konec šolskih muk, je lastnoročno napisala Zora Saksida, dopolnili pa jo bodo Pastirčkovi bralci. S prihodom poletja se končuje tudi *Pomladna zgodba* Antonelle Delbianco; v tokratnem stripu se je kopanju bratcev, po sili razmer, pridružil tudi radovedni medvedek in bil neizmerno srečen. Pakec je "prau štu!" Komaj čaka konec pouka, ker so "učitelce šrešade, školari sitni, podstrešnice čžaušte". Skrbni ga le, kako bo s spričevalom. Dobrih ocen pa se bodo gotovo veselili vsi Pastirčkovi pridni in zvesti

bralci, ki bodo uživali ob branju basni *Žirafa in pušavska lisica*, ki nas uči, da je treba najprej pozornost gledati svet okoli sebe. Modre misli so izpod peresa V. T. Arharja, malo zvitorepko pa je ilustrirala Danila Komjanc, ki je prispevala ilustracije tudi drugim zapisom. Med njimi je *Zgodba s kmečkega*



dvorišča, ki jo je spretno stkala Mariza Perat in vanjo vpletla dobrosrčnost muca Pikca, ki je privredla do tega, da so pes Sultan in ostale domače živali v ljudno sprejete medse zapuščene črnega muca. Pastirček se je v junijskih dneh zazrl v črni bezeg in ob pomoči Ane Rupil ter Danile Pastirčkove pisce, naj nadaljujejo začeto zgodbo, ki jo ponuja; pri tem jih opozarja, da "besedilo je najlepše povezan šopek povedi iz najbolj primerljivih besed". Tatjana Ban prikazuje z jasnimi navodili, kako iz tulca toaletnega papirja, kartona in še drugih pripomočkov izdelamo pisano papigo. Hema je za počitnice izbrala take

skupinske igre, s katerimi se bodo otroci razživali na igriščih in v bazenu. V toplih poletnih dneh bo pravo hladilo jagodni sladoled, katerega recept boste našli na 26. strani junijske številke. V njej je tudi Pastirčkov koledarček, ki z rimano besedo predstavlja mesece in njihove značilnosti.

Poletni dnevi vabijo tudi h kolesarjenju; zato naj mali kolesarji čim bolj pozorno preberejo, kako vozimo mimo ovir, da bo vožnja čim bolj varna!

Ko se sedaj otroci veselijo počitniških dni, bodo lahko poprosili starše, naj jih popeljejo na kate-rega izmed izletov, ki jih je stric Maks - s pomočjo Marijana Markežiča - tako dobro opisoval skozi vse leto. Za konec je izbral Mengore (453 m), Marijino božjepotno svetišče. Njegovi mali nedeljski izletniki so si tam ogledali tudi kaverne iz prve svetovne vojne. Obiskali pa so še Modrejce in vojaško pokopališče ter Most na Soči, nekoč Sv. Lucijo. Tisti Pastirčkovi bralci, ki radi pojejo, bodo z veseljem odprli še zadnji dve strani letošnje "glasbene priloge", v kateri je *Vrabcova nezgod*, ki jo je v glasbo na be-

sedilo Ljubke Šorli prelił Patrick Quaggiato.

Da ne bi med počitnicami pozabili na Jezusa, pripoveduje Pastirček v deseti številki v rubriki *Zgodbe iz Svetega pisma*, ki jih pripravlja Walter Grudina, čustveno pa ilustrira Paola Bertolini Grudina, kako se je Savel spreobrnil in kot Pavel oznanjal Kristusova dela. Med bogato Pastirčkovo pošto, polno zanimivih zapisov in čudovitih risbic otrok iz zametjskih šol, je tudi velika fotografija učencev OŠ F. S. Finžgar Barkovlje, ki so v nedeljo, 20. maja 2012, z vaško skupnostjo praznovali 30-letnico domače osnovne šole in SKD Barkovlje.

Vesele in razigrane počitnice! In ne pozabite na Pastirčka, ki vas ima tako rad!

JK

Cerkveni pevski zbor Rodik

Romanje z odkrivanjem slovenskih biserov

Na razgledni vzpetini med Zagorjem in Litijo so rodiški pevci na majsko soboto odkrili še en romarski biser: Sasavsko Sveto goro s cerkvijo Marijinega rojstva. Ču-

teljem odkriva lepote naše domovine. V Marijini cerkvi je rodiški župnik Iztok Mozetič vodil romarsko pobožnost. Tam so se srečali tudi s prizadevnim župnikom Maksom Kozjekom, ki

postregli z dobrim kosilom.

Sicer pa so obiskali tudi geometrijsko središče Geoss, kjer jih je pričakal znameniti napis o državni suverenosti "Živimo in gospodarimo na svoji zemlji" s prikazom najpomembnejših mejnikov v zgodovini slovenske države. S slovesno Zdravljico so počastili ta kraj, ki so ga slovenski župani uredili v osemdesetih letih.

Ob vrnitvi so na Rakovniku z litanijami počastili Marijo Pomučnico kristjanov.

V Črni vasi so si ogledali znamenito Plečnikovo cerkev sv. Mihaela, kjer jim je o njenih lepotah pripovedoval župnik Edi Strouhal. Strouhal je med drugim omenil tudi plemenito poslanstvo pastoralne oskrbe gluhih in naglušnih ter maše v znakovnem jeziku, ki jih daruje v tej cerkvi za obiskovalce iz vse Slovenije. Ob sklepu romarske dne so se pomudili še pri nekdanji kartuziji Bistra in občudovali kompleks današnjega Tehničnega muzeja Slovenije.

jba



V TEM LETU KAKŠNE NAČRTE IMAŠ?



SODELUJ
S SVOJO ŽUPNIJO
NA NATEČAJU
ifeelCUD.
URESNIČIL BOŠ LAHKO
SVOJ PROJEKT
SOLIDARNOSTI.



Natečaj zaobjema župnika, naslovnike potrdila Cud in mlade iz skupnosti, ki sodelujejo pri zbiranju podpisanih obrazcev Cud in njihovi izročitvi središčem za davčno svetovanje (Caf) na območju. Med nagradami so sredstva do 29.000 evrov za uresničitev župnijskega projekta družbene koristi. Pojasnila najdeš na www.ifeelcud.it/

S svojim podpisom lahko napraviš veliko, za mnoge.

8x
mille
CHIESA CATTOLICA



Kratke

Viteški nazivi oz. priznanje slovenski narodni skupnosti v Italiji

Ob državnem prazniku Republike Italije so 2. junija v palači goriške prefekture izročili odlikovanja reda za zasluge republike. Med letošnjimi prejemniki so tudi trije priznani predstavniki slovenske narodne skupnosti na Goriškem. Red "vitez za italijanske Republike", so namreč prejeli: Andrej Kosič, trgovec in likovni umetnik iz Gorice, Darjo Gergolet, podjetnik iz Doberdoba, in Igor Komeč, ravnatelj Kulturnega doma v Gorici. Odlikovanja je v imenu predsednika Giorgia Napolitana izročila prefektnja Maria Augusta Marrosu. Komeč je ob tej priložnosti izjavil, da prejeta odlikovanja "trem novim goriškim vitežom, in k nam pripišem še Duška Kalca, ki je bil nedavno odlikovan v Trstu, naj bodo tudi priznanje celotni slovenski narodnosti skupnosti v Italiji, ki se aktivno zavzema za sodelovanje med Italijani, Furlani in Slovenci v deželi Furlaniji Juljski krajini ter za dobrososedske odnose med Slovenijo in Italijo".



Goriški upokojenci / Nepozaben izlet v osrčje Evrope

Na 4-dnevnem potovanju je od 24. do 27. maja lepa skupina goriških upokojencev prepotovala dežele ob Donavi, kjer se stikajo tri kulture, slovanska, nemška in ogrska. Peljali so se tudi mimo Gradiščanskega, naseljenega s Hrvati. Ob najdaljši evropski reki so nekoč bivali tudi naši predniki, ki so pred stoletji osnovali državo Moravsko, znano tudi iz dobe bratov Cirila in Metoda. Kljub pritiskom germanskega in madžarskega prebivalstva se je tu ohranila slovanska država Češkoslovaška, ki se je leta 1989 po t. i. 'zametni revoluciji' mirno razdelila v Češko in Slovaško. Izletniki so si prvega dne ogledali prestolnico Slovaške, Bratislavo, 'lepotico Donave', ki se ponša za zgodovinskih zgradbami, res vrednimi ogleda, kot so vrata sv. Mihaela, cerkev sv. Martina, veličasten grad itd. Naslednje tri dni so se med vožnjo z avtobusom in tudi peš občudovali glavno mesto habsburškega cesarstva in današnje Avstrije, tisti Dunaj, ki je več kot 500 let vladal velikemu delu Evrope in številnim narodom. Izletnike so naravnost očarali izredno zanimivi kulturnozgodovinski mestni predeli s krasnimi stavbami, kot so mestna hiša, Hofburg, zimska rezidenca Habsburžanov, Belvedere, čudovita gotška katedrala sv. Štefana, kapucinska kriptna in številni vladarjev, Marije Terezije, Franca Jožefa itd. Večerjali so v znanem stolpu Donauturm, si ogledali Schönbrunn in preživeli večer ob živahni glasbi v Grinzingu. Tudi park Prater z visokim vrtečem se kolesom je navdušil izletnike, ki bodo Dunaj prav gotovo ohranili v najlepšem spominu. (ed)

Bleščeča komedija na deželni televiziji Rai

Kdor ljubi komedijske spletke, se je ob njih lahko prešerno nasmeljal kar udobno nameščen na domačem divanu. Prejšnji četrtek, 7. junija 2012, so na slovenskem programu tretje televizijske mreže Rai drugič predvajali uspešno komedijsko predstavo Zbeži od žene Rayja Cooneyja, ki je zablestela v vsej svoji humorni luči v režijskem branju Jožeta Hrovata in izvedbi dramskega odseka PD Štandrež. Odkar se je v lanskem sezoni, konec januarja, predstavila na štandredskem odru in doživela čudovit sprejem pri domačih gledalcih, se je ob njej in odlično ubrani igri štandredskih komedijantov nasmejela že množica gledalcev na raznih bližnjih in oddaljenih slovenskih odrih. Deležna je bila ničkoliko priznanj, nazadnje nagrade za najboljšo režijo, ki jo je Jože Hrovat prejel na festivalu TD Pekre blizu Maribora; tu jo je tudi občinstvo izbralo kot najboljšo predstavo festivala. Sedaj je iskriivo, v vsem humornem vrtincu zaživela še na televizijskem zaslonu. Kamere slovenskega programa deželne tretje mreže Rai so jo posnele v lanskem decembru v dvorani v Vrtojbi in tako pobliže ujele odtenke igralskih kreacij, na katere so štandredski izvajalci res lahko ponosni. Detajli mimike in kretanj so na televizijskem zaslonu razkrili vso učinkovito izraznost, ki jo morda v živo povsem ne zaznajo posebno gledalci v zadnjih vrstah gledaliških dvoran. Za še en uspešen, tokrat televizijski nastop, naj gre do štandredskim igralcem in režiserju ter seveda vsem, ki so zaslužni za čudovito predstavo, iskrene čestitke! / IK

Slovesnost v spomin na prof. Fileja ob dveh okroglih jubilejih
Človek izrednih srčnih in umskih sposobnosti

Prof. Mirko Filej se je "odlikoval po izrednih srčnih in umskih sposobnostih", "znan se je približati vsakomur ter ga pritegniti in navdušiti", "v različnih dejavnostih se je vsega razdal, zlasti mladini in pevskim zborom". To je eden glavnih poudarkov iz priložnostnega govora, ki ga je imela v nedeljo, 10. junija 2012, prof. Lojzka Bratuž na spominski slovesnosti ob 100. obletnici rojstva in 50. obletnici smrti prof. Fileja.

Na dvorišču Kulturnega centra Lojze Bratuž se je v organizaciji Zveze slovenske katoliške prosvete,

Združenja cerkvenih pevskih zborov Gorica in Kulturnega centra Lojze Bratuž proti večeru zbralo precej ljudi, prišli so iz vse Goriške, pa tudi Tržaške in Koroške; med njimi je bil tudi marsikdo, ki je prezgodaj umrlega kulturnika in izobraženca dobro poznal. Tistega 10. junija 1962 je "globoka žalost prevzela vse njegove prijatelje in sodelavce, saj smo vedeli, kaj smo z njim izgubili", je nadaljevala prof. Bratuž. "Njegova vredina in osvajalna moč sta mu omogočili plodno delovanje tako na dušnopastirskem kot na kulturnem področju". Združenje cerkvenih pevskih zborov je l. 2002 izdalo zbornik v njegov spomin: v njem je skupno 15 zapisov različnih avtorjev, objavljene so njegove razmnožene in neobjavljene cerkvene skladbe, bogato slikovno gradivo, dve razglednici in še marsikaj zanimivega. Goriška pesnica je prof. Fileju ob njegovi smrti posvetila sonet, v katerem je med drugim zapisala: "Usode neumljive trda roka zlomila vrh je na zamejskih tleh. Bogato Bog pripravlja mu plačilo za delo brez miru, za pesem milo, za solzo vsako in za vsak smehljaj". Filej je imel velik posluš za kulturna vprašanja. S svojimi zbori je večkrat nastopal na Primorskem in na Koroškem.

Vodil je dijaške zборе, nastopal na šolskih prireditvah, bil je član najrazličnejših odborov. Iz rodne Medane je pot vodila Fileja v goriške šole in bogoslovje, dušnopastirske dolžnosti pa v Idrjio in nato v Mavinje. Tu se je odločil, da se vpiše na tržaški konservatorij. Najprej je poučeval na

cvetja s trobojnico, medtem ko je MoPZ Mirko Filej pod vodstvom Zdravka Klanjščka zapel pesem "Mati". Na notranjem dvorišču pod lipami je nato bila sveta maša v spomin na velikega moža. Njegove pesmi je ob orgljanju g. Mirka Butkoviča občuteno pel



Spominska maša pod lipami



Prof. Lojzka Bratuž

slovenskem učiteljski v Trstu, hkrati tudi verouk v Nabežini, nato v Gorici. Maševal je v cerkvi sv. Ivana in uvedel polnočnico. Njegova srebrna maša 23. maja 1962 je bila obenem njegova zadnja javna mašna daritev. Filej je v Gorici razgibal kulturno življenje in postal duša vsega dogajanja na glasbenem in družbenem področju. Vključil se je v Slovensko katoliško prosvetno društvo in bil nekaj časa njegov predsednik. Uvedel je božične koncerte v stolnici in pred 55 leti koncert na god sv. Cecilije, pozneje imenovan Cecilijanka. Danes se po njem imenujeta goriško društvo in moški pevski zbor. Med avtorji besedil, ki jih je uglasbil, sta pesnica Ljubka Šorli in msgr. Srečko Gregorec. Preden so Filejeve pesmi izšle v pesmaricah, so jih pri bogoslužju in na kulturnih prireditvah uporabljali v razmnoženih listih, ki jih je z lepo čitljivo pisavo napisal Maks Debenjak. Veliko Filejevih uglasbenih pesmi je priložnostnih. V atriju Katoliškega doma, zdaj v parku KC Lojze Bratuž, je njegov kip, delo umetnika Franceta Goršeta. Nedeljsko slavje se je začelo prav okrog tega kipa; tja sta namreč predsednica ZSKP Franca Padovan in predsednik ZCPZ Dario Bertinazzi položila velik šop

stop Moškega pevskega zbora Mirko Filej pod vodstvom Zdravka Klanjščka, ki je prej vodil tudi združenji zbor. Zapel je nekaj Filejevih pesmi, v katerih so se lepo izkazali tudi trije stolisti. Dario Bertinazzi se je na koncu zahvalil prirediteljem, pevcem in navzočim, pa tudi prisotnim Filejevim sivojem, ki so prek njega izrazili goriškim Slovincem iskreno zahvalo za to, da še vedno ohranjamo živ spomin na Mirka Fileja in njegovo glasbo. / DD

Krožek Anton Gregorčič
Študijski center za družbeno-politična vprašanjaDvorana
Pokrajinskih
muzejev
Grajsko naselje
GoricaCarlo Spartaco Capogreco
Internacije civilistov
v fašistični Italiji
1940-1943Torek,
19. junija 2012,
ob 18. uriSlovenski prevod izdaje
I campi del Duce, Einaudi 2004Ob prisotnosti avtorja bodo spregovorili
Nevenka Troha, Boris Pahor,
Ferruccio Tassin, Francesca Meneghetti.
Moderator časninar Ivo JevnikarS
pokroviteljstvomS podporo
URADA ZA SLOVENCE V
ZAMEJSTVU IN PO SVETUMLADINSKI DOM Zelo uspešna priprava na malo maturo
Sadovi kakovostnega,
dobrega dela

V Mladinskem domu v Gorici so zadnji teden pouka organizirali pripravo na malo maturo, ki je bila namenjena tako gojencem Mladinskega doma kot tudi vsem dijakom tretjih razredov nižje srednje šole Ivana Trinkca. Priprave se je letos udeležilo 18 dijakov in dijakinj, kar priča, da je vzgojno-didaktična ponudba Mladinskega doma kakovostna in uspešna. Priprava je potekala vsak popoldan od 15.00 do 18.30. Popoldan je bil razdeljen na dve učni enoti, kjer so ponovili snov glavnih predmetov. Predavatelji so bili vzgojitelji in sodelavci Mladinskega doma: Martina Šolc, Marko Gus, Irena Ferlat in univerzitetni pro-

fesor dr. David Bandelj. Po uvodnem pozdravu ravnatelj Maura Lebana je dijakom spregovorila profesorica Vanda Sever, ki ima za seboj dolgoletno in

Mladinskega doma in dijakom razložila, kako poteka zrelostni izpit, in jim dala nekaj dragocenih nasvetov, s katerimi jih je želela tudi malo pomiriti, saj je mala matura prva preizkušnja, ki jo naši dijaki imajo na šolski poti. V torek je psihoterapevt Bogdan Žorž vodil delavnico za dijake in za njihove starše. Dijakom je razložil, kako ohraniti koncen-

kako lahko svojim otrokom stojijo ob strani in jim na pozitiven način pomagajo pred to pomembno preizkušnjo in med njo. Dijaki so ves teden pridno ponavljali šolsko snov, ki so se jo naučili med šolskim letom, zapolnili morebitne vrzeli in tako tudi sami preverili svoje znanje in tudi to, katero snov morajo še poglobiti. Ob koncu tečaja je sledila krajša slovesnost z g. Marijanom Markežičem, med katero so mali maturantje po trenutku zbranosti zaprosili za ohranitev notranjega miru pred izpiti in med njimi ter v ta namen prejeli poseben blagoslov. Naj povemo še, da so bili vzgojitelji v Mladinskem domu na razpolago maturantom tudi v ponedeljek in torek za individualno ponavljanje. Mladinski dom voščil vsem maturantom veliko uspeha na mali maturi in na preostali šolski poti!



bogato izkušnjo kot profesorica italijanščine. Tudi letos je prijazno sprejela vabilo

tracijo pri učenju in premagati tremo pred izpiti. Staršem maturantov pa je spregovoril o tem,

Končna prireditev srednje šole Ivan Trinko

Glasba, ples, gledališče, video, nagrade in še kaj

Na prireditvi ob koncu šolskega leta so dijaki srednje šole Ivan Trinko 7. junija pokazali prek glasbe, plesa in gledališča zvrhan koš radožive ustvarjalnosti, pa tudi veliko željo po zasluženih poletnih počitnicah.

Večer je v prenatrpani dvorani Kulturnega doma v Gorici uve-

del šolski pevski zbor pod vodstvom prof. Stefana Joba z izborom svojih najlepših pesmi, štirje fantje pa so se preizkusili z rock popevko. Aerobna skupina šestih deklet, ki jim je mentor prof. Aleksander Kodrič, se je izkazala v plesu; skupina dijakinj 3. C pa je pod vodstvom mlade koreografinje Sanje Vogrič pričarala zimzeleno *New York New York*. Posebno

doživetje (za dijake drugih razredov pa podoživetje) je bil odlično pripravljen video, posvečen zelenemu tednu v Bohinjju meseca marca letos; najlepše utrinke s tedna v naravi - "brez budnega nadzora staršev in brez šolskih učilnic, s prijatelji in novimi izzivi" - sta posnela profesorja Franc Biancuzzi in Aleksan-

vtisnili v spomin mladih, je občinstvu dala tudi projekcija video-posnetka, ki ga je uresničil prof. Biancuzzi. In že smo pri gledališču: tudi letos je prof. Maja Brajkovič z dijaki 2. B poskrbela za pravo presenečenje: tokrat so uprizorili kolaž nekaterih duhovitih prigod iz Butalcev; dijaki so si porazdelili vloge, sku-



Foto DPD

der Kodrič; ta ga je tudi mojstrsko montiral. Bogato sliko različnejših dejavnosti, izletov in ekskurzij, pravi mozaik drobnih trenutkov, ki pa so se globoko

paj so izbirali glasbo, poskrbeli za kostume, pri izdelovanju scenografije jim je pomagala profesorica likovne vzgoje Magda Samec. Nekateri mladi amaterji so

v sproščenosti na odru prav izstopali in si prislužili bučen aplavz. Nekateri dijaki so pripravili tudi multimedijski modni defile. Šola je namreč sodelovala pri projektu *Il Giralibro*: učenci so si pri prebiranju knjig izpisali najbolj učinkovite in pomembne stavke, ki so jih s pomočjo prof. Samec natisnili na raznobarne majice. Na prireditvi je prof. Brajkovič tudi podelila nagrado Sindikata slovenske šole v spomin na prof. Ivana Sirka, ki jo je letos prejela Sanja Vogrič. Nagradila je tudi dijake razredov, ki so tekmovali v poznavanju slovenskega jezika. Prof. Costanza Luis pa je najboljšim matematikom podelila bronaste

in srebrne Vegove nagrade. Živahni in poltretjo uro trajajoči večer so sklenili dijaki gledališče delavnice, ki sta jo vodila prof. Federica Bello in izkušeni ljubiteljski igralec Božidar Tabaj. V pripravo kratke predstave z naslovom *Najlepša beseda* so učenci vložili

li veliko energij. V dveh skupinah so hodili naokrog in iskali najlepšo besedo, a zaman. Na koncu so jo le našli: najlepša beseda je "počitnice".

Obvestila

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazate na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIIIT2C

S pripisom: za SKLAD SILVANA KERŠEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Junjski večeri ob sovedenjskem občinskem prazniku: sobota, 16., in nedelja, 17. junija, program z razstavami kruha, vina, olja in gubance ter s kotalkarsko revijo Ronku na Peči (AŠKD Vipava), 18. junija v Rupi razstava letal - modelčkov in predstavitev knjige Vilija Prinčiča V sinjo brezkončnost (PD Rupa-Peč), 24. junija praznovanje 40. obletnice delovanja društva športnih ribičev Vipava, 25. junija kresovanje na Largi na Vrhu in lutkovna predstava (PD Vrh Sv. Mihaela), od 4. do 22. junija nogometni turnir (ŠD Sovodnje), od 25. do 29. junija odbojarski turnir (ŠZ Soča). Slovesnost ob občinskem prazniku s kulturnim programom in izročitvijo priznanj bo v nedeljo, 17. junija, ob 18.30 v Kulturnem domu v Sovodnjah. Vabljeni!

V galeriji Kulturnega doma v Gorici je na ogled do 30. junija 2012, skupinska razstava solidarnostne narave "DiversArte" (Umetnost različnosti), na kateri sodelujejo s svojimi likovnimi deli prizadeti otroci in njihovi likovni animatorji: Annamaria Fabbroni, Ada Candussi, Emilia Mask, Mariagrazia Persolja, Nirvana Zolia, Arnaldo Grudner in Luigi Toget. Skupinsko razstavo prirejajo združenje C. I. S. I., kulturno društvo "T. Crail" in A. N. F. F. A. S. iz Gorice v sodelovanju s Kulturnim domom in kulturno zadruogo Maja iz Gorice. Razstava je odprta od ponedeljka do petka, od 9.30 do 12.00 in od 16.00 do 18.00 in v večernih urah med raznimi kulturnimi prireditvami.

Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel sprejema vpise za novo šolsko leto 2012/2013: tel. 0481 532163, e-mail info@emilkomel.eu od 18.6 do 29.6. Brezplačne lekcije instrumentov za nove vpise s predhodno rezervacijo. **Novi datumi kuharskih tečajev v Gorici!** Zdrava zelena kuhinja: 16., 23. junija 2012 (od 14.30 do 19.30); Sladice, prave dobrote!: 16., 23., 30. junija 2012 (od 9.00 do 14.00) Za informacije: Ad formandum, tel. 0481.81826, e-pošta: go@adformandum.org, www.adformandum.org. **Amatersko športno združenje Olympia in Skupnost družin Sončnica** vabita k vpisu v poletno središče "Srečanja 2012", ki bo potekalo od 11. junija do 3. avgusta v Zavodu Sv. Družine (ul. Don Bosco 66 - Gorica). Informacije nudi Damijana Češut vsak dan med 9. in 11. uro, ter med 19. in 21. uro na tel. 335 5952551.

Mladinski dom prireja v Sovodnjah poletno središče Mavrica od 2. do 20. julija za otroke od 3. do 10. leta, pripravo na začetek pouka Šolo za šalo od 27. avgusta do 7. septembra za osnovnošolce in prvošolčke z delavnicami slovenskega, italijanskega in angleškega jezika, matematike, kreativnega branja in pisanja in s pravilničnim kotičkom. Informacije in vpisi na tel. 334-1243766, 328-3155040, 0481-546549/536455 ali po elektronski pošti mladinskidom@libero.it. **Mladinski dom** prireja Poletne izzive z videodelavnico, izleti, adrenalinskimi pustolovščinami,

s skupinskimi dinamikami in športnimi igrami, od 11. do 22. junija (za petošolce in srednješolce), Zeleni teden v Žabnicah, od 25. do 29. junija (za srednješolce), pripravo na vstop v srednjo šolo, od 3. do 7. septembra (za peto-prvošolce) in tečaje slovenskega, italijanskega in angleškega jezika, ponavljanje matematike in glavnih učnih snovi v novi ponudbi Srednja na štartu, od 27. avgusta do 7. septembra (za srednješolce). Informacije in vpisi na tel. 334-1243766, 328-3155040, 0481-546549/536455 ali po elektronski pošti mladinskidom@libero.it.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v nedeljo, 5. avgusta, vsakoletni piknik, povezan z izletom v zanimiv kraj. Kateri kraj bodo člani obiskali, bo društvo sporočilo pozneje. Srečanje bo v restavraciji Al Mulin - Norbedo pri Kopru. Informacije in prijave po tel.: 349 4042060 (Eda L.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 884156 (Andrej F.). Na račun 20 evrov.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja 8-dnevni izlet samo z enim avtobusom in trajektom na Sardinijo od 25. septembra do 2. oktobra. Informacije in prijave po tel.: 3494042060 (Eda L.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 884156 (Andrej F.). Na račun 300 evrov.

Nudim varstvo otrok na vašem domu, čiščenje in likanje, čiščenje gostinskih lokalov in pisarn. Sem mlajša gospa z izkušnjami. Tel. 00386 7077512.

Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

Prodajam stanovanje v Gorici, 85 kvadratnih metrov (dve spalni sobi, kuhinja, dnevna soba in kopalnica), mirno okolje, garaža. Za informacije pokličite na številko 0039-335 65 25 946.

Darovi

Za Sklad Silvana Kerševana so v njegov spomin darovali: Eleonora Jankovic 50, Ana Češut in Janez Povše 100, Metoda Češut 100 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 15.6.2012 do 21.6.2012) Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 15. junija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.) **Nedelja, 17. junija** (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 18. junija (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna, zabavna in zborovska glasba - Novice iz naših krajev - Iz krščanskega sveta - Obvestila. **Torek, 19. junija**: (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 20. junija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Lipa, drevo in simbol - Izbor gnelodij.

Četrtek, 21. junija (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

Podeljevanje bralnih značk učencem Večstopenjske šole Gorica Čestitke vsem pridnim bralcem!

Veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž je v četrtek, 7. junija 2012, dopoldne odmeval otroški živžav. Do zadnjega kotička so kulturni hram napolnili že počitniško razpoloženi šolarji Večstopenjske šole s slovenskim učnim jezikom iz

OŠ A. Gradnik iz Števerjana in OŠ L. Zorzut iz Bračana, da bi v prazničnem ozračju doživeli podelitev bralnih značk. Kot vsako leto so namreč tudi v letošnjih dolgih šolskih dneh, poleg učnih snovi, namenili kar veliko časa branju knjig, ki so si jih izposojali v šol-

knjižnih del. Na oder jih je poimensko povabila učiteljica Barbara Rustja, ki je tudi tokrat, kot že velikokrat prej, sproščeno vodila prireditev in živahno povezovala razne točke programa. Pri podeljevanju bralnih značk, ki so jih na oder prišli iskat predstavniki posameznih šol, ji je pomagala kolegica Marta Ferletič. Čestitke in knjižni dar pa so učenci prejeli iz rok prof. Andreje Duhovnik, svetovalke za slovenske šole v Italiji na Zavodu Republike Slovenije za šolstvo, ki že veliko let spremlja naše šolsko življenje in skrbi, da so šolske knjižnice dobro založene in da najbolj pridni bralci dobijo vsakič priznanje. Če bodo do tretjega razreda

nižje šole taki superbralci, bodo prejeli priznanje in naziv zlati bralci. Prof. Duhovnikova je vse nagrajence spodbudila, naj se trudijo in čim več berejo tudi v naslednjih letih, da bodo doživeli to "zlato okronanje". Društvo Bralna značka Slovenije se veseli, ker je našlo od Milj do Špetra skoraj 3000 bralcev, kar je res razveseljiv

podatek! Učencem je seveda zaželela tudi kar najlepše počitnice in da bi se med tem časom čim bolj odpočili, pa tudi, da bi jih v počitniških dneh spremljala knjiga, kajti "branje ni samo znanje, ampak so tudi sanje", je poudarila. Žreb je osrečil 32 učencev iz različnih šol: ti so prejeli platneno torbico, v katero bodo lahko dali knjigo, ko se bodo odpravili na plažo ali kam drugam.

Na praznični prireditvi je mlada publika pobliže spoznala tudi, kaj je pantomima in mim, ki sta svojevrstni izrazni sredstvi, ko igralec brez besed prikaže neko dogajanje, svoja čustva in občutke. V pantomimi je vse prikazano z določnim pretiravanjem, v mimu pa se prikazuje bolj naravno, globlje doživljanje čustva. To posebno umetniško zvrst, ki zahteva zelo dobro poznavanje govornice telesa in njegovo obvladovanje, sta prikazala gost, zelo znan slovensko-kubanski pantomimik, igralec in režiser Andres Valdes (Havana Kuba, 1936), ki je pri nas, v takratnem Katoliškem domu, prvič nastopil v daljnih letih 70. na povabilo študentov Slovenskega katoliškega akademskega društva (SKAD) in vzbudil veliko zanimanje, ter njegova pomočnica Jana Kovač Valdes.

/str. 9
IK

Foto DPD

Gorice, ki zaobjema OŠ O. Župančič iz Gorice, OŠ F. Erjavca iz Štandreža, OŠ J. Abram iz Pevme,

skih knjižnicah. Da jih branje res veseli, so pričali t. i. superbralci, tisti šolarji, ki so prebrali veliko

PROSVETNO DRUŠTVO RUPA-PEČ

prireja

večer z bratoma Rusjan,
goriškima pionirjema letalstva,

V SINJO BREZKONČNOST

- predavanje in predstavitev knjige Vilija Prinčiča
- razstava starih letalskih modelovponedeljek, 18. junija 2012, ob 19.30
v Rupi

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

MePZ LOJZE BRATUŽ z zborovodjo Bogdanom Kraljem

vabi na koncert

HVALITE GOSPODOVO IME

četrtek, 21. junija 2012, ob 20.30
stolna cerkev v Gorici

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

Gledališče pod zvezdami

Iz komedije v komedijo
Poletno srečanje gledaliških skupin

ŠTANDREŽ, IGRIŠČE OB ŽUPNIJSKEM DOMU A. GREGORČIČ

■ **Petek, 15. junija 2012, ob 20.45**
Edita Frančeskin - ALI ŽENSKJE KDAJ ODNEHAJO
Režija Edita Frančeskin
Kulturno društvo Domovina - Osp

■ **Sobota, 16. junija 2012, ob 20.45**
Ray Cooney - ZBEŽI OD ŽENE
Režija Jože Hrovat
Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež

V primeru slabega vremena bodo predstave v župnijski dvorani A. Gregorčič

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Umril je veliki pesnik Ivan Minatti Imeli smo ga radi ...

'Ko bom umrl, me nikar ne pokopljite med mrtva trupla – v grobu je tesno. Pod brezo me brez krste položite, ko mesec bo prijadal na nebo.



Tam bom s steklenimi očmi strmel v modrino neba, ki z zvezdami se pogovarja, in šum vetrov poslušal, ki v tišino noči pojo, dokler ne vstane zarja.

Ko bom umrl, me na polje ponese, brez križa, krste, solz in vzdihovanja, in me pod belo brezo položite zvečer, ko mrak v njej lepe sanje sanja.

Tako je zapisal veliki slovenski pesnik Ivan Minatti v poeziji *Ko bom umrl* iz leta 1947. V soboto, 9. junija, je Minatti v 89. letu starosti za vedno zatisnil oči. Slovenski književni krogi so tako izgubili enega izmed najbolj občutljivih glasov.

Njegovo ime je v splošni slovenski zavesti nerazdružljivo povezano s poezijo *Nekoga moraš imeti rad*, ki je v letih celo ponarodela. V njej se namreč kažejo nekatere lastnosti, ki so njegov lik postavile med vodilne slo-

venske pesnike povojnih let, ko je kramparska partizanska lirika tonila v oceanu intimističnih globin. Prav zato so mu tedanji kritiki očitali premajhno borbennost, njegove pesmi so namreč

se ob zavzemanju za nov izraz, za nove forme, za nova estetska načela ogreva predvsem za zdrav razum in za zdravo logiko. "Žonglirati z nerazumljivimi besedami, zahajati v ekstremnost, biti po vsej sili moderen, ker je zdaj to moderno, se gotovo prej ali slej izkaže za jalov posel. Prepričan sem, da ni namen umetnosti, razvozlati uganke, in da nobenemu umetniku ni cilj, brati samega sebe". Tako nerazumljivo, larpurartistično pisanje bi po njegovem mnenju kazalo na krizo v poeziji: kot privrženec lirike pa je na isti način trdil, da bi "še večjo krizo imeli, če bi pesniki molčali". A dokler

v poezijo verujejo in pišejo, dokler v literarno arenno prihajajo vedno nova in nova mlajša imena, se zanjo ni treba bati – je še povedal. Minatti, rojen 22. marca 1924 v Slovenskih Konjicah, se je pri petih letih z družino preselil v Slovenj Gradec, nato v Ljubljano, kjer je obiskoval gimnazijo. Po maturi je začel študirati medicino, vendar je študij med vojno opustil in odšel v partizane. Po vojni študija medicine ni nadaljeval, temveč se je vpisal na slavistiko Filozofske fakultete v Ljubljani in leta 1952 diplomiral. Zaposlen je bil kot urednik pri Mladinski knjigi, kjer je urejal knjižna dela in revije. Napisal je nekaj pesmi za

Nekoga moraš imeti rad

Nekoga moraš imeti rad, pa čeprav trave, reko, drevo ali kamen, nekomu moraš nasloniti roko na ramo, da se, lačna, nasiti bližine, nekomu moraš, moraš, to je kot kruh, kot požirek vode, moraš dati svoje bele oblake, svoje drzne ptice sanj, svoje plašne ptice nemoči - nekje vendar mora biti zanje gnezdo miru in nežnosti -, nekoga moraš imeti rad, pa čeprav trave, reko, drevo ali kamen ker drevesa in trave vedo za samoto - kajti koraki vselej odidejo dalje, pa čeprav se za hip ustavijo -, ker reka ve za žalost - če se le nagne nad svojo globino -, ker kamen pozna bolečino - koliko težkih nog je že šlo čez njegovo nemo srce -, nekoga moraš imeti rad, nekoga moraš imeti rad, z nekom moraš v korak, v isto sled - o trave, reka, kamen, drevo, molčeci spremljevalci samotnežev in čudakov, dobra, velika bitja, ki spregovore samo, kadar umolknejo ljudje.

otroke, znan pa je tudi po številnih prevodih iz češčine, turščine, albanščine, ruščine in francoščine. Minattijeva dela so prevedena v tuje jezike. Leta 1987 je postal dopisni in 1991 redni član SAZU. Prejel je tudi Prešernovo nagrado. Pesmi je Minatti pisal že v gimnaziji, objavljali jih je v almanahu Utrinki in reviji Umetnost, med vojno pa v partizanskih glasilih. Pozneje je sodeloval pri Slovenskem zborniku, Novem svetu, Mladinski reviji, Slovenskem poročevalcu, Novih obzorjih, Sodobnosti, Pionirskem listu in drugih. Med njegove najbolj znane pesniške zbirke sodijo *Pa bo pomlad prišla* (1955), *Nekoga moraš imeti rad* (1963, 1981), *Bolečina nedoživete* (1964, 1994), *Ko bom tih in dober* (1973), *Pesmi* (1980) in *Prisluškujem tišini v sebi* (1984).

Kratke

Glasbeni mozaik – Kitara skozi čas

Zaključni nastop učencev SCGV Emil Komel, ki bo v petek, 15. junija, ob 20.30 v parku dvorca Coronini Cronberg, je letos namenjen kitari. Izbrani solisti in komorne skupine iz razredov klasične in električne kitare, ki jih vodijo profesorji Martina Gereon, Franko Reja in Gianluca Jan Sturiale, bodo predstavili ob spremljavi orkestra SCGV Emil Komel (dirigent Luigi Pistore) skladbe iz obdobja baroka, ki so bile v originalu napisane za lutnjo, in dela velikih španskih skladateljev, vse do naših časov z jazz in rock glasbo. Sugestivna palača Coronini Cronberg na Drevoredu 20. septembra bo za to priložnost odprta za ogled do pozne ure.

Prva in druga številka 66. letnika Zgodovinskega časopisa

Pred nami je dvojna, prva in druga številka, 66. letnika Zgodovinskega časopisa, glasila Zveze zgodovinskih društev Slovenije. Kot vselej, tudi tokratna številka objavlja predvsem znanstvene razprave. Drugim priložnostnim sestavkom je odmerjenega sorazmerno malo prostora. Vse razprave so izviri znanstveni članki. Na prvem mestu je objavljen prispevek Tomaža Lazarja o novih dognanjih v luči terminološke analize, ki se tičejo poznosrednjeveške orožarne na Loškem gradu. Najdaljšo razpravo v številki je prispeval Boris Golec, in sicer 3. del zelo obsežne študije o Valvazorjevem neznanem potomstvu do današnjih dni. Naj povemo, da živi še mnogo Valvazorjevih potomcev, a nobeden na Slovenskem. Zaslužni profesor Robin Okey z Univerze v Warwicku (Velika Britanija) piše o narodnem razvoju v Walesu s poudarkom na 19. stoletju, ko so se Valežani, potomci keltskih prebivalcev, narodno oblikovali. Od šestdesetih let prejšnjega stoletja se nacionalno gibanje med valežansko govorečo manjšino znova krepi.

Mateja Ratej nas seznanja s politično dejavnostjo enega najvplivnejših politkov Slovenske ljudske stranke, Josipa Hohnjeca, ki je odločno zagovarjal ozemeljsko celovitost slovenskega prostora in bil načelni borec za revizijo vidovdanske ustave v beograjski Narodni skupščini v letih 1921-1925.

Goranka Kreačič piše o življenju, delu in idejnopolični poti bratov Jožeta in Antona Krošla. Prvi je bil najprej duhovnik, nato svetnik na banski upravi, po končani vojni zopet župnik, a v primežu UDBe. Njegov mlajši brat Anton je bil Krekov mladinec in vsestransko angažiran urednik glasila kršćansko-socialistične mladine Ogenj, publicist in doktor zgodovine, a pozabljen in morda celo "zamočan" intelektualac med dvema svetovnjima vojnama. Avtorica meni, da pomanjkanje zanesljivih virov zastira vpogled v njegovo medvojno delovanje kot načelnika Državne obveščevalne službe Jugoslovanske vojske v domovini in kot soustanovitelja organizacij Pobratim in Narodna legija.

Zadnja, kratka razprava Osmana Keskinerja in Mehmeta Yavuzza Erlerja je objavljena v angleščini in govori o otomanskih migrantih v Ameriko in njihovi usodi v tržaškem in reškem pristanišču. / (mab)

Poslušajmo ... z branjem

Eva Hren & Sladcore – Etnosoul (Celinka, 2012)

Nadaljujemo z enim najbolj fasciniranih pojavov slovenske kulture, ki vselej preseneča. Na domačem je kljub zagledanosti v "količinske" probleme (saj veste, "samo mi/jon nas še živi" in ne vem še kaj) pravzaprav zelo pestro in kvantitativno, če hočete. Že tri desetletja in več je, odkar se v različnih 'paštah' ukvarjamo s tistim, kar nam je najbližje, a hkrati najbolj oddaljeno, odtujeno. Ljudske korenine so predvsem za kmečke narode, kakršen je naš, vedno problematična zadeva. So kraj, kjer smo živeli do včeraj, in ga zamenjali za pohano, zabetonirano mesto. V resnici smo danes nekje vmes, duša je še vedno na kmetih, telo zapacano v apartmajski sopari. Zanimanje za ljudskost je verjetno svojevrsten "odpustek", ki ga moramo Slovenci plačevati za slabo vest, ki smo si jo nakopali sami. Rešitev te "psihološke" dileme je v iskrenosti do sebe in svojih ljudi: smo, kar smo. Kako naj verjamem 'sterilizirani' pojavi meščanke, ki me prepričuje, da hlevski gnoj diši? "To je vonj po naravi, a veš". "Pa vprašaj domačina, kako mu kidanje diši!"

Ne glede na uvodno digresijo kakovostne avtorske glasbe "po ljudsko" oziroma ljudske glasbe "po avtorsko" je še in še. Pred kratkim smo doživeli nov izid, ki nam ga ponuja preverjena glasbena zadruga Celinka iz Ljubljane. Čeprav sta imeni skupine in solistke ločeni, so Eva Hren in Sladcore pravzaprav izredno enoten in kompakten 'kolektiv'. Žanrska raznolikost je ena izmed ključnih značilnosti njihovega dosedanjega opusa znotraj ljudske glasbe, saj je vsak od članov že dalj časa prisoten v slovenskem glasbenem prostoru in ima za sabo kar nekaj uspešnih projektov raznih barv, vonjev in velikosti. Leta 2009 nas je mlada pevka Eva Hren pobožala s ploščo Slo, podnaslovljeno "hot etnofolk sindrome". In res je uglasbila stanje trenutne etnofolk vročice, saj je s fonogramom stopila celo na 19. mesto lestvice World music chart. Radi smo ji prisluhnili, in sicer tudi v živo na eni izmed zadnjih Prešernovih proslav v Trstu, tudi skupaj z utečenim Big bandom RTV Slovenija in dirigentom Tadejem Tomšičem, s katerimi je posnela kreativno ploščo z donečim imenom Etno.

A nazaj k tokratnim slavljencem. Eva Hren & Sladcore na pretanjen, minimalističen, obenem pa nadvse igriv, duhovit, prešeren, izviren, sodoben način izvajajo slovenske ljudske pesmi. Hrenova je z bobnarjem Blažem Grmom in producentom Francijem Rainerjem ter številnimi gostujočimi glasbeniki ustvarila še bolj svežo in odprto ploščo, ki dosega izredno napetost ter dinamično skozi vse pesmi. Vredna posluha, od začetka do konca!

Jernej Šček



Relecta-Ponovno branje Vinko Beličič, Izbrane pesmi

Pred nekaj nadaljevanji sem pri obravnavi pesniške zbirke Gladež Irene Žerjal zapisal stavek, da je pesnik Vinko Beličič itak "zunajprimorskega" porekla. Smo pa Slovenci v Italiji in tudi tisti na Primorskem njemu, kot množici drugih emigrantov, ki jih je povojni čas razpihal na rob domovine, dolžni zelo veliko, saj je generacija ubežnikov pred jugoslovanskim in slovenskim komunističnim režimom takoj po drugi svetovni vojni v naših krajih dala novega in odločilnega zagona pri ponovnem ustanavljanju slovenskih šol na Tržaškem in Goriškem.

Tudi v tem duhu dajemo tokrat mesto Vinku Beličiču in njegovi zbirki *Izbrane pesmi*, ki je izšla pri Založništvu tržaškega tiska leta 1991, torej v času, ko je založbo vodil Marko Kravos. Beličič se je rodil 1. 1913 (letnik Borisa Pahorja) v Dragatušu v Beli krajini, se v teh krajih solah, še pred vojno (diplomiral je l. 1940) pa se je pridružil akademskemu klubu Straža, ki ga je vodil Lambert Erlich. Leta 1945 se je umaknil na zahod, leto poprej pa je v Ljubljani izdal svoj pesniški prvenec z naslovom *Cešminov grm*.

Literarno je začel ustvarjati in objavljati še prej, saj ima slovenski knjižničarski sistem COBISS v svoji podatkovni bazi njegov zapis iz leta 1941 z naslovom *Rodinam v slovo*, ki je izšel v reviji Dom in svet. Po vojni je objavljati predvsem v zamejstvu



Vinko Beličič
izbrane pesmi

in zdomstvu. Največ njegove proze je od leta 1954 izšlo v reviji Meddobje, leta 2001 (po njegovi smrti) pa jo je založba Mladika zbrala v knjigo *Žolto rdeči voziček*. Umril je namreč leta

1999 v Trstu. K njegovim pesniški zbirki, ki jo obravnavamo, je spremno besedo prispeval sam pripadnik "stirih" Tone Pavček, razdeljena pa je prav tako v štiri pesniške sklope, ki nosijo naslov *Mati zemlja*, *Srce srca*, *Po krožnici* ter *Na vrh in nizdol*. Čeprav tega v prejšnjih zapisih nisem izrecno poudaril, velja za od Beličiča mlajše pesnike podatek, da pri svojem delu uporabljajo proste oblike (verz, kitica, rima), medtem ko bomo pri avtorju, ki ga tokrat obravnavamo, še vedno zasledili neko urejenost in zvestobo pesniškim kanonom.

Tone Pavček v spremni besedi k Beličičevi pesniški zbirki piše, da gre za strog izbor verzov, ki sta ga naredila skupaj z avtorjem samim. Pavček nato pravi, da je bil Beličiču prestop v njegovo drugo domovino, ki ga je zaznamoval Kras, precej težaven, saj je imel v sebi preveč prapodob svoje Bele krajine. Kljub temu naj dodamo, da je znal Beličič Kras zaživeti in ga upesnjavati. Če mi je na tem mestu dovoljeno zapisati osebni spomin, naj povem, da imam še globoko pred sabo prizor, ko sem ga kot še majhen otrok na družinskem sprehodu srečal na gmajni v okolici Opčin, ko je med gobarjenjem za trenutek sedel na velik kamen iz apnenca in si odpohal.

Beličičeva duhovno-duševna lirika se nam v prvem pesniškem razdelku odstra s pogledom na tihe gore v belih meglah, vedri-

no in jutrom v vinogradu. Pri Beličiču preseneča urejenost njegovega verza, še posebno pa njegovih rim, ki so mestoma zaporedne, tu pa tam pa oklepajoče. V duhovne širine se pesnik spušča v ciklusu *Gorske večernice*, v katerega spada osem pesmi. Od Beličičevih pesmi, ki so vezane na Kras, pa moramo omeniti *Gmajno*, *Zrelj rujin* in *Jesensko gmajno*. Nekoliko bolj neposredne so pesmi iz drugega ciklusa, v katerem pesnik nagovarja ljubljeno dekle, spominja pa se tudi težkih časov druge svetovne vojne (oktober 1939) ter mladih žrtev, ki so padle v njej. Najbolj pomembna iz tega ciklusa je Beličičeva pesem *Prometej*, ki jo avtor končuje z verzoma "Ne morem nazaj, ne morem naprej, v grozotni Čas ukovani Prometej".

Beličičeve pesmi iz ciklusa *Po krožnici* so zapisane na domovinsko tematiko. Pesnik namreč poje o domotožju, o Rodinah, in sicer iz Milana leta 1938, kjer je preživel študijsko izpopolnjevanje, v Belo krajino postavljen ciklus namenja mrtvi materi, piše o žrtvah medvojnih pobojev (*Žalostinka* 1942), njegov pesniški pogled pa seže seveda tudi na sam rob slovenskega ozemlja, in sicer v slovensko Benečijo. Žrtvam povojnih pobojev se pesnik klanja v *Antigoni*. Zadnji ciklus *Na vrh in nizdol* sestavljajo po večini duhovne pesmi, v katerih se avtor sprašuje o smislu življenja in smrti, pri tem pa seveda ne pozablja na svojo specifično in narodno situacijo ter zgodovino.

Primož Šturman

Kratke

Opčine / Predavanje Mihe Kramlija o boleznih navezanosti na internet

Vsaka mama in oče prej ali slej opazita, kako njun otrok z veseljem, kot bi bil začaran, spremlja televizijske risanke, ko pa odraste, se to prenese še na videoigrice in računalnik. Več ur dnevno presedi pred njim in se sploh ne zaveda, kako mu kvari možgane in kakšne posledice ima to. Po navadi tega ne jemljemo resno oziroma se skoraj ne zavedamo, da bi lahko bilo nevarno.

O navezanosti na internet in igrice je na zadnjem srečanju, ki jih je letos priredilo društvo Finžgarjev dom iz niza o vzgoji, starševstvu, odnosih v družini in družbi, tokrat predaval terapevt, vodja ambulante za boleznih odvisnosti v Novi Gorici Miha Kramlija, ki se že petnajst let posveča terapiji na izredno težkem področju, in sicer zasvojenosti mladih s trdimi drogami.

Predavatelj, doma iz Doslav, je najprej predstavil pomen padcev kot sestavnega dela življenja. Od rojstva dalje se človek srečuje z bolečinami: od trebušnih krčev dojenčka preko novih zob in številnih padcev, ko hoče malček shoditi. "Pomembno je, da dovolimo otroku, da ga boli, ker se na tak način naši možgani srečajo z bolečino". Do četrtega leta so trenutki bolečine pomembni, sledijo jim izbruhi na psihološki ravni, saj ima otrok premalo dražljajev odvrnitve in ne zna potrpeti. Prav tako je pomembna tudi duhovna dimenzija, kar za otroka predstavlja na primer pravljica ali molitev zvečer.

Dalje je terapevt izpostavil problem računalnika. Naravna usmerjenost možganov je s čutili zaznavati svet okrog sebe, ne pa preko računalniškega ali televizijskega zaslona. Ker so najstniki preveč izpostavljeni medijem, smo priča vse pogostejši anoreksiji in bulimiji. "Če smo do petnajstega leta po več ur dnevno pred računalnikom, bo ta proces



načel psihološko, fizično in socialno strukturo človeka. S časom se bomo čedalje težje vračali iz virtualnega v realen svet; ta šok pa lahko postane bolezen", je pristavil Kramlija in številnemu občinstvu v dvorani Finžgarjevega doma predstavil nekaj resničnih, grozljivih primerov.

Ko kupimo računalnik, naj bo to kot delovni pripomoček ali kot sredstvo za zabavo, ga moramo namestiti na vidno mesto, kjer je prehod, nikakor pa v sobo. Zasvojenost z računalnikom prinese namreč do enakih poškodb in enake abstinenčne krize kot zasvojenost z drogami. Otroku potrebuje izkušnjo, da lahko preživi tudi brez televizije ali računalnika, kar ga bo spremljalo skozi vse življenje. Kramlija trdi, da bi morali v šoli, tako kot o varnosti na cestah, poskrbeti tudi za ozaveščanje o varnosti pri uporabi tehnologije. Poleg tega imajo starši pravico in dolžnost videti, kaj si otroci pišejo. Težava je namreč v tem, da si otroci zelo neosebno dopisujejo s komerkoli, žalitve pa jemljejo zelo osebno.

Ob koncu poučnega in zanimivega predavanja je dr. Kramlija postregel s praktičnimi navodili o pravicah, ki jih imajo starši. Kot prvo je omenil pravico do miru, zaradi katerega morajo otroci ob določenih urah biti v postelji, da ponotranjijo omejitve in s tem nastanejo vrednote. Sledi pravica, da so starši postreženi, v smislu, da si mora vsak otrok pridobiti svoj položaj v družini in sodelovati pri hišnih opravilih. Tretja je pravica do obnove partnerskega odnosa. Starše je pozval, da je zelo pomembna miselna enotnost. Torej mama in oče naj glede vsakršne stvari delujeta enotno, poleg tega naj zahtevata uresničljive in smiselne stvari. / Šin

S 7. strani: Čestitke vsem pridnim...

Kovačeva je na kratko povedala zgodovino te zanimive izrazne vrste. Med drugim tudi to, da beseda izvira iz starogrščine in pomeni vse in posnemati, in da je to posebno umetniško izražanje popolnoma vrzel med govorom in gibom. Poleg tega je vsakič napovedala, kaj bo z mimiko prikazal Andres Valdes, ki se je v Parizu izpopolnjeval v pantomimi pri legendah te vrste Etienneu Decrouxu in Marcelu Marceauju in se l. 1964 priselil v Slovenijo, kjer je bil desetletje izredni predavatelj na AGRFT. Zadnja leta se poleg pedagoškega dela intenzivno ukvarja z ustvarjanjem za otroke. L. 2010 mu je Združenje dramskih umetnikov Slovenije (ZDUS) podelilo nagrado za življenjsko delo. Goriškim šolarjem je s precejšnjo mero humorja prikazal vleko vrvi, kako atlet dviguje uteži, kako se obnaša zaljubljenec ..., ne ravno spretnih lovca na lovu, kuharja pri kuhanju, očka z dojenčkom, na željo otrok pa še kitarista in plavalca, in s tem dokazal, kljub ne več rosnim letom, spretno obvladanje telesa in izrazito izražanje občutkov predstavljenih likov.

Živahna pesem Dežela branja, himna vseh malih bralcev, je ob ritmičnem ploskanju pristrčno zadonela iz mladih gl za uvod in konec skoraj dveurne prireditve.

Glasbeni dogodek z enogastronomsko ponudbo
The Queen Symphony
22. junija v Števerjanu

Dan po poletnem solsticiju, ki velja tudi za svetovni dan glasbe, bodo številne slovenske ustanove in organizacije z Goriškega skupno nazdravile poletju z velikim koncertom. V petek, 22. junija, bo namreč v nizu Snonanj na kmetiji baronice Tacco (Dvor) v Števerjanu poseben dogodek: Mladinska filharmonija Nova iz Nove Gorice bo predstavila veličastno klasično delo *The Queen Symphony*, ki ga sestavljajo melodije iz 24 skladb svetovno znane rokavske skupine Queen. Večer se bo začel ob 20. uri z enogastronomskim dogodkom v sodelovanju z društvom Goriška vinska cesta z domačimi okusi in gibanjem Movimento turismo del vino iz Fjk. Koncert sam se bo začel ob 21. uri.

Projekt, ki združuje glasbeni do-



godek z enogastronomsko ponudbo, bo potekal v Števerjanu, posebno primeri lokaciji za poletne prireditve, je na predstavitveni tiskovni konferenci povedala predsednica SCGV Emil Komel Mara Černic. Ravnatelj Kulturnega doma Gorica Igor Komel je poudaril, da slovenske organizacije s skupnimi močmi uresničujejo res kakovostne pobude. Izrazil je tiho željo, da bi vsako leto priredili po en "močan dogo-

dek" v eni od slovenskih občin. "Najpomembnejši cilj je, da se tako združujejo organizacije iz našega prostora". Predsednica KC Lojze Bratuž Franka Žgavec se veseli povezovanja čezmejnega prostora na Goriškem in sploh oživljanja enotnega slovenskega kulturnega prostora. "V novi obliki oživljamo prireditve, ki smo jih pred leti uresničevali pod belim šotorom na goriškem gradu". V imenu ZSKD je Metka

Štrosar podčrtala povezovalno nit in sodelovanje. Lepo bi bilo, ko bi za podobne dogodke izkoristili tudi Travniki kot pomembno simbolično lokacijo, je v imenu SSO dodal Julijan Čavdek. Podravnateljica SCGV Komel in projektni vodja Alessandra Schettino je podrobneje orisala vsebino koncerta in povedala, da si je sam legendarni pevec skupine Queen Freddie Mercury želel, da bi se njegova glasba spreminjala v času. Simfonični orkester Šteje 75 članov, med njimi so tudi gojenci šole Komel in drugi prijatelji. Predsednik

društva Goriška vinska cesta z domačimi okusi Robert Komjanc je poudaril pomen vzejemne promocije in sinergije ter povedal, da so tudi vino in krajevni okusi kultura: "O prvem in drugih je treba kaj povedati, da se primerno ovrednotijo". Med ostalimi prireditelji je še Arsatelier, dogodek podpirajo SKGZ, ZSKP, SKDP Sedej in KD Briški grič, pokroviteljstvo pa so dale občine Gorica, Števerjan in Brda. / DD

V beneškem mestecu Caorle
Tradicionalno srečanje
Flussidiversi

Na tradicionalnem srečanju Flussidiversi 5 - Poezija in poeti Alpe-Adrie se je v beneškem mestecu Caorle od 1. do 3. junija zbralo približno trideset pesniških avtorjev tako z območja Alpe-Adrija kot tudi iz sosednjih dežel. Slovensko poezijo sta predstavljala Marko Kravos in Ines Cergol.

V petek, 1. junija, se je srečanje začelo s sprejemom v občinski palači, kjer so se ob besedah organizatorjev in predstavnikov območja slišali tudi prvi verzni, in sicer letošnjega laureata Fernanda Bandinija, pa tudi Wislawe Szymborske, ki se je pred dvema letoma prijazno odzvala na povabilo organizatorjev, a se zaradi

boleznih srečanja ni mogla udeležiti. Večerni program, fotografska razstava in monodrama so bili posvečeni preminulemu italijanskemu pesniku Andreu Zanzottiju, ki je bil caorlenski laureat leta 2008.

Sobotni dan je bil v celoti namenjen bralnim ambientalnim nastopom, najprej na barki sredi slikovite in v tišino zapredene lagune, nato na dvorišču "casona" - iz trstičja grajenega in s slamo kritega enoprostornega tradicionalnega bivališča ribičev - v eni od slikovitih ribičkih naselbin, katere je odkril in neizmerno vžljudil tudi Ernest Hemingway ter jim postavil spomenik v svojem romanu Čez reko in med



drevje. Branje poezije sta spremljala glasbenika Carlotta Martorana in Sandro Gibellini. Popoldansko in večerno branje se je nadaljevalo na mestnem trgu (Piazza Vescovado) ob spremljavi glasbene skupine Orchestra Jazz di Alpe Adria, nastopu Davida Rondonija z interpretacijo Danteja ter plesne skupine iz Meister in performans s poezijo Fe-

derica Garcie Lorce. Nedeljsko dopoldne je bilo na Trgu Matteotti namenjeno branju, predstavitvi dramskega teksta Enrica Grandesa, Chicaribo Rente Brusaporco, in produkcije založb. V popoldanskih urah se je srečanje končalo z odkritjem plošče z vklesanimi verzmi. Kamen so tokrat izdoblili verzni letošnjega laureata Fernanda Bandinija, italijanskega pesnika, pisatelja in profesorja stilistike iz Vicenze (rojen je leta 1931), ki svojo poezijo zapisuje v italijanskem jeziku, latinščini in narečju.

Caorle so bile prijetno sinestetično doživljene, tako vizualno, kulturnično, predvsem pa dragocen slušni stik z raznoliko poetiko in neposredno komunikacijo z literatimi različnih dežel.

Ines Cergol

Pomembna obletnica v književnosti
Mineva 50 let od smrti pisatelja
Frana Saleškega Finžgarja

Pisatelj, duhovnik in urednik Fran Saleški Finžgar (1871-1962) je poznan po pripovedih o kmečkem življenju in ljudskih igrah, ki so razumljive najširšemu bralstvu. "Knjižice, ki jih uživa ljudstvo in inteligentca z enakim veseljem, so najboljše, kar je človek kdaj napisal", je nekoč dejal Finžgar. V soboto, 2. junija, je minilo 50 let od njegove smrti.

Fran Saleški Finžgar je študiral bogoslovje, čeprav še v gimnaziji ni bil prav ravnodušen do deklet, je zapisal Iztok Ilich v spremni besedi k avtorjevemu izbranim delom v zbirki *Slovenska klasika*. Zaradi svojih izrazito liberalnih stališč je bil Finžgar med kaplanovanjem in župnikovanjem večkrat premeščen: iz Bohinjske Bistrice na Jesenice, v Kočevje, v Idrijo, k Sv. Joštu nad Kranjem, v Škofjo Loko in nazadnje v Ljubljano.

"Bil je eden prvih, ki so z ustanavljanjem zadrug za razvoj kmetijstva in komunalne infrastrukture na podeželju realizirali socialni program Janeza Evangelista Kreka. V Sori pri Medvodah je reguliral reko Soro, ustanovil pašno skupnost, napeljal vodovod. Bil je pravi narodni go-

spodar", je za STA povedal etnolog Janez Bogataj, Finžgarjev pranečak.

Ko je postal župnik v Sori pri Medvodah, je obveljal za prvega med književniki iz duhovniških vrst - sam pa je zavračal oznako katoliškega pisatelja, saj "nihče ni ustvaril umetniške, naj je pisar ali drugačen, samo zaradi tega, kar je po svojem svetovnem nazoru". Med letoma 1918 in 1936 je bil župnik v ljubljanskem Trnovem, kjer je prijateljeval z arhitektom Jožetom Plečnikom, ki je živel v sosednji hiši ob Trnovski cerkvi. Za njegovo najbolj brano delo velja zgodovinski roman *Pod svobodnim soncem*, ki je leta 1906 začel izhajati v nadaljevanjih v reviji Dom in svet. Spomin na mladost je popisal v delu *Leta mojega popotovanja*

(1957), pisal je tudi za mladino in deloval kot publicist, literarni kritik in religiozni pisec.

Za ekranizacijo romana se je zanimal hollywoodski studio MGM, vendar je Finžgar zavzel med drugo svetovno vojno, saj je "videl perspektivo v narodni osvoboditvi, kar izvira iz njegove izrazite slovenske usmerjenosti in nasprotovanja germanizaciji, ki ji je bil slovenski narod stoletja podvržen". Kot dodaja, je zanj značilen "izjemen jezik, ki je bil razumljiv najširšim plastem prebivalstva. Njegova sporočila so bila izzivalna tudi za intelektualce. Pomembno je predvsem to, da je slikal realno ljudsko življenje. Nekatera njegova dela so še danes aktualna, spremenile so se le kulise".

Prastrica se Bogataj spominja v vzgojni luči, pomagal mu je pri domačih nalozah, med počitnicami v Bohinju in na Jasenju nad Gozdom Martuljkom ga je pričel odnosa do narave. Med pomembnejše napotke za življenje, ki mu jih je predal, sodita tista o poštenem delu ter jasnosti izražanja misli. Zavod za turizem in kulturo Žirovnica je 50-letnico Finžgarjeve smrti med drugim obeležil s 1. tekom Pod svobodnim soncem in osrednjo slovesnostjo v njegovi rojstni vasi Doslavce. Tam je Kulturno društvo France Prešeren Žirovnica-Breznica in Gledališče Julke Dolžan na prostem uprizorilo Finžgarjevo igro Veriga.



DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV V gosteh dr. Mira Cencič in mag. Renato Podbersič

Zmotno prepričanje o sijajnosti primorskega odporništva, ki še pogojuje naš vsakdan

Zapis o srečanju Društva slovenskih izobražencev, ki je v ponedeljek, 11. junija 2012, obravnavalo vprašanje revolucionarnega komunističnega nasilja na Primorskem med drugo svetovno vojno, velja začeti pri koncu, saj so bile sklepne ugotovitve razpravljalec mag. Renata Podbersič in dr. Mira Cencič ter novinarka Jožeta Možina tesno povezane s sedanjim položajem in čutenjem primorskega naroda. Gostje večera



Jože Možina, mag. Renato Podbersič, dr. Mira Cencič in Ivo Jevnikar (foto IG)

v Peterlinovi dvorani so soglasno ocenili, da je del primorskega življa zaradi fašističnega, nacističnega in kasnejšega komunističnega režima postal žrtev civilizacijskega manka, ki vpliva na današnje duhovno praznino, v kateri je stanje nacionalnega slovenskega duha v poraznem položaju. Dokaj neizprosna ocena, ki pa na podlagi obravnavanih tem še kako odgovarja logičnemu sledstvu zgodovinskih dogodkov. Izhodišni temelj večera, ki ga je povezoval novinar Ivo Jevnikar, je bila predstavitev dveh publikacij. Dr. Mira Cencič je lani pri založbi Matica v Ljubljani izdala obsežno knjigo *Primorska sredina v priležnosti bratomorne vojne*, mag. Renato Podbersič, ki je zaposlen v Študijskem centru za narodno spravo v Ljubljani, pa je pri tej ustanovi kot 2. zvezek zbirke *Revolucionarno nasilje* pred dnevi izdal študijo *Revolucionarno nasilje na Primorskem, 1941-1945*. Ta razi-

skava sodi v izvajanje raziskovalnega programa *Nasilje komunističnega totalitarizma v Sloveniji 1941-1990*.

Knjiga dr. Cencičeve na podlagi arhivskih, spominskih in že

reč sestavljale osebnosti, kot so Josip Rustja, Rado Bednarik in Anton Vuk ter duhovniki Ivo Ivančič, Ciril Sedej in Anton Ruter. Odnosi z odporniškimi gibanjem so bili napeti že ob začetku vojne, kasnejša podpora OF pa je izhajala iz golega domoljubja. Sredinci so bili kritični bodisi do partizanskega gibanja (zaradi njegovih zločinov in žrtev, tudi med samimi partizani, ki jih je zahteval boj) bodisi do ljubljanske strani, ki je do okupatorja imela hlapčevski odnos. Vselej pa so skušali preprečevati bratomorni spopad. Po prihodu laičnih pripadnikov iz zapore

se je položaj zaostрил: tržaški liberalci so odšli v OF, bolj desno usmerjeni pa so sprejeli četniška izhodišča (še prej kot domobranska): večina voditeljev pa je ostala neomajno na sredini in v tem duhu so gojili kulturno, publicistično in šolsko dejavnost, da bi narodna zavest ne zamrla. Kljub temu da so nekateri krščanski socialci ob koncu vojne sodelovali v zavezniških razmejnih komisijah (in ne glede na odpor proti režimu ter po načelu 'politika menja, narod ostane' zahtevali priključitev Trsta in Gorice Jugoslaviji), se je večini slabo pisalo: režim je za njimi preiskoval, jih zasliševal, zaprl in celo likvidiral, tudi Cerkev je imela do svojih duhovnikov odklonilen odnos (Virgil Šček je iz duhovniškega stanu končal v laičnem). V našem zamejstvu je večina preostalih narodnjakov delovala v Slovenski demokratski zvezi. Narodno čutenje je tako klonilo zavajajočemu internacionalizmu.

Tej tematiki je mag. Podbersič namenil svojo tokratno študijo, njegova želja pa je, da bi niz tovrstni publikaciji razširili še na ostala področja slovenske države. Zgodovinar je vsebinske svoje raziskave osnoval na analizi razmer na Primorskem (na Vipavskem in Goriškem) med drugo svetovno vojno, na vzrokih in razumevanju nasilja KPS, na izboru in proučevanju različnih arhivskih virov, na pričevanju posameznikov. Publikacijo dopolnjuje še poimenski seznam pobitih na obravnavanem področju. "Teh je bilo 364, a številka ni dokončna", je dejal in dodal, da "je najbrž še okrog sto ljudi, ki so bili zmetani v še neraziskana grobišča v Vipavski dolini". Posebno pozornost je avtor usmeril v simbolno podobo naslovnice knjige, na kateri sta natisnjeni dve fotografiji, ki pričata o krivcu in njegovih žrtvah: na eni je pogled iz Renč proti Krasu na obnovljeni zapis TITO, na drugi pa pogreb umorjenih članov družine Breclj, ki so padli pod streli režima. Podbersič je v svojem izvajanju poudaril, da je bila na začetku vojne komunistična partija na Primorskem dokaj šibka. Vrhovi pa so se takoj zavedeli strateškega pomena področja in pošiljali svoje emisarje k nam. Izvajalec namer KPS na Primorskem je bil Aleš Bebler, čigar prihod je pomenil kakovostni skok vpliva partije na to območje. Sredstvo, ki se ga je posluževal, je bila diskreditacija ne-komunističnih, liberalnih in cerkvenih krogov (to je proti goriški sredini). Začele so se likvidacije uglednih vaških osebnosti (npr. Iva Brica iz

Dornberka). Teror je krepko narasel ob koncu vojne leta 1945. Partija je namreč sogovornike ločila na tiste, ki so brezpogojno pristopili k OF, in na tiste, ki so se temu iz najrazličnejših razlogov upirali. V knjigi je obenem obravnavana celotna pobita primorska duhovščina (ne samo goriška in vipavska): avtor je naštel sedem pobitih duhovnikov (med temi je bil Placid Sanci iz Doline), dva bogoslovca in enega redovnega brata. Kljub temu da je bil komunistični, režimski teror na Primorskem manjši kot drugod v Sloveniji (tudi število umorjenih duhovnikov je pri nas manjše kot

bilo tako, kot so nas ves povojni čas prepričevali. Partizansko gibanje je po besedah dr. Cencičeve pretvorilo in razblinilo čutenje enotnosti, ki ga je v primorskem ljudstvu sprožil odpor proti fašizmu. Primorski človek pojma internacionalizma, se pravi načelne naveze z italijanskimi komunisti, ni dojel, saj je bil sovražnik le eden. Po načelu *divide et impera* je partija podtalno vnesla spor v enotno protifašistično oz. protitalijansko fronto: načrtno je zanemarjala, celo skrivala politično razsežnost svojih namer in vsa prizadevanja usmerila v oplemenitev pojma OF kot edinega možnega sredstva 'odrešenja'. Spremenila je zavest Primorcev, tako da je predanost OF istovetila z odnosom do partije same: širila je napačno prepričanje, da brez nje Osvobodilna fronta ne obstaja, nasprotnik osvobodilne vojne je tako postal sovražnik naroda.

To prepričanje je bolj ali manj ostalo v zavesti Primorcev. Omenjeni



Foto IG

v drugih slovenskih deželah), je bil način nastopanja partije standardni tudi pri nas. Zgovoren je v knjigi razdelek pričevanj o 'razsežnosti zločina, ki ga ni bilo': "V naših ljudeh je še danes prisoten strah zaradi takratnih dogodkov: če bi objavil vse razgovore, ki sem jih med raziskovanjem izvedel, bi bila knjiga trikrat večja", je dejal avtor.

Kot je poudaril Jože Možina, ta knjiga razbija mit o primorskem NOB-ju. Res je, da je pri nas ljudstvo množično podpiralo OF, ni pa

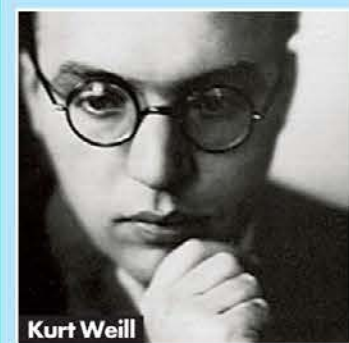
študiji pa poskušata vnesti kanček luči in resnice v to zmotno in žalostno stran slovenske preteklosti. Glede na že omenjeni položaj stanja duha na Primorskem lahko zapišemo, da bo naloga še kako težavna.

Podoben večer bo v četrtek, 14. junija 2012, ob 20. uri v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuš v Gorici. Publikacijo Renata Podbersiča bosta predstavila novinarka Jože Možina in Erika Jazbar.

IG

Gledališče Rossetti / Glasbeni popoldnevi

V gledališču Rossetti v Trstu se je končal niz treh glasbenih popoldnevov, na katerih so mladi glasbeniki in pevci iz naše dežele ustvarjali na temo raznovrstnih glasbenih predstav in muziklov. Med srečanjem z glasbo Kurta Weilla in eklektičnim sporedom priredb filmske glasbe je vrst muzikala zastopala izvorna predstava *On air*, v kateri sta pevca Stefania Seculin in Gianluca Sticotti izvedla znane songe in duete ob vezni besedi radijske napovedovalke Sare del Sal. Prepletanje besed in glasbe v pristnem slogu muzikala je v koherentnem zaporedju obravnavalo vrsto muzikalov in animiranih filmov na osnovi prepričljivih vokalnih in igralskih sposobnosti protagonistov, ki sta tudi s kančkom ironije pričarala različne ljubezenske zgodbe, od *My fair lady* do *Nine*, od *West side story* do uspešnice o Elizabeti Avstrijski. Prijetni popoldnevi ne bodo uvedli letos v poletno dogajanje festivala operete, ki ga je gledališče Verdi moralo zamrzniti zaradi finančne stiske. Glasnik zveste publike,



Kurt Weill

ki bo občutila pomanjkanje dolgoletne prireditve, je predsednik deželne Mednarodnega društva operete Claudio Grizon: "Dejavnost našega društva se je pričela leta 1992 pod okriljem deželne, pokrajinske in občinske uprave z namenom, da bi skrbeli za razvoj kulturnih dejavnosti v povezavi s Festivalom operete. Ko je festival doživel prvo pomembno krizo, si je društvo veliko prizadevalo za iskanje podpornikov, kar je bilo v letošnjih, hujših razmerah neizvedljivo. Gledališču Verdi smo stali vedno ob strani in smo sodelovali kot pobudniki predstav, gala večerov in koncertov, ki so spadali v uradni program poletnega festivala. Vse naše pobude so bile namenjene povečanju zanimanja in pozornosti okrog festivalskih dogodkov. Finančni razlogi, ki so letos prisilili gledališče v začasno ukinitve festivala, so nas zelo razžalostili. Moramo namreč priznati, da Mednarodni festival operete zaznamuje naše mesto kot širše prepoznavni dogodek in je tudi pomembno sredstvo za razvoj turizma. Inštitucije bi se morale zavedati, da ta festival ne more biti odvisen od alternacije sončnih in senčnih trenutkov opernega gledališča. Namesto ukinitve bi se na primer lahko angažirali pri izvedbi finančno manj zahtevnih prireditev. Do danes smo komplementarno, aktivno spremljali in dopolnjevali dogajanje, zdaj pa bomo morali preoblikovati našo vlogo. Letos praznujemo namreč 20-letnico ustanovitve in smo se morali odpovedati organizaciji spremnih dogodkov festivala, ki jih bomo jeseni nadoknadili z novimi pobudami za ohranitev tradicionalne povezave naše publike s priljubljenim žanrom". / PAL

ROJAN Ob 150-letnici posvetitve cerkve

Razstava kot zgodovinski prerez verskega čutenja

Razstavo, ki so jo rojanski verniki pred nedavnim pripravili ob praznovanju 150-letnice posvetitve domače cerkve, lahko opredelimo kot pristrčen sprehod po zgodovini krajevne župnije in njenih ljudi. Kot smo že poudarili glede bazovske farne cerkve, je tudi Božjo hišo v Rojanu blagoslovil slovenski škof Jernej Legat leta 1862: to je storil dan po praznovanju rojanskih zavetnikov Sv. Mohorja in Fortunata. Njima je cerkev tudi posvečena.

Postavitev se razteza od kapelice na desni strani glavnega oltarja vse do vhodnih vrat. V kapelici so na ogled najstarejši dokumenti in dragoceni eksponati, ki so nekoč krasili notranjost cerkve. Razstava se nato nadaljuje ob stenah svetišča, njena vsebina pa je razvrščena med številnimi panoji, na katerih so razobešeni mnogi primerki, ki pričajo, kako je bil Rojan na prelomu stoletja in v desetletjih do prve svetovne vojne zaznamovan z močno prisotnostjo slovenske narodne skupnosti. Na to kaže tudi dejstvo, da so razobešeni razglasi mestne občine v treh jezikih: italijanščini, nemščini in slovenščini. Dvojna etnična duša rojanske verske občestva pa se na razstavi kaže v razporeditvi materiala: panoje na desni strani centralne ladje so sestavili italijanski verniki, na levi strani pa je panoje sestavila slovenska verska komponenta.

Le-ta je na visečih deskah zbrala veliko fotografskega in dokumentarnega gradiva, začeni s materialom, ki kaže podobo Rojana izpred sto in še več let. Tedaj je cerkev mogočno kraljevala nad podeželskim okoljem. Na fotografijah so obenem perice pri potoku na ul. Moreri, otroci pri prvih obhajilih in naselja nad Rojanom. V Rojanu je od leta 1904 do 1908 služboval tudi božji služabnik msgr. Jakob Ukmar, ki je ob svojem prihodu ustanovil Marijino družbo. Temu dogodku sta v celoti posvečena drugi in tretji pano; obiskovalec si lahko ogleda izvorni zapisnik ustanovnega shoda Marijine ustanove in članke časopisov *Avvenire* in *Osservatore Romano* iz časa fašizma, v katerih so pomotoma (beri: načrtno) poročali o vdoru fašistov na tedanji sedež Marijinih družbenic: v resnici so črnosrajčniki vdrli v samo cerkev, ko so bili slovenski verniki zbrani ob popoldanskem čaščenju. Marijina družba v Rojanu je imela svoj prvotni sedež v ul. Delle Rose, nato v ul. Boccaccio, od koder se je preselila v ul. Apiari. Četrto pano temeljito prikazuje enega najpomembnej-

šjih dogodkov v preteklosti rojanskih vernikov slovenskega porekla: gradnjo Marijinega doma v ul. Cordaroli. Fotografija priljubljena in nepozabna g. Stanka Zorka priča o pobudniku tega načrta, ki je bil namenjen ravno Marijinim družbenicam.



Msgr. Franc Vončina in rojanski župnik Umberto Piccoli

Prvotni Marijin dom je stal na ul. Apiari: kljub temu da je bil dokaj skromen (zgradili so ga na kraju, kjer je bil do tedaj hlev), je vsekakor nudil udobne prostore s knjižnico in dvorano, v katerih je potekalo kulturno življenje Rojančanov. G. Zorko pa je spoznal, da so časi primerni za gradnjo nekega večjega kulturnega hrama: ob pomoči vernikov

(govor je o 300 slovenskih družinah, ki so se obvezale za mesečni denarni prispevek) je tako nastalo sodobno središče, ki so ga predali namenu leta 1961 ob prisotnosti tedajšega škofa Santina.

Naslednji razdelek razstave prikazuje drug podvig g. Zorka, in sicer gradnjo kapelice na Lajnarjih leta 1954. V versko obeležje so takrat položili kip Brezmadežne Matere Božje ravno ob 100-letnici proglasitve dogme Marijinega brezmadežnega spočetja. Predzadnji

pano je posvečen castnemu domačinu, msgr. Francu Vončini, ki je bil v rojanski cerkvi 29. junija 1963 posvečen v duhovnika, dan zatem pa je daroval prvo sveto mašo. V istem razdelku so na ogled tudi fotografije zaslužnih Marijinih družbenk. To so: Pina Bizjak, Pierina Blažina, Ivanka Furlan, Danica Novak in Gabrijela Zavadlav. Sklepni del razstave je posvečen nenadomestljivi vlogi, ki jo je domači Cerkveni mešani pevski zbor imel pri ohranjanju slovenske pesmi in molitve v tem predmestnem predelu. Zbor se je prvotno rodil le v deklis-

ki zasedbi, gospod dr. Angel Kosmač pa je leta 1951 pevski sestav razširil. Rojanske pevce že celih 46 let lahko ob nedeljah poslušamo na valovih Radia Trst A. Neposredni prenos rojanske službe božje je svojčas sprejel g. Zorko: takrat se je obvezal, da bo to nalogo opravljal samo za šest mesecev...

IG

Predstavitve projekta Rebula v knjigarni Lovat in še kaj...

Pomembno ovrednotenje slovenske književnosti

Slovenska književnost je v zadnjih tednih doživela v zalivskem mestu kar nekaj prijetnih ovrednotenj. Mednje nedvomno spada srečanje s pisateljem Alojzom Rebulo v knjigarni Lovat na Drevoredu 20. septembra v torek, 5. junija. Ob množični udeležbi občinstva je že samo omizje zgovorno potrdilo pomembnost dogodka: poleg Iva Jevnikarja, predsednika Knjižnice Dušana Černeta, in urednice pri založbi Mladika Nadie Roncelli sta bila ob pisatelju Re-

pa je časnikar opredelil v tesnem odnosu med zgodovino, življenjem in spominom, odnos do katerih se žal v sedanjih družbi izgublja. Prof. Guagnini pa ni spregovoril le o zadnji knjigi esejev, ampak o celotnem založniško-prevajalskem načrtu. Poudaril je Rebulovo sposobnost, da tudi globoke teološke tematike predstavlja bralcu na način, ki ga ne odbija; glede romana *Notturmo sull'Isonzo*, v katerem je avtor prelil v romansirano obliko usod do slovenskih čedermacev, zlasti

gem odgovoru na vprašanje, ki mu je bilo postavljeno iz občinstva, poudaril, da antični vek ni poznal takšnega šovinizma, kakršnega pozna sodobni svet. Pisatelj je nato pojasnil, da je z izrazom levica mislil zlasti na novo pot, ki jo je dnevnik *Il Piccolo* ubral ob soočenju s slovensko kulturo. Rebula je obenem izrazil ljubezen do zgodovine, ki ga je skozi celotno literarno ustvarjanje spremlja kot muza, in prednost občevanja in študiranja v dveh jezikih.

jezikih. S slovenskim literatom se je v sproščenem dialogu pogovarjal Miran Košuta, ki je tudi avtor spremne besede v knjigi. Ciril Zlobec se je v anekdotičnem pripovedovanju med drugim spomnil svojih prevajalskih začetkov, srečanja z italijanskim pesnikom Ungarettijem in prevajanja Dantejevega *Novega življenja (Vita nuova)*.

Večer se je poetically nadaljeval z nastopom petih slovenskih besednih ustvarjalcev, ki so peripatetično, na različnih lokacijah v parku, podali svoje besedne stvaritve v slovenščini in italijanščini. To so bili: Marcello Pottocco, Igor Pison, Ace Mermolja, David Bandelj in Miroslav Košuta.

Sledilo je srečanje s pisateljem Alojzom Rebulo ob izidu zbirke novel v italijanskem jeziku z naslovom *La vigna dell'imperatrice romana* (Mladika, 2011). S pisateljem se je pogovarjal tržaški pesnik in publicist Roberto Dedenaro, ki je podčrtal nekaj ključnih motivov in tem v omenjeni zbirki, kot so odnos do Krasa, do lepote in vere. Alojz Rebula se je v pogovoru spomnil tržaškega iredentista slovenskega rodu Scipia Slataperja, kateremu je kot študent tudi posvetil novelo z naslovom *Srečanje s Penadorom*; izšla je v reviji *Novi svet*. V zvezi s tem mladim tržaškim literatom, avtorjem avtobiografskega liričnega romana *Moj kras (Il mio Carso)*, ki je leta 1915 kot prostovoljec v italijanski vojski padel v Pogorji, si je Rebula postavil vprašanje, ali bi v dvajsetih letih z nastopom fašizma tudi sam prestopil na njegovo stran. Vsekakor Rebula ceni Slataperja in pravi, da ga je med tržaškimi avtorji vredno poudariti skupaj s Tomizzo.

Dedenaro je podčrtal še teološke motive nekaterih novel iz zbirke – npr. motiv izgubljenega raja, ki se po Rebuli posledično kaže tudi v potrebi po umetniškem snovanju – in njegovo sposobnost življenja v razne like, tudi v ženske junakinje. V zbirki, pravi Dedenaro, so posebno očarljivi Rebulovi opisi Krasa in narave. Rebula je potrdil, da je narava po njegovem nekaj velikega, sam je bil tudi navdušen gobar, kar se kaže v alegorični noveli iz zbirke *Gobarjev dnevnik*, je pa tudi velik občudovalec tehnologije, predvsem računalnikov.

Pogovor se je prepletal z branjem odlomkov iz zbirke *La vigna dell'imperatrice romana* in pasusa iz italijanskega prevoda *Senčnega plesa*, ki je v pripravi pri založbi Mladika. Odlomke sta prebrali Vesna Cunja in Nadia Roncelli.

IG

Obvestila

Koncert MePZ Lojze Bratuž: Župnija sv. Jerneja ap. in MeCPZ Sv. Jernej vabita na koncert Hvalite Gospodovo ime, ki ga bo oblikoval MePZ Lojze Bratuž pod vodstvom Bogdana Kralja v soboto, 16. junija, ob 20.30 v cerkvi sv. Jerneja ap. na Opčinah.

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 18. junija, v Peterlinovo dvorano v ul. Donizetti 3 v Trstu na okroglo mizo Fašistična taborišča za Slovence. Ob izidu slovenskega prevoda študije Carla Spartaca Capogreca *I campi del duce* bodo spregovorili prevajalka zgodovinarica Nevenka Troha, pisatelj Boris Pahor, strokovnjak za taborišče v Višku Ferruccio Tassin, časnikar Ivo Jevnikar in

avtor. Začetek ob 20.30.

Vincencijeva konferenca in Klub prijateljstva vabita na romanje na Brezje k Mariji Pomagaj v torek, 19. junija 2012. Program: sv. maša na Brezjah, kosilo, oddih ob Blejskem jezeru oz. nenaparen sprehod z ogledom zanimivosti; prijave na tel. št. 040 225468 (Vera) in 040 820986 (Alojzija). Pristrčno vabljeni posebno starejši!

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: Adelka Vončina 20 evrov, Anka Rogelj 5 \$, v spomin na ljubo mamo Glorio Cosmina Trampus darujejo otroci Neva, Sandra in Paolo 100 evrov; za misijonarja Ernesta Saksido – Brazilija: G. G. 156 evrov.



Foto IG

buli prisotna urednik kulturnih strani tržaškega dnevnika *Il Piccolo* Alessandro Mezzena Lona in profesor italijanistike na tržaški univerzi Elvio Guagnini; med občinstvom so bili tržaška podžupanja Fabiana Martini, nekdanji župan Franco Ricchetti in Boris Pahor. S pisnim sporočilom se je odzval tudi Claudio Magris. Povod srečanja je uvodoma pojasnil Ivo Jevnikar. Šlo je za predstavitev Projekta Rebula, ki je nastal na pobudo KDC ob finančni podpori dežele FJK in sodelovanja založbe San Paolo iz Milana. Na podlagi projekta sta pred časom izšla prevoda romana *Notturmo za Primorsko (Notturmo sull'Isonzo)* in zbirke teoloških meditacij *Smer Nova zemlja (Destinazione Nuova terra)*: pred kratkim pa so lahko italijanski bralci prejeli v roke prevod Rebulove zbirke spisov, esejev, razmišljanj in komentarjev *Da Nicea a Trieste*. Kot je poudaril Mezzena Lona, je prevode Rebulovih del dalj časa težko pričakoval. Romanopisca in teologa morajo italijanski bralci Sele odkriti. Prednost Rebulovega opusa, za pravo dojemanje katerega je včasih potrebno večkratno branje,

pa enega izmed njih, g. Filipa Terčelja, je italijanist poudaril moč, ki ga Rebulovo literarno pisanje ima v odnosu do zgodovine: včasih je izpeljava njegovih vsebin bolj zvesta resnici kot zgodovina sama. Zadnja knjiga *Da Nicea a Trieste* pa ima to prednost, da po eni strani predstavlja celostno Rebulovo literarno estetično na podlagi kritične presoje nekaterih književnikov, po drugi pa, da začrta razvoj slovenske književnosti od moderne do sodobnosti, in sicer v vidiku duhovnega razvoja domače književnosti po načelu filozofskega stališča Benedetto Croceja. Na sklepne besede Guagninija, ki je poudaril Rebulovo bolečino, češ da niti krščanska podlaga ni v preteklosti omilila etničnih sporov med Slovenci in Italijani, je častni gost v debatnem delu večera dejal, da mora z bolečino v srcu priznati tole: "Za spravo in zblíževanje med obema narodoma je postojala bolj levica od katoliške Cerkve. To ne povem kot pripadnik ne levice in niti desnice, temveč kot kristjan, ki veruje v Jezusa Kristusa, v Resnico. To povem, kljub temu da ne zveni prijetno", je dejal Rebula in v nekem dru-

V soboto, 2. junija, je bil na lokaciji nekdanje umobolnice pri Sv. Ivanu literarni dogodek, ki je sodil v tridnevno pesniško snidenje *Oh poetico parco*. Sobotni del je bil namenjen slovenski književnosti in slovensko-tržaškimi založbam, ki se s prevajalskim delom približujejo bralcem italijanskega jezika. Pesniški večer je namreč uvedlo srečanje s pesnikom, pisateljem in prevajalcem Cirilom Zlobcem ob izidu knjige z naslovom *Lontananze vicine. Incontri e amicizie italiane di un poeta sloveno* (ZTT): gre za italijanski prevod dela *Vse daljave niso daleč* (ZTT, 2012). Publikacija v prvem delu prinaša memoarske radijske eseje, ki jih je leta 1993 osemnajst zaporednih sobot oddajal radio Trst A. V drugem delu z naslovom *Ko poezija postane simbol za prijateljstvo* so objavljeni spominski zapisi o znanih italijanskih književnikih, referati z raznih srečanj in simpozijev, organiziranih v zadnjih letih, ter ocene Zlobčeve poezije, prevajanja iz antologijskega dela, ki so jih napisali italijanski kritiki. V prvem in drugem delu je tudi več avtorjevih pesmi, včasih v obeh

ŽUPNIJA SV. JERNEJA AP. in MeCPZ SV. JERNEJ
v sodelovanju z ZVEZO CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST

vabita na

koncert MePZ Lojze Bratuž
HVALITE GOSPODOVO IME

zborovodja Bogdan Kralj

sobota, 16. junija, ob 20.30
cerkev sv. Jerneja ap. na Opčinah

Dijaški dom

Prihodnje leto nova sekcija otroškega vrtca

V občinskem vrtcu v Dijaškem domu Srečka Kosovela je bilo vzdušje v petek, 8. junija, zelo radostno. Ob koncu šolskega leta in slovesu trinajstih 'maturantov', ki bodo prihodnje leto sedli v šolske klopi, je zadovoljstvo podkrepila novica, da bo tržaška občina odprla še drugo sekcijo otroškega vrtca, ki smo jo v mestu dalj časa pričakovali.



Foto Kroma

Predstavnica staršev je namreč izročila pristojni občinski odbornici Antonelli Grim seznam podpisov, ki so jih v prejšnjih mesecih zbrali starši za prepotrebno ureditev nove sekcije vrtca. Odbornica je v svojem nagovoru poudarila, da spada tovrstna šolska politika v prizadevanje občinske uprave, in to ne glede na splošno krizno obdobje. Dejala je, da so v občinskem proračunu že določili postavko, dejansko denar, ki bo namenjen novi sekciji. Na slovesnosti sta bili prisotni tudi Generalna konzulka RS v Trstu Vlasta Valenčič Pelikan in konzulka Bojana Cipot, ki se posrečene poteze občinske uprave zelo veselita. Konzulat naše matične domovine ceni tudi dejstvo, da bo nova struktura javnega značaja, ne pa zasebnega, kar bo s finančnega vidika še kako dobrodošlo.

DEVIN SCGV E. Komel / Snovanja 2012

Lunine zgodbe

Ob koncu šolskega leta se vrstijo prireditve in nastopi. Za učence so to navadno priložnosti, da pokažejo, kaj so delali med letom, včasih pa se zgodi, da iz tega nastane nekaj več, da njihovi učitelji povežejo več področij delovanja, kar pomeni, da lahko iz take pobude nastane širša in globlja izkušnja, ki lahko pozitivno zaznamuje otroke, a tudi njihove starše. Skupno muziciranje, tako v zboru kot v instrumentalni skupini, pomeni za vsakogar prav posebno izkušnjo, ki omogoča spoznavanje določenih glasbenih prvin, ki jih pri individualnem igranju ne doživimo. Podružnica SCGV Emil Komel iz Devina je v soboto, 2. junija, na sedežu devinskih zborov na svojevredstven način končala šolsko

leto. V nizu *Glasbenih pravljic ob Brd do Krasa* v letošnjih *Snovanjih*, so pripravili glasbeno pravljico *Luna pripoveduje*, pri kateri so sodelovali vsi, od najmlajših, ki obiskujejo tečaja Do-Mi-Sol in Nauk o glasbi, do učencev posameznih instrumentov, ki so jih pripravili profesorji Barbara Corbato, Fabio Devetak, Mirko Ferlan, Frančišek Tavčar in Marja Feinig, ki si je celotno scensko-glasbeno prireditev tudi zamislila in vse koordinirala.

Vsak nastopajoči otrok je imel svojo vlogo in nalogo. Najmlajši so peli Bitenčeve pesmi o luni, ki so tudi predstavljale rdečo nit pripovedi. Za orkestracijo teh pesmi je poskrbel prof. Mirko Ferlan, orkester pa so sestavljali učenci klavirja, flavte, kitare, harmonike in violine. Za najm-



lajše je bila to priložnost za razvijanje pevskih osnov in vokalnih

sposobnosti, instrumentalistom pa tak nastop v orkestru, ko se

morajo soočiti še s spremljavo petja in povezovanja, torej vsto-

panja in fraziranja, glede na vsebino dogajanja, pomeni dragoceno izkušnjo, ki jim krepi glasbeno samozavest. Vzdušje je bilo res pravljico, za kar sta poskrbeli že izkušeni lutkarici Nina Pahor in Nada Tavčar, ki sta izdelali luno, sonce, oblacke in zvezdice ter z animacijo teh nebesnih teles povezovali pevsko in glasbeno dogajanje in zgodbo, ki se začneja z luninim zobobolom, konča pa se z njenim rojstnim dnevom, kar je v veliko veselje udeležencev potrdila tudi velika torta, ki so jo pripravili za praznovanje tega sicer pravljicega jubileja.

Za vse je bila to lepa izkušnja, ki jo bodo skušali tudi v prihodnje ponoviti. Tudi z razvijajočim se začetnim znanjem glasbe lahko marsikaj lepega ustvarimo in tako bogatimo glasbeno zavest otrok in prispevamo k rasti glasbene občutljivosti sodelujočih otrok in ostalega občinstva.

E. G.

LJUBLJANA Številni dogodki za druženje Slovencev izven meja

Dobrodošli doma 2012

V poletnih mesecih se bodo zvrstili številni dogodki, ki bodo popestrili druženje vseh Slovencev, ki živijo v tujini, in tudi nas, ki živimo v domovini. Poleg 2. prvenstva v odbojki in balinarskega tekmovanja Slovencev po svetu bodo v času med 2. in 27. julijem potekali dve poletni šoli, Mladinska poletna šola in Poletna šola slovenskega jezika za odrasle, ki ju sofinancira Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu. V številnih aktivnostih, ki so v organizaciji civilnih družb, se bodo zvrstili številne razstave in glasbeni dogodki. V poletnem času bodo ljubljanske ulice krasili ptički ter s tem naznanjali osrednjo prireditev, namenjeno vsem Slovincem, "Dobrodošli doma 2012". To je osrednji dogodek, ki se bo zgodil 4. julija v središču Ljubljane. "Dobrodošli doma 2012" V dopoldanskih urah bo v prostorih Slovenske akademije znanosti in umetnosti strokovna konferenca o temi etnične ekonomije in Slovencev zunaj Republike Slovenije. Dogajanje se bo preselilo na Novi trg, kjer bodo slovenski glasbeniki iz

zamejstva in sveta zaigrali v ritmični svoje uspešnice in s tem predstavili, kako dejansko ohranjajo slovensko kulturo izven meja Slovenije. Poleg glasbene skupine BK evolution iz Italije, pevskega zbora MePZ Danica iz Avstrije in nastopa skupin dijakov iz Argentine in Kanade in drugih glasbenih in gledaliških skupin se bodo naši rojaki z rokodelsko-turistično ponudbo

18.00 uro v dvorani Državnega sveta med drugim tudi prvi "parlament" mladih v zamejstvu in po svetu. V Veliki dvorani v DZ pa bodo predstavniki zrelejših generacij Slovencev in Slovencev v zamejstvu in po svetu razpravljali o medgeneracijskem dialogu. V uvodnem delu plenarnega zasedanja bo s svojim govorom sodelovala tudi ministrica za Slovence v



predstavili na stojnicah, ki bodo popestrile dogodek. Večer se bo končal s sprejemom ministrice Ljudmile Novak v Narodni in univerzitetni knjižnici, kjer bosta na ogled dve razstavi o Slovincih v Kanadi in bo predstavitev dveh projektov digitalizacije slovenskih medijev iz izseljenstva in zamejstva. Temu dnevu bo 5. julija sledilo tradicionalno "Vseslovensko srečanje" v Državnem zboru, kjer bo med 10.00 uro in predvidoma

zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak. Dogodki, ki se bodo še dopolnjevali, so v skupni organizaciji Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, nevladnih organizacij (Izseljensko društvo Slovenija v svetu, Svetovni slovenski kongres, Rafaelova družba in Združenje Slovenska izseljenska matica), Slovenske akademije znanosti in umetnosti in Narodne in univerzitetne knjižnice. Več o prireditvi najdete na www.dobrodoslidoma.si

Petošolci Večstopenjske šole ob koncu šolskega leta

Na poučni ekskurziji v Ljubljani in Postojnski jami

V ponedeljek, 7. maja, smo se zaslužni petošolci (dobitniki treh vedenjskih podpisov smo namreč pustili doma) vseh osnovnih šol Večstopenjske šole iz Gorice in Doberdoba odpravili že zgodaj zjutraj na nagradno strokovno ekskurzijo v Ljubljano in Postojno, ki jo vsako leto podarjata Zavod za šolstvo in Ministrst-

vo za šolstvo in šport Republike Slovenije. Že pred sedmo smo se sestali pri Rdeči hiši in se z veseljem ponovno srečali z vrstniki, s katerimi smo preživeli pet nepozabnih dni v Zrečah na Zelenem tednu. Med vožnjo z avtobusom smo veselo kramljali in poslušali glasbo. Avtobus nas je najprej odpeljal v center Ljubljane do Krekovega trga. Po izstopu smo se sprehodili z dežniki v rokah po mestnem središču. Vreme nam zjutraj ni bilo zelo naklonjeno, saj se je kar

pošteno ulivalo. Imeli smo dve vodički, ki sta nam predstavili glavne značilnosti mesta in njegov zgodovinski oris. Sledil je ogled gledališke predstave *Izgubljeni ton* v Lutkovnem gledališču. Pošteno smo se nasmeljali in bili nad igro navdušeni. Ob koncu predstave so nam igralci razkazali tudi različne instrumente, ki so jih uporabili v

smo morali na svoje glave. Jama je precej hladna, saj je bilo v njej samo 9 stopinj. Izvedeli smo, da je rast stalagmitov in stalaktitov počasen proces, saj v tridesetih letih zrastejo le en milimeter. Marsikdo od nas je prvič videl tudi človeško ribico. Po ogledu smo imeli nekaj časa za nakup raznovrstnih spominčkov za svoje najdražje. Na-

predstavi. Takih instrumentov nismo nikoli videli, saj so si jih izmislili sami. Ko smo prišli iz gledališča, nas je presenetilo lepo, bleščeče sonce. Po klasičnem kosilu v BTC centru smo se napotili v Postojno in si ogledali znamenito Postojnsko jamo, ki je vedno za vsakogar pravo doživetje. Del jame smo si ogledali na vlakcu, potem pa smo peš občudovali ostale jamske predele z visokimi stalagmiti in stalaktiti. Vožnja z vlakcem je bila vzemirljiva in paziti

stopil je čas odhoda proti domu. Med potjo je čas hitro mineval, saj smo si imeli veliko povedati in zabave ni primanjkovalo. Kljub slabemu vremenu je bil izlet čudovit, tudi ker smo se ponovno srečali s prijatelji, ki smo jih spoznali na Zelenem tednu. Zavodu za šolstvo in učiteljem spremjeljavcem gre naša iskrena zahvala za poučni izlet in za vsa nova pridobljena spoznanja in doživetja.

Petošolci OŠ Josipa Abrama iz Pevme



vo za šolstvo in šport Republike Slovenije. Že pred sedmo smo se sestali pri Rdeči hiši in se z veseljem ponovno srečali z vrstniki, s katerimi smo preživeli pet nepozabnih dni v Zrečah na Zelenem tednu. Med vožnjo z avtobusom smo veselo kramljali in poslušali glasbo. Avtobus nas je najprej odpeljal v center Ljubljane do Krekovega trga. Po izstopu smo se sprehodili z dežniki v rokah po mestnem središču. Vreme nam zjutraj ni bilo zelo naklonjeno, saj se je kar

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Zakaj bi si želeli bližnjic?

Danes gre moja zahvala njemu. Možu. Ker mi vedno pokaže, da znam stati na nogah in da ima vsaka težava ali zapreka navsezadnje določen pomen na življenjski poti. Na vse, kar seveda racionalno obvladam, emotivno odreagiram drugače. Zapreka, ena, druga, tretja težava me iztirijo, povsod vidim vijuganje, ne razumem čakanja, zoperstavljam se mu, ne razumem zaprek. Mož pa jih. Predzadnji od sedmih otrok, oče stalno na morju, miza ni bila dovolj velika, da bi skupaj jedli, morali so se vrstiti. Vse težave in zapreke so ga prekalile v moškega, ki mu vedno uspe zreti v cilj, vedno računati na lastne moči, vedno znova vstati, in v vsem, kar se mu dogaja, videti smisel. Opazujem tak način življenja in vidim, kako ti omogoča, da življenje resnično živiš. Nedvomno se v večji meri veseliš vsakega trenutka, v veliko manjši meri obupuješ, ker veš, da imaš vedno neke pred sabo nova vrata. Sama se gotovo nagibam k drugi kategoriji, oni, kjer smo osebe, ki želimo takojšnjih odgovorov, ki trzajo ob ponovnih zaprekah, ki posplošujejo in tako dolgo zrejo v določen, pa čeprav težak zavoj na poti življenja, da ne gledajo več same poti. Dokler jih na to ne opozoriš. Kolikokrat smo jaz in te osebe obstale ob srečanjih, ki ti resnično dajo misliti. Nebeško lepo tridesetletno dekle na vozičku zaradi gensko prirojene bolezni, ki je



počila v odraslosti in s tako življenjsko pozitivnostjo, s tako modrostjo, s tako odprtostjo do sveta, do življenja in vseh njegovih zakonov, da te je sram. Za vsak vzdihljaj, vsako otožno misel, vsako neumno primerjanje, ki je kot tako brez vsakršnega smisla.

Pred dnevi sem prebrala intervju z Giusy Versace. Priimek je seveda svetovno znan. Ime postaja znano, a zaradi povsem drugačnih razlogov. Nečakinja pokojnega modnega oblikovalca je na višku svoje menedžerske kariere v nesreči izgubila obe nogi. Dekle bujne latinske lepote si je kot cilj zadala nastop na paraolimpijskih igrah čez nekaj let. Intervju berem po naključju (?) takoj po otožnem razmišljanju in pridruženji jeziku zaradi takih in drugačnih zaprek. In me je seveda sram. Morda sram niti ni pravilna beseda, ker te sram navsezadnje paralizira, morda se kristalizira v primerjanju samega sebe in se dejansko iz te

pozicije ne premakneš. Njene besede, kot tudi njen fantastični nasmeh na fotografiji, elegantna dolga obleka, utrip življenja, ki ga je oddajala tudi tako mrtva materija, kot je lahko list patinirane revije, vse to me je streslo in me postavilo pred ogledalo. Ali niso naše težave morda le težave med narekovaji? Ali se ne zavedamo, da je vse na naši življenjski poti ravno tam, kjer mora biti, ravno preko tiste brvi moramo iti, ravno tisti zavoj narediti? Zakaj bi si želeli bližnjic?

CERKEV SV. IVANA IN NJEN ČAS (26)

Mariza Perat

Msgr. Franc Močnik

Rojen je bil v Idriji leta 1907. Osnovno šolo je obiskoval v domačem kraju in prav tam tudi realko. Po maturi leta 1925 se je vpisal na znanstveno fakulteto v Bologni in tu leta 1930 doktoriral iz matematike z najvišjo oceno in pohvalo. Po doktoratu se mu je odpirala možnost, da bi postal docent na univerzi. Vendar se je, tudi po zaslugi msgr. Leopolda Cigoja, takratnega duhovnega vodje v goriškem malem semenišču, odločil za duhovniški poklic. Odšel je v goriško centralno semenišče in bil 17. marca 1934 posvečen v duhovnika. Služboval je najprej v Črnem Vrhu, nato je leta 1935 postal župnik v Vrtojbi. V tem času je poučeval fiziko v malem semenišču v Gorici. Leta 1937 je bil premeščen v Gorico in je tu postal stolni vikar. Bil je tudi duhovni vodja v malem semenišču. Eno leto je poučeval matematiko na italijanskem liceju "Dante Alighieri", eno leto pa na italijanskem učiteljskem liceju. V malem semenišču je poučeval do šolskega leta 1941-42. Naslednje leto je postal spiritual v goriškem bogoslovnem semenišču in tu ostal do leta 1947. Leta 1945 je začel izhajati Slovenski Primorec, predhodnik Katoliškega in zdaj Novega glasa. Msgr. Močnik je zanj napisal prvi uvodni članek in v njem obrazložil smernice in namene novega časopisa. Po razmejitvi leta 1947 je postal apostolski administrator tistega dela goriške nadškofije, ki je pripadel Jugoslaviji. Istočasno je bil župnik v Solkanu. Po priključitvi Primorske pa so ga od tu dvakrat izgnali. V Gorici je nato poučeval matematiko na slovenski nižji srednji šoli, zatem pa dvajset let na slovenski klasični gimnaziji in liceju. Bil je prefekt v Alojzijevešču, leta 1967 pa je postal njegov ravnatelj. Od decembra 1950 do konca leta 1952 je bil voditelj goriške deklishe Marijine družbe. Leta 1963 je zaradi velikih zaslug, ki si jih je pridobil za cerkev, bil odlikovan z naslovom "kaplan Nj. Svetosti".

Leta 1972 je bilo pri sv. Ivanu v Gorici ustanovljeno Dušnopastirsko središče za slovenske vernike. Za njegovega prvega voditelja

je bil imenovan msgr. Močnik. To mesto je ohranil do leta 1982, ko je bil imenovan za stolnega kanonika in penitenciarja. V času, ko je vodil duhovnijsvo sv. Ivana, je obnovil cerkev in kupil stanovanje za župnišče.

Delovanje msgr. Močnika je bogato in raznoliko. V letih 1954 in 1955 je za višje srednje šole napisal Fiziko v štirih delih. V nekdanji hiši dr. Pavlice je uredil nove prostore za Alojzijevešče. Po smrti g. Stanka Stančiča leta 1955 je postal odgovorni urednik Katoliškega glasa in je to mesto ohranil do leta 1993. Zelo pomembna je njegova vloga pri Goriški Mohorjevi družbi, kjer je bil od leta 1939 član osrednjega odbora, od leta 1940 tajnik, od leta 1953 do 1981 pa predsednik. Prav tako je pomembno njegovo delovanje v mladinskih organizacijah. Prav za mladino je l. 1954 v Žabnicah kupil zemljišče od domačina Rigerja in dal na njem zgraditi kočo, ki so jo blagoslovili julija 1. 1955 in jo posvetili sv. Jožefu.

Dne 13. oktobra 1991 je župan iz Nove Gorice Sergij Pelhan povabil msgr. Močnika na srečanje, katerega so se udeležili duhovniki z obeh strani meje, koprski škof msgr. Metod

Pirih in goriški nadškof p. Vitale Bommarco. V dodatku, ki ga je knjigi "Moji spomini" msgr. Močnika pripisal g. Jožko Kragelj, o tem beremo:

"Župan Pelhan je v nagovoru izrazil msgr. dr. Močniku priznanje za vsestransko delo v korist slovenskega ljudstva, priznanje, ki mu ga je komunistična oblast vztrajno odrekala. Dr. Močnika je primerjal s kaplanom Čedermacem in s hlapcem Jernejem, ki je zaman iskal svojo pravico. Prosil ga je odpuščanja za vse krivice, ki so jih naredili nahujskani neodgovorni ljudje ob znanih dogodkih v Solkanu neposredno po priključitvi Slovenskega Primorja k Jugoslaviji, tako njemu kot njegovi sestri Pavli". Msgr. Močnik je bil zelo priljubljen pri vseh, ki so ga poznali. Bil je dobrega, plemenitega srca in vedno pripravljen pomagati.

Umrl je v Gorici 4. novembra leta 2000.

/ dalje



Msgr. Franc Močnik

Duhovna preobrazba Boruta Pahorja, kandidata za novega predsednika Slovenije?

Že kampanja za volitve novega državnega poglavarja

V Sloveniji so se po sprejemu zakonov in izvršilnih predpisov o varčevanju in prvih ukrepih vlade za oživitve gospodarstva napetosti v politiki in javnem mnenju zmanjšale, vendar pa stranke ohranjajo svoja politična in ideološka izhodišča in programe, ki kažejo na razdeljenost slovenske družbe in države. Ta ugotovitev se znova potrjuje v kampanji za volitve predsednika države. Te bodo šele jeseni, a že postajajo osrednja tema v Sloveniji. Najbolj dejaven je sedanji predsednik dr. Danilo Türk, ki potuje po državi, na srečanjih z ljudmi razlaga svoja stališča do raznih vprašanj, pri tem pa poizkuša biti pomirljiv in v zadnjem času največkrat ne omenja ali kritizira vlade. Vendar je deležen kritik, da potuje in vodi kampanjo za ponovno izvolitev na stroške države ter že s tem pridobiva prednost pred drugimi kandidati. Izvolitev dr. Türka za nov predsedniški mandat podpirajo stranke t. i. politične levice, privržence ima tudi v vladni stranki upokojencev (DESUS), njegov največji podpornik in zaveznik je Zoran Jankovič, predsednik stranke Pozitivna Slovenija in ljubljanski župan. Za zdaj v predsedniški tekmi sodeluje pet kandidatov: sedanji predsednik dr. Danilo Türk, dr. Milan Zver, ki je kandidat vladne Slovenske demokratske stranke in Nove Slovenije, krščanske ljudske stranke, Borut Pahor, ki želi podporo vseh Slovencev, Zmago Jelincič-Plemeniti, ki kandidira v imenu svoje neparlamentarne stranke SNS, ter samostojni in v javnosti skoraj neznan kandidat Marko Kožar. Politiko, pa tudi t. i. navadno javnost je v začetku predsedniške

kampanje presenetil Borut Pahor z razlago svojega značaja, stremeljenj in poslanstva, ki naj bi ga uresničeval kot predsednik države. Izpovedal se je v intervjuju, objavljenem v novi številki revije Onaplus, s pomenljivim naslovom Vsi okrog mene, jaz pa sam. Borut Pahor je zatrdil, "da so nad njim angeli, ki ga varujejo", in dodal, "da je že pred leti zasluhlil, da morda obstaja nekaj zunanaj dosega naše moči in ravnanja, pa se vseeno zgodi. Nekaj zagotovo je v tem (...). Svoje življenje sem gotal s tako veliko žlico, da sem se skoraj zadušil. Za pokoro sem angelom obljubil, da bom zdaj z vilicami zajemal juho". Nekdanji predsednik stranke Socialnih demokratov, naslednice komunistične partije, je tudi zatrdil, "da je upanje, ki ti ga daje vera, izjemnega pomena v življenju. Če sem se pred dvajsetimi leti rogal temu, danes drugače vidim ljudi, ki upajo v nekoga, ali nekaj tam nekje". Zaradi spoštovanja do Boruta Pahorja, zlasti pa upoštevanja misli in resnic, ki jih je izpovedal, ne bomo ugrabili o tem, ali je nekdanji komunist in premier doživel duhovno preobrazbo ali pa gre za spretno predvolilno potezo, ki bi mu na volitvah za predsednika

države morda lahko prinesla tudi glasove vernih državljanov. Dodati pa je, da je v predvolilnih raziskavah Borut Pahor deležen precejšnje podpore, hkrati pa ga srdito napadajo vsi predstavniki politične levice. V TV oddaji Vroči stol je Pahorjevo delovanje in vlogo v slovenski politiki ob-

vstaje. Potrebujemo dan, ko bosta v tej deželi spet prevladala razum in zdrava pamet, poštenje pa bo zopet pridobilo status ene izmed temeljnih vrednot". Na drugem področju, tistem o finančnih in gospodarskih napakah v mariborski nadškofiji, je mnenje objavil tudi psihoterapevt in publicist Bogdan Žorž. V tedniku Družina je "spoštovane slovenske škofo prosil, naj stopijo pred svoje vernike in priznajo, da so grešili, ker so gradili svoje kraljestvo na zemlji. Vzemimo zato vsi skupaj evangelij v roke in začnimo našo, skupno novo evangelizacijo". Tehten razmislek zagotovo zasluži misel dr. Rosvite Pesek, avtorice nove knjige o osamosvojitveni vladi, ki je v intervjuju, objavljenem v reviji Bukla, dejala, "da vsi,



Borut Pahor

vi in jaz, imamo to srečo, da živimo ta čas, ko smo Slovenci iz naroda postali nacija". Dodala je, "da je Slovence sprla politika in predvsem v tej sferi bi se morala zavedati odgovornosti do države in državljanov. In tam bi lahko nastali tudi dogovori in odgovori za mirnejše in strpnejše skupno življenje Slovencev in Slovencev. Pričakovala sem, da bosta te energije združila in zmogla Borut Pahor in Janez Janša s skupnim vladanjem. Pa se ni izšlo. Žal! S spremembami na levičici bo vse skupaj še težje, morda celo nemogoče".

Marijan Drobež

Po propadu gradbenih velikanov SCT in Primorja

Poroštva, nočna mora slovenskih bank

No, pa smo le dočakali še potop zadnjega od gradbenih velikanov. Stečaj Primorja so zahtevali kar zaposleni. Tako so tudi sami presekali gordijski vozec finančnih težav ajdovskega gradbenega podjetja in sklenili farso s fantomatičnimi ameriški reševalci. S tem so najbrž tudi prepredili odtok preostalega družbenega kapitala in redkih zdravih dejavnosti v Primorju d. d. na transakcijske račune starih mačkov in njihovih novoustanovljenih fiktivnih podjetij. Očitno je delavce Primorja izučilo nedavno umiranje na obroke, ki ga je bil deležen SCT: tamkajšnji veljaki so pred postopkom stečaja namreč z različnimi pravnimi mahinacijami skušali iz nekdanjega ljubljanskega gradbenega velikana "izsesati" čim več preostalega kapitala na

in odobrilo vlogo za stečaj. Takrat bo jasno, kolikšni so realni dolgovni ajdovskega propadlega velikana in koliko znaša črna luknja slabega upravljanja tega podjetja. Skratka, jasno bo postalo, za kolikšne vsote se morajo obrisati pod nos upniki. Obstaja pa še prav posebna kategorija neizpolnjenih Primorjevih obveznosti, ki sicer niso dolgovi, a vseeno zaradi njih sivi lasje na glavah bančnikov cvetijo kot cvetje pod pomladnim soncem. Govorimo



o garancijah oziroma poroštvi. Vsako podjetje - izvajalec projekta mora za svoje delo naročniku predstaviti garancijo, ki krije predvsem dve postavki: dobro izvedbo del in vzdrževanje objekta za določeno obdobje. Kaj to pomeni? Izvajalec mora naročniku zagotoviti, da so dela ustrezno

leč ni sposoben držati se teh postavk (zaradi plačilne nesposobnosti, stečaja ali katerega koli drugega razloga), lahko izvajalec unovči garancije, ki jih porabi za plačilo novega izvajalca. Garancije seveda izdajajo banke. Do leta 2008 je bila izdaja garancij, predvsem za največja podjetja, nekaj samoumevnega. Nihče si ni namreč mislil, da bi lahko podjetja v rangu velikosti Primorja, SCT ai Vegrada lahko kdaj propadla. Slovenske banke, začenši z NLB, so milijonske garancije podpisovale, ne da bi pri tem sploh racionalno razmislile.

Unovčevanje garancij lahko potopi banke Leta 2008 pa je prišel potres. In posledično so podjetja začela propadati. Banke pa niso vedele, kaj bi. In poleg vseh posojil so na dan skočile tudi številne garancije, ki so jih banke odobrile slovenskim gospodarskim Titaniom. Posebna polomija se je zgodila na področju gradbeništv, daleč najbolj zadolženega sektorja, ki je bil v času debelih krav najbolj "perspektiven" trg. In na področju gradbeništv je bila prav posebna kategorija, ki je zaradi garancij prizadela banke: graditelji avtocestnega križa. V prvi vrsti seveda SCT, zdaj še Primorje. Investitor Dars (Družba za avtoceste RS) je že pred časom (po za-

konkurence) ugotovil, da je avtocestni križ preplačal za 2 milijardi evrov: težko bi sicer rekli, da Dars za preplačila ni vedel, prej je verjetno mižal na obe očesi. Danes (oz. od stečaja SCT, v začetku lanskega leta) pa vse bolj vroča tema postajajo tudi garancije, ki bi jih morala avtocestna družba unovčiti za dokončanje nekaterih del in za potrebna popravila. To pa je za banke velika tragedija.



Zakaj? Ni nam sicer znano, koliko je vredna celotna garancijska shema (neuradno naj bi bila vredna kakih 300 milijonov evrov, to je 50 milijonov več od zadnjih posamičnih dokapitalizacij NLB), ki na nogah drži slovenski avtocestni križ. Z lahkoto pa ugotovimo, koliko znašajo garancije, ki jih je za sabo pustila pokojna SCT kot največja izvajalka del na slovenskih avtocestah. Sam Zidar je za svoje nekdanje podjetje v načrtu finančnega prestrukturiranja zapisal, da ima SCT za 220 milijonov evrov nezapadlih garancij. Realna ocena o potencialni unovčitvi pa znaša 160 milijonov evrov. Taka unovčitev bi bila za banke v tem trenutku še eden od toliko hudih udarcev. Nov val zahtev po unovčevanju garancij pa bo kot pravi cunami zadel bančni sektor po propadu Primorja, ki je bil skupaj s SCT največji izvajalec del na slovenskih avtocestah. Številke še niso znane, jasno pa je, da bodo (že spet!) zastrašujoče.

Andrej Černic

Kratke

Krajevni praznik v amfiteatru gradu Kromberk

KS Kromberk-Loke vabi na krajevni praznik, ki bo v soboto, 16. junija 2012, ob 19. uri, v amfiteatru gradu Kromberk. Nastopili bodo Moški pevski zbor Kromberški Vodopivci, Ženski pevski zbor Ivan Rijavec ter skupine Vipavski Tamburaši, Tik-Tak in Juice band. Vse to bo ob dobri hrani in pijači. Grad Kromberk vabi istega dne še na Muzejsko poletno noč z brezplačnim ogledom novogoriškega muzeja od 16. do 22. ure.

Festival zelišč

Festival zelišč se bo začel v soboto, 16. junija 2012, s Predstavitvijo dela slepih in slabovidnih pri delu z zelišči na Lokvah, nadaljeval se bo v nedeljo, 17. junija, v Grgarskih Ravnah in na Lokvah ter končal z 8. nočnim pohodom na Lazno v soboto, 30. junija.

Pestra turistična ponudba ob kolesarski poti Kobarid

Na relaciji Čedad - Kobarid bodo zaživel kmečki turizem, pohodništvo, kolesarstvo, turistična zdravstvena ponudba ... Začelo se je na sredini - nekdanjem "konfinu": Gostišče s trgovino in turistične kmetije, prenočišča...; sezonsko odprta gostilna za hitro pripravljeno hrano tranzitnih turistov in še kaj; raznovrstno ambulatno zdravljenje za samoplačnike. Ob zaganju "konfina" je žaga pela eno najlepših melodij, ki jih je bilo v Posočju in Benečiji slišati v zadnjih sto letih. Žal se sanje vedno uresničujejo počasneje od dejanj. Kljub temu so se letos začele uresničevati prve od poslovnih priložnosti na relaciji Čedad - Kobarid, ki jih bo sicer ozka dolina omogočala. Kot je videti, se glas nove kobariske županje in vijugasta cesta, ki si ne zasluži imena meddržavna. V bližini so načrtovane dodatne površine za parkiranje avtobusov. Robert Kavčič iz Livka, nekdanji kobariski župan, namerava v opuščenem nočnem baru urediti gostilno in se tako vrniti v turizem že z začetkom te sezone. Za sedaj bo njegova



ponudba sezonskega značaja. Z novimi vsebinami bodo zaživel nekdanji carinski in poslovni objekti. Tako namerava Pavel Tonkli, ki je odprl v Breginju ekološko turistično kmetijo, urediti prodajo svojih pridelkov in jih tudi ponujati kot tople obroke tradicionalne posoške prehrane, pridelane na njihovi kmetiji. Znani so po odlično pečeni jagnjetini. Računajo na turiste, ki potujejo v obe smeri. Po navadi tak počitek s toplim obrokom potniki že načrtujejo na mestih, ki so znana po dobri postrežbi. Seveda pa bodo imeli tudi prenočišča, saj so blizu reke Nadiže, katere zdravilna voda in blato privablja vse več kopalcev.

ln že smo pri zdravstvu. Odlično dopolnitev in piko na i bo dal domači Zobozdravstveni studio Korošec. Na mestu porušene brezcarinske trgovine bo zgradil objekt z več vrst ambulatne ponudbe. Menda so njihove visokokakovostne zdravstvene storitve že na sedanji lokaciji prezasedene, zato ni strahu, da ne bi imeli dovolj tudi klientov samoplačnikov. Če bosta zaživel mednarodna kolesarska in pohodniška pot med Slovenijo in Furlanijo Juljsko krajino, je pričakovati še nekaj takšnih vab za turiste tudi v Benečiji. Seveda pa marsikdo meni, da bo gospodarstvo tukaj zaživel, ko bo sedanja cesta namenjena le za lokalni promet in kolesarje, višje nad dolino pa bi morali državi z evropskimi sredstvi zgraditi hitro cesto (s predori) na relaciji Videm - Ljubljana. / mm

Izjava o dogajanju na Univerzi Primorske

Člani Kulturnega kluba Istra Koper smo na občnem zboru 24. 5. 2012 z zaskrbljenostjo spregovorili o dogajanju na Univerzi Primorske. V preteklosti smo namreč, skupaj s širšo Primorsko, z velikim zadovoljstvom in odobravanjem spremljali in podpirali nastanek tega velikega doma učenosti. Zato nam ni vseeno, kaj se dogaja z njim. Ne poznamo vseh dejstev in si tudi ne lastimo pravice, da bi jih morali poznati, vendar apeliramo na odgovorne, da naj rešujejo nakopičene probleme brez odlašanja, učinkovito in hkrati dostojanstveno, kot se to spodobi za visokošolske učitelje. Poskrbimo, da ne bi banalnosti zasenčile velikega poslanstva te izbrane ustanove, to je pripraviti nove generacije izobražencev, ki bodo odgovorno prevzeli nase soodločanje o usodi tega prostora, slovenskega naroda in slovenske države. / Predsednik Silvan Prodan

V 16 naseljih prebiva tretjina prebivalstva Slovenije

Slovenija je imela 1. januarja letos 6.031 naselij. Brez prebivalcev jih je bilo 60, v 16 naseljih z najmanj 10.000 prebivalci pa je prebivala tretjina vsega prebivalstva Slovenije. Naselje brez otrok oziroma prebivalcev, ki so stari manj kot 15 let, je bilo 290. Od tega 19 takih, v katerih so živeli le starejši prebivalci. Podatki, ki jih je na svoji spletni strani objavil Statistični urad Republike Slovenije (Surs) kažejo, da je bilo največ naselij brez otrok v občini Kostel, in to 28. Tam je namreč tudi največ "starih" naselij. V 82 naseljih po državi ni bilo starejših prebivalcev oziroma oseb, ki so stare 65 let ali več. Največje med "mladimi" naselji je naselje Kerinov Grm v občini Krško. Naselje so ustanovili leta 2010 in ima 134 prebivalcev. Podatki Sursa tudi kažejo, da je največje naselje v občini Mirna, ki so jo ustanovili leta 2011 z odcepitvijo od občine Trebnje, istoimensko naselje Mirna. Na prvi dan letošnjega leta je bilo v naselju Mira 1398 prebivalcev. Najmanjše naselje med 22 naselji v občini je naselje Ravne. To naselje je imelo 17 prebivalcev.

Pogled čez

Vinogradništvo in vinarstvo Petelin-Rogelja, Tomaj

V začetku meseca junija smo se odpravili na obisk na domačijo Petelin-Rogelja v Tomaju, ki se nahaja na hišni številki 18. Na prostorni borjač z latnikom pridemo skozi vhod-kalono, ki stoji levo od vaškega spomenika padlim v drugi svetovni vojni prav v središču vasi, nedaleč od avtobusne postaje. Z domačije Petelin-Rogelja prihaja tudi lanska kraljica terana Maruša, ki pravi, da je Tomaj najlepša vas na Krasu. Njeni trditvi bi le težko oporekali, saj je naselje na griču, na katerem kraljujeta samostan in cerkev, posvečena svetima Petru in Pavlu, iz vasi pa nam pogled sega do Sežane, Repentabra in Volnika. Poleg tega je vas znana po Srečku Kosovelu, ki počiva na tamkajšnjem pokopališču, njegovi verzi pa krasijo tudi steno hrama Rogeljevih.

Kmetija je zelo stara, domači znajo povedati, da so njihovi predniki na njej živeli že leta 1560. Družina se je ukvarjala s kmetijstvom, pri hiši je bilo veliko ljudi, še pred nekaj rodovi je bilo namreč osem bratov in sester. Kmetijstvo je bilo tedaj bolj razpršeno, od živinoreje do poljedelstva (pšenica, koruza ipd.). Pred kakima dvema desetletjema sta se pripadnika "vmesne" generacije Katarina in Marjan odločila, da se bosta usmerila izključno v vino-

odločila za študij arhitekture v Ljubljani, njen brat Matej pa se je podal na humanistično področje. Kljub vsemu velja pravilo, da vsa strojna, vinogradniška in kletarska dela opravlja mož oziroma oče Marjan. Žena Katarina je zadolžena za stekleničenje in etiketiranje ter finančno plat domačega podjetja. Ko se pojavi čas večjih in zahtevnejših opravil (obrezovanje in vezava trt), za delo poprimejo vsi, ko se dogaja trgatav-bendima, pa morajo najeti tudi zunanje sodelavce.

Zanimivo je, da družina Petelin-Rogelja največ svojih pridelkov proda na domačem borjaču. Kupci prihajajo iz osrednje Slovenije, veliko je Italijanov, pa tudi Avstrijcev in Nemcev. Te največkrat zamikajo zeliščna žganja. Zanimiva so jim zaradi njihove cenovne ugodnosti, pa tudi zaradi domačega značaja. Maruša spominja na njeno trditve, da je Tomaj najlepša vas na Krasu, sama pa pravi, da gre velika zaslug za prodajo prav legi vasi in kmetije, veliko obiskovalcev in kupcev je zato tudi mimoidočih. Največ pa je seveda kupcev, ki se redno vračajo. Veliko Nemcev prihaja v Tomaj po vino prav v ta namen.

V prejšnjih časih so po večini prodajali kmetijske pridelke, v tem času so šle na tržišče predvsem češnje, vina so prodali, kar so ga imeli,

opremljeni za večje skupine. Kar se same prodaje tiče, pravijo, da gre vino odlično v prodajo in po ocenah, gibanje pred novimi najbrž tudi zmanjkalo. Tudi oziroma prav zaradi tega so se odločili za že omenjeno posaditev novih trt. Najboljša popotnica za prodajo pa je seveda sama kakovost vina, ki mora biti dobro. Za to se posebno trudijo, najprej v vinogradu, nato še v kleti. Poleg tega je treba ljudem ponuditi pravo postrežbo in znati z njimi komunicirati. Ljudje se tako rade volje vračajo. Rad moraš imeti ljudi, da lahko z njimi delaš, pravi Katarina. Zanimalo pa nas je tudi, in zato smo Marušo vprašali, kako poteka izvolitev za naslov kraljice terana. Prvi korak je seveda osebna odločitev, da se bo posameznica odpravila v to. Maruša na začetku ni bila še popolnoma prepričana, ali bi ta korak storila, ko pa je pomislila, da je odraščala na kmetiji in da je tudi njen fant vinar ter da jo na trte veže tista prava ljubezen, se je zanj odločila. Za vinom in trtami stoji namreč zgodba, ki ima v sebi veliko truda. Tudi sama je hotela promovirati Kras. Kandidaturo je namreč videla kot možnost za lastno izobrazbo in rast. V konkurenci so bila tri dekleta. Najprej je posamezna kandidatka stopila pred strokovno komisijo, ki je ocenila njeno znanje o vinu. Nato je bil na vrsti del izbora pred občinstvom, na katerem so se zvrstila vprašanja o turističnih vidikih Krasa, pa tudi o pravilni postrežbi pri mizi ipd. Ljudskega glasovanja, kot na lepotnih tekmovanjih, na izboru za kraljico terana ni, navijanje občinstva pa se je vseeno slišalo.

Kakšne so naloge kraljice terana? Ko se gredo kraški vinarji predstavljati okrog njih kraljica spremlja. Ko zagledajo kraljico, pridejo velikokrat ljudje takoj zraven. Kraljica pa ima svoje mesto tudi na predstavitvah občine in Krasa. Veliko stikov je Maruša navezala tudi z ostalimi slovenskimi vinskiimi kraljicami, ki so bile pred kratkim na obisku na Krasu. Glavno je, pravi Maruša, da se vsi imamo lepo. Večino svojega "kraljevskega poslanstva" Maruša opravi v Sloveniji, redka so potovanja v tujino.

Kaj pa Marušini osebni cilji? Prvi je ta, da bi uspešno končala svoje kraljevanje. Upa namreč, da ji bo uspelo obiskati še čim več krajev in razširiti najlepši glas o teranu. Maruša počasi končuje tretji letnik študija arhitekture v Ljubljani, veliko ljudi pa jo sprašuje, kaj bo počela. Prepričana je namreč, da sta arhitektura in vino sorodni panogi, ker obe stroki ne poznata točnega recepta, ampak zahtevata ideje in fantazijo. Maruša zato v šali pravi, da bo postala arhitektka vinskih kleti.

Primož Sturman

MePZ Lojze Bratuž v Bratislavi, Brnu in na Dunaju

Tridnevno intenzivno pevsko - kulturno potepanje

V sako leto se pevke in pevci Mešanega pevskega zbora Lojze Bratuž iz Gorice, ki deluje pod okriljem Zveze slovenske katoliške prosvete, odpravimo na potep po evropskih mestih. Letos sta naš pevec Marko Aucin in njegov sin Luka za nas od 1. do 3. junija pripravila obisk kar treh mest: Bratislave, Brna in Dunaja. Pot preko Slovenije je v zgodnjih jutranjih urah minila presenetljivo hitro in že smo bili v Avstriji. Postanek, na katerem smo se izdatno okrepčali z domačimi dobrotami, je bil zelo pomemben, saj nas je kmalu čakal ogled

meznihih točk ... Posebno smo se zabavali ob mnogih bratislavskih kipih, ki so tako nevsiljivi, da jih včasih komaj opaziš, a vsak pripoveduje del bratislavske zgodovine, pa še krasne "foto-

prepevanju popevk ob zvokih kitare, drugi smo ob Lukovem vodenju spoznali nočni utrip mesta. S terase se nam je odprl pogled na celotno mesto; dal nam je vedeti, da nas čaka bogat sobotni



Foto Tina P.



Foto Tina P.

točke" so ... Nenačrtovan pevski postanek se je zgodil v središču Bratislave, ko smo se odločili pozvoniti na vrata slovenskega predstavništva. Slovenski veleposlanik, mag. Stanislav Vidovič, nas je sprejel in seveda smo se mu oddolžili s slovensko pesmijo. Kratak obisk je zaokrožil s kratkim nagovorom, v katerem nam je opisal dejavnosti veleposlanštva, in s povabilom, naj se le oglasi, ko bomo ponovno v mestu. Ogled Bratislave smo konča-

dan. Na ogled mesta Brna smo se odpravili takoj po zajtrku. Vodenje je tokrat prevzel Marko. In ker imaš v Brnu veliko videti, smo morali kar hiteti ... Zato so bili drobni postanki še kako dobrodošli. S pesmijo smo okusili, kaj nas čaka zvečer v cerkvi svetega Jakoba. Pesem na prekrasem akustičnem dvorišču gradu Špilberg pa je bila glasbena poslastica dneva: za nas in naše poslušalce. Ob popoldanskem ogledu gradu Lednice s prekrasnim vrtom in sprehajalnimi potmi je čas minil, in s povabilom, potrebno se je bilo pripraviti na večerni nastop v gotski katedrali. S prepletanjem latinškega, češkega in slovenskega jezika smo pričarali "katalištvo" v pravem pomenu besede. Po uradnem nastopu smo nato poestrili večer še našim gostiteljem. Naslednje jutro smo se morali hitro odpraviti. Čakal nas je še Dunaj. Mogočen, dišeč (vrtnice ...), glasen, pisan in vroč. Takšnega nam je uspelo okusiti ... Potovanje smo zaokrožili v prijetnem vzdušju s pesmijo in zahvalami, v vsakdan pa so nas postavila "oznanila" za naslednje vaje. Končni koncert je namreč tik pred vrati: 21. junija ob 20.30 v stolnici v Gorici, kamor vas prav prisrčno vabimo.

Alenka Hvalica



V domačem hramu Maruša, Katarina, Marjan, Jože in Milka.

gradništvo, ki seveda danes ostaja osnovna domača dejavnost, zraven tega pa na kmetiji pridelujejo še bio pridelke, čeprav nimajo ustreznega certifikata, saj je večina le-teh namenjena samooskrbi s hrano. Radi pa poudarjajo, da pri njih vinogradništva vsekakor ne delajo na industrijski ravni.

Na kmetiji imajo enega zaposlenega, ki je dejavnost prevzel od tastov. Katarinin mož in Marušin oče Marjan je namreč prišel v hišo za zeta, na začetku je bil še zaposlen, nato je prevzel vaje kmetije. Doma seveda vsak po svoji moči prispeva k delu na kmetiji. K temu velja zapisati, da zna naraščaj domača opravila dobro usklajevati s svojimi osebnimi stremeljenji in študijskimi obveznostmi (Maruša se je

žganje je v večjih količinah teklo v Trst itd. Preživetje pa je bilo nekoč seveda veliko težje kot danes. Danes imajo obdelanih površin za tri hektare trt, ostale travnike pa so dali v najem, da jih najemnik vzdržuje s košnjo. Zanimiv pa je predvsem podatek, da so se letos odločili za nasad dveh novih vinogradov. Trt tako že obdelujejo približno šest tisoč, od letos pa se jih bo obstoječim pridružilo še dva tisoč, zna povedati Katarina. V glavnem gre za refoško, ki daje teran, nekaj pa je tudi caberneta in merlota. Pomemben izdelek, za katerega Katarina pravi, da je stranski, je teranov liker, pa tudi že omenjena zeliščna žganja.

Kmetija Petelin-Rogelja je odprta za skupinske obiske, seveda po predhodni najavi, čeprav še niso

prvega mesta. Še vožnja mimo Dunaja, pod orjaškimi vetrnimi elektrarnami in že smo bili na Slovaškem. Da smo sploh zaznali mejo, je bilo krivo predvsem to, da se je moral avtobus dodatno "opremiti" zaradi elektronskega plačevanja cestnine. Utrip slovaške prestolnice nam je z zanimivim in izčrpnim vodenjem pričaral Luka Aucin, ki je po nas prišel kar iz Brna. Po kratkem osvežilnem postanku smo se odpravili na sprehod po mestu, ki nam je razkril glavne znamenitosti. Kot glasbeniki pa smo s svojimi glasovi odkrivali tudi akustičnost posa-

li na bratislavskem gradu, od koder se širi pogled na novi del mesta, mostova, ladje na Donavi, pa vse do vetrnih elektrarn v Avstriji. Češka republika nas je pričakala z nekaj ovirami. Težave zaradi cestnine so povzročile nekaj zamude, toda po učinkovitem posredovanju našega vodiča smo v pravem času poslali na zaslužen počitek tudi šoferja Jordana. Hotel v Brnu nas je pričakal obsijan z večernim soncem, prijetne sobe pa so omogočile potrebno "izravnavo hrbtov" in prijetno osvežitev. Okrepčani z večerjo smo si pripravili prijeten večer: nekateri ob



POTOVANJE Z OKUSOM

Slavica Radinja

Juha iz leče (Indija)

Recept je primeren za vegetarijance in vegance.

Sestavine:

1/2 skodelice leče
1 skodelica korenja, narezanega na tanke rezine
1/2 skodelice stročjega fižola, narezanega na tanke rezine
1 skodelica sesekljane zelene
3 paradižniki
1 cm svežega ingverja, narezanega na tanke rezine
1 žlička soli
1/2 žličke kurkume
1/2 žličke črnega popra
1/2 žličke kumine
1/2 žličke garam masale
sok 1/2 limone



Lečo operemo in jo pustimo v vodi približno eno uro, dokler ne nabrekne. Pred uporabo jo spet splahnemo. V loncu segrejemo 4 skode-

delov. Kuhamo približno pol ure oz. toliko, dokler ni zelenjava kuhana. Nazadnje dodamo še mešanico olja, limoninega soka, masale in kumine ter dobro premešamo.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.



Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC



Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 12. junija, ob 14. uri.

Dežela vinotočev, šmarnice in gradov v oblakih (6. del)

Tu je človek našel pravo pot sožitja z naravo

Güssing je sedaj edino mesto na svetu brez škodljivih izpustov; sonce, les, koruza, odpadki in celo rastlinske maščobe se v Güssingu spreminjajo v čisto energijo, ki greje stanovanja, osvetljuje šole, napaja avtomobile in avtobuse. Vse za ceno, ki je do 40% nižja kot drugje v Avstriji (in po svetu). Koch o svoji revoluciji v malem pravi, da gre za sistem brez napak, ki je trn v peti svetovnim multinacionalkam. V mestecu je zraslo 60 novih podjetij in 1200 ljudi je dobilo stalno zaposlitev. V kraj, ki je bil do pred kratkim razpadajoč podeželski trg, prihajajo znanstveniki s celega sveta in za "utopijo mesta Güssing" vedo zdaj na vseh petih celinah.

V lasti iste madžarske plemiške družine kot utrdba Güssing je bil v preteklosti tudi grad Burgau, grad, ki je obenem mestece in je nastal v šestnajstem stoletju. Pravi mu tudi grad na vodi, iznajdljivi avstrijski arhitekti pa so njegov dobršni del namenili prijetnim stanovanjskim eno-

deželsko mestece z burno preteklostjo in velikim srednjeveškim srcem. Grad, Burg Schlaining (trinajsto stoletje), je utrdba en-



Grad Burgau

ratne lepote z ohranjeno zunanostjo in skrivnostnim parkom; srednjeveška arhitektura nas tu preseneti z vsem svojim prelestjem in mogočnostjo. Grad, ki je bil v preteklosti znan kot gnezdo hudiča, pa je dandanes sedež evropskega muzeja mitu. Z znamenitim muzejem je

tam, obrambne vodne jarke pa spremenili v mestno kopalnico. Tudi ta grad zaživi poleti ob koncertih, razstavah in bogatem kulturnem dogajanju. Od Gradišanske smo se poslovili v mestecu Stadtschlaining, kjer smo preživeli zadnji sončni zaton. Gre za majhno, mirno po-

ratne lepote z ohranjeno zunanostjo in skrivnostnim parkom; srednjeveška arhitektura nas tu preseneti z vsem svojim prelestjem in mogočnostjo. Grad, ki je bil v preteklosti znan kot gnezdo hudiča, pa je dandanes sedež evropskega muzeja mitu. Z znamenitim muzejem je

mestece ohranilo svoj mednarodni pomen, kajti zgodovinski viri pravijo, da so se tu, v kraljestvu božjega (cerkev, samostan in sinagoga) in posvetnega (grad), stekale pravzaprav vse evropske poti. No, na današnjega obiskovalca deluje srednjeveško središče dokaj umirjeno, o hudiču, ki naj bi tu razsajal, ni več ne duha ne sluha, vsi spomeniki so lepo ohranjeni in kraj je, verjmite ali ne, res vreden ogleda. Pet dni na Gradiščanskem je minilo, kot bi mignil, dežela neznih pobočij, neskončnih nižin, polj in vinogradov pa nama je tako prirasla k srcu, da je bilo slovo dokaj boleče. V prvem trenutku je vse skupaj delovalo na nas skoraj moreče, sedaj pa smo dojeli ritem tega mirnega in srečnega življenja v deželi, ki je bila še pred leti znana kot najbolj rena avstrijska pokrajina, a je ravno v času krize, nekoliko zaradi inovativnih idej, nekoliko zaradi padca meja in odprtja novih trgov, pa tudi zaradi pametnega kmetovanja znala ohraniti in celo povečati tako proizvodnjo kot delovna

mesta. Daleč za stoletnimi debli panonskih gozdov se za oddaljenimi vetrnicami, ki so komaj vidne prostemu očesu, že spušča večer, ptiči v vinogradih in sadovnjakih pojejo kot za stavo, ogromni stroji požirajo polja in nad to stranostjo se v večernem letu dviga štoklja. Jaz ji otroško sledim, stečem na travnik, kjer je pristala, in grem za njo. Gleda me, a ljudi se ne boji, tu je človek našel pravo pot sožitja z naravo, razvoj in zgodovina gresta vstric, midva pa se z žalostjo v srcu poslavljava



Burg Schlaining

od dežele vinotočev, šmarnice, gradov in neskončnih panonskih gozdov. V njej sva odkrila nekaj, kar sva že poznala in nosila v sebi, našla sva mir in spokojnost, prehodila kulturne poti sredi ravnine in v skupni zibelki različnih narodov okušala počasno rojstvo prastare evropske biti. Naslednje jutro se bova poslovila in počasi odpeljala. Z občutkom, da se bova kmalu vrnila, kajti počasni utrip nižine bova v vsakodnevnem vrvežu močno pogrešala.

Suzi Pertot

Sergij Canciani izdal knjigo o Putinovi Rusiji

'Rusija plemenita dežela ... Je neki univerzalni, urejeni kaos'.

"Kaj bi danes rekel Dostojevski o svoji deželi? Morda bi se najprej nasmejal, nato bi zajokal, saj bi ugotovil, da so bile njegove prognoze izpred 150 let točne".

In ravno eno izmed teh prognoz velikega pisatelja si je upokojeni novinar in nekdanji vodja dopisniške izpostave RAI v Moskvi Sergij Canciani izposodil za citat, ki bralca pospremi v njegovo knjigo z naslovom Roulette Russia - Neozarismo ai tempi di Putin: viaggio nell'ex impero sovietico tra corruzione, nostalgia e illusione democratica (Ruleta Rusija: potovanje v nekdanji sovjetski imperij ob korupciji, nostalgiji in demokratični iluziji) - Založnik Castelvecchi 2012.

Dostojevski je namreč jedrnat zapisal, da je "Rusija plemenita dežela... Je neki univerzalni, urejeni kaos".

"Ruski narod je prestal več režimov in več družbenih sistemov. Svoje duše v dobrem in slabem pa ni nikoli spremenil", nam je povedal Canciani na vljudnostnem srečanju na svojem domu pri Sv. Ivanu, ki je bilo le nekaj dni pred tržaško predstavitvijo njegove knjige: to je bilo v sredo, 13. junija, v knjigarni Minerva. Med dolgoletnim službovanjem v Moskvi je svojo začasno domicilno državo dobro spoznal, tako da si lahko danes dovoli izreči marsikatero sintezo na ta račun: "Ruska duša je duhovna, globoka, nerazberljiva. Je namreč pod vplivom radikalnih čustev: ljubezni, smrti, strahu in poguma". Toda ravno ta duša živi v telesih, ki so "naivna, celo infantilna. Praksa je dokazala, da je prav zaradi tega ruski narod podvržen anarhističnim težnjam. Zaveda pa se, da če hoče preživeti, ga mora voditi trda roka".

In ta trda roka je že desetletje Putinova. "Centralno moč so v carskih časih posebej ministri, nato birokratski sistem Sovjetske zveze. Danes je večini Rusom očitno, da je Putinova oblast potrebna. Do kdaj, me sprašujete ..." Teško je to reči. Veliko je elementov, ki vplivajo na rusko družbo. "Rojeva se no-

voj ruskega srednjega sloja, in pa kitajska gospodarska in vojaška ekspanzija". Kitajska je namreč nevaren sosed, ki bo po Cancianijevih besedah močno vplivala na družbeni razvoj Rusije: "Putin bo v primeru kitajskega pritiska imel dve poti: ali bo podprl civilno industrijo v smeri liberalnih svobod ali pa vojno industrijo po načelu še večje centralizacije moči". Rusija pa ima vsekakor na zalogi kar nekaj strateških naravnih prednosti: med temi je voda ključni element, prepotreben za razvoj Evrazije.

Ali je zato mogoče, da bo to stoletje rusko, kot je bilo prejšnje ameriško, smo vprašali sogovornika. "Ne, sploh ne. Ruski pogoj so drugačni od temeljev, na katerih je nastala ameriška velesila. Teško je shajati z rusko zimno. Družba v Rusiji je še vezana na mišljenje načrtovanega gospodarstva sovjetskega kova. Vprašanje je celo, ali bo ruska federacija znala ohraniti notranjo narodno in versko identiteto. Ravnotežje na Kavkazu je zelo krhko, tamkajšnja brezposelnost je visoka. Enote muslimanskih Rusov štejejo kar 25 milijonov pripadnikov. Tile doslej niso bili problem, v prihodnje pa ..."

Sklepni del pogovora je nato nanesel na nastanek same knjige. Avtor se je pri pisanju držal načela, naj ne bi ponavljal tega, kar so neštete publikacije o Putinu že poudarile. Gre za knjigo, ki jo je napisal novinar, ne pa pripadnik akademskih krogov: prednost ne ugotovitve je mogoče opredeliti v slogu in vsebini. Avtorjev pristop je naklonjen "utripu ceste" in čutenju ljudi. Za opis države, ki šteje kar 11 časovnih pasov je namreč potreben neki širši pristop. "Škoda, da se današnje knjige o Rusiji ne nanašajo na nekdanja zgodovinska dela in diplomatska pričevanja. Dojemanje ruske duše pa se še kako dobro kaže v njeni književnosti".

Saj res: kje bi lahko našli zgovornejšo sintezo od tiste, ki trdi, da je Rusija 'plemenita dežela... Je neki univerzalni, urejeni kaos'...

IG

Zamejsko žensko odbojgarsko gibanje

Izginja z zemljevida deželne članske odbojke

Niz obračunov športne sezone nadaljujemo z domačo odbojko. O moških vrstah (nenadejan uspeh Sloge Tabor v B2 ligi, dodaten napredek dveh mladih postav Olympie, toplo-hladna sezona Vala, izpad Sloge z ekipo, ki je vsekakor delovala v funkciji drugoligaškega moštva) smo že pisali, ravno tako o prvi ženski ekipi Zaleta, ki je le dosegla minimalni cilj obstanka v C ligi.

Zaton zamejske ženske odbojke je torej velika tema. Krvavo bode v oči v prvi vrsti na Goriškem, kjer mladi združeni ekipi Soča/Govolley žal ni uspela vrnitev v D ligo, potem ko je vso sezono prednjačila v pokrajinski prvi divizion in se ji je nato nerodno zalomilo v play-offu. Tako na državni kot na deželni ravni nastopa še kar nekaj (starejših, pa tudi mladih in obetavnih) slovenskih igralok pri

tremi mladinkami v vsaki postavi. Omenjene starejše igralke so pač igrale približno tako ali še slabše kot v prejšnjih letih, tako da sta obe vrsti ostali brez načrtovanega preboja v skupino za napredovanje (v C oziroma D ligi). Igranje brez skrbi za obstanek bi seveda dovoljevalo tudi eksperimentiranje z mlajšimi igralkami, medtem ko je sezona naenkrat postala neizprosna boj za obstoj.

Tretjeligašicam je naposled gladko uspelo, druga ekipa pa je ob spletu nesrečnih okoliščin (v prvi vrsti ponavljajoče se poškodbe in bolezni) na koncu izpadla po play-outu. Kljub temu da jo je vodil poklicni trener (Berlot) in da so z izjemo dveh, treh mladink (ki so se lepo uveljavile, to je treba priznati) ogroditve postav sestavljale sama dekleta, ki so v preteklosti igrale tudi stopničko višje (Gantar, Spangaro, Spanio, Starec).

Morda bo Zalet v prihodnji sezoni bržkone kljub vsemu ponovno razpolagal tudi z ekipo v D ligi, a problema s tem ne rešimo. Samo v dopolnilo obračunu iz tabora projekta o združevanju pri slovenski ženski odbojki iz omenjenega članka, ki je morda malce zavajal bralce. Kakorkoli že, zdaj dekleta Zaletovih članskih ekip trenirajo skupaj in kmalu se bodo izoblikovale skupine za prihodnje leto, ko se obeta nekaj novosti tudi v trenerskem kadru. Pozitivna novica ob koncu odbojgarske sezone pa je bila, da je v dodatnih srečanjih za obstanek v moški C ligi vsaj sovojenjska Soča ohranila status prvotnega po ravno tako zelo težavni sezoni.

HC



Zalet D - Farra - Briščiki, 14.4.2012

Tokrat bi se zato malce bolj poglobili v zgodbo druge šesterke Zaleta, ki je klavno nazadovala iz deželne D lige v pokrajinsko prvo divizijo. Pred nekaj tedni smo že nakazali problem občutnega osipa tekmovalk v ženski odbojki in roza športu pri nas nasploh. Zakaj so nekoč slovenski sestavi celo z medsebojnimi derbiji za napredovanje krojili vrh C lige, ali tekmovali kar v državni B ligi, danes pa smo ostali z eno samo ekipo na deželni ravni? Kam gredo odbojkarice, ko dopolnijo 18 let? Mar je prihodnost le v nezahtevnem igranju v "udobni" prvi divizion, kjer je dovolj priti dvakrat tedensko v telovadnico in so konci tedna praviloma prosti? Zagotovo to ne more biti vzgib, ki žene naprej naše gibanje.

boljših deželnih italijanskih društvih, naši klubi pa so na članski ravni dobesedno izginili z deželnega zemljevida ženske odbojke. Zakaj, ostaja vprašanje brez odgovora. Veliko radovednih vprašanj pa bi bilo vredno postaviti tudi športnim delavcem na Tržaškem. Vodstvo hvalevrednega projekta Zalet je po bolečem izpadu druge ekipe iz D lige v Primorskem dnevniku preko športnega vodje Petra De Waldersteina sicer branilo opravljeno delo, vendar rezultati zgovorno kažejo, da le ni bilo vse z rožicami poslano. Roko na srce, pri obeh članskih ekipah so bile v ospredju preverjene, izkušene posameznice, tako da je bilo na papirju tveganje zelo majhno, saj niso stopili v ligo z dvema-

PD Štandrež / Gledališče pod zvezdami

Trije razgibani komedijski večeri

Ob malce soparnem, k sreči ne deževnem junjskem mraku, v petek, 8., se je na dvorišču ob župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu, na odru, ki ga je dala na razpolago goriška občina in so ga prireditelji namestili pod zvonik domače farne cerkve in s tem njegovemu ozadju dali čaroben nadih, začel letošnji niz petih gledaliških predstav pod naslovom *Gledališče pod zvezdami – Iz komedije v komedijo*, ki ga je petič pripravilo Prosvetno društvo Štandrež. Temu že več let uspešno predseduje Marko Brajnik, za gledališko dogajanje pa se pobliže že veliko let vneto zavzema Božidar Tabaj. Pod milim nebom se je zbralo veliko gledalcev, očitno jih doma ni zadržalo Evropsko nogometno prvenstvo, ki se je začelo prav tisti dan. Po prijetnih, s hudomušnostjo prelitih besedah Božidarja Tabaja so se na odru, kot projekcije na platnu, najprej prikazali sklepni takti predstave *Mož moje žene* Mira Gravana, komedije, ki so jo igralci Beneškega gledališča postavili na oder v letih 90. in jo predstavili tudi na mavhinskem festivalu zamejskih, amaterskih dramskih skupin. Prizor iz tiste uprizoritve je bil namreč iztočnica za predstavo *Mož naše žene*, ki jo je s humorno žilico v gostobesedni sočnosti benečanskega narečja spisal Marina Cernetig, ena izmed stebrov te ljubiteljske gledališke skupine, ki že veliko let poživlja kulturno življenje na tem robu, v

preteklosti – pa še sedaj – raznarodovalno najbolj preizkušene slovenske zemlje. Cernetigeva je bila tudi glavna protagonistka predstave, zelo "napredna" žena, ki je poročena s kar dvema moškima, seveda z bivališčem v drugem kraju. Stvari se zapletejo, ko Bepo – Franco Qualizza – eden izmed njenih mož, razkrije drugemu možu, Petru – Andriano Garriup –, da ima njuna žena Anica razmerje s tretjim moškim v Ljubljani, z očetom svoje hčerke Matilde, ki živi v družini z Bepom. Podkrepljena od vzajemnega poguma ji vse to vržeta v obraz, ona med eno omedlevico in drugo – ni vedela namreč, da se moža med seboj poznata! – ju najprej prosi odpuščanje in jima obljubi večno zvestobo, potem pa spet gospodovalno, kot doslej, vzame zakonske vajeti v svoje roke in vse ostane po starem. Žuboreče replike, ki so se kar ulivale iz ust igralcev, so prijetno pozabavale gledalce, ki so se nasmjali in ob koncu namenili nastopajočim prisrčen aplavz. V soboto, 9. junija 2012, se je *Gledališče pod zvezdami* "preselilo" v župnijsko dvorano Anton Gregorčič, saj popoldan oblaki niso obetali nič dobrega. Na štandreskem odru so prvič nastopali igralci gledališke skupine *Smoteateriz* Majšperka pri Ptujju. Skupina je nastala pred štirimi leti, a ima

za seboj že kar nekaj uspehov. Med drugim se je lani uvrstila v finalni del Linhartovega srečanja gledaliških ljubiteljskih skupin Slovenije v Postojni. Tudi letos je že srečno prestala območno preizkušnjo istega festivala. Sestavljajo jo predvsem mladi igralci, ki jih umetniško usmerja režiser Darko Zupanc, obenem duša te skupine. Štandreški publikli so se predstavili s komedijo sodobnega ameriškega avtorja Kena Ludwiga. Tekst je Srečko Fišer prestavil v pristen, sočen slovenski prevod. Dogajanje se suče okoli italijanskega tenorja, zvezde, ki pride na gostovanje v clevelandsko gledališče, a ne more nastopiti v operi, ker se je pre-



Beneško gledališče: Mož naše žene (foto DPD)

najedel in mu je zato slabo. Štrana se zaplete, ko direktor gledališča misli, da je zaradi prevelikega odmerka pomirjevalnih tablet tenorist umrl. To situacijo izkoristi mladi Max, direktorjev pomočnik, ki si srčno želi nastopiti kot solist. Nastop mu čudovito uspe, a zadeva se zaplete, ko se pojavi pravi tenorist Tito Morelli in oblečen v Otella šari po hotelu in ga varnostniki imajo za norega. Situacijska komika in zmešnjava ob zamenjavi oseb se še ojači ob prihodu le-

pih deklet – v takih zgodbah ljubzenske spletke ne smejo manjkati! –, ki so zagledane v Morellija, čigar žena je seveda izredno ljubosumna. Komedijo zmešnjav z veliko vrati – kot v najboljšem vodvilu –, za katera se skrivajo protagonisti, zahteva, še posebno v drugem delu zelo dobro zgrajene komedije hiter tempo z nepričakovanimi obrati in zasuki. Vse to je režiser Zupanc dobro izkoristil, saj je dogajanju dal pospešen ritem, tako da predstava gladko teče s svojo privlačnostjo in humornostjo. Osem mladih igralcev je na splošno dobro vživel v like in spretno poudarilo zadrege, v katerih se le-ti znajdejo. Odlika predstave so tudi realistična scena, ki prikazuje hotelski apartma, in zelo fini, elegantni kostumi, ki poudarjajo lepe postave mladih igralcev. Gledalci so nastopajoče z burnim ploskanjem večkrat priklicali na oder za poklon in s tem pokazali, da so bili s predstavo zelo zadovoljni. Temni oblaki so prekrili nebo tudi v nedeljo pod

večer in zato so se prireditelji odločili še tretjo predstavo *Gledališča pod zvezdami*, v nedeljo, 10. junija, predstaviti na odru župnijske dvorane. Tokratni gostje so prišli z Visokega pri Kranju. To je bila gle-

dališka skupina KUD Valentin Kokalj, ki je uprizorila grenkoslado komedijo *Sobe* švicarskega avtorja nemškega rodu Markusa Köbelija, v režiji Hermana Mubija, ki je tudi priredil tekst. Kot je povedal Božidar Tabaj in kot je zabeleženo v zgibanki, ki spremlja predstavo, so na Visokem že v prejšnjem stoletju imeli živahno kulturno delovanje. L. 1955 se je društvo preimenovalo v Kulturno umetniško društvo Valentin Kokalj Visoko. V njem je delovala tudi dramska skupina, katere gledališka dejavnost pa je pred šestnajstimi leti presahnila. Da je v sezoni 2010/11 spet oživila, ima zasluge Matjaž Zupanc, ki je z igralci postavil na oder *Vstajenje Jožefa Švejka* Igorja Torkarja. V letošnji sezoni so naštudiral komedijo *Sobe*, s katero so gostovali v Štandrežu. Med humornimi trenutki se kažejo tudi bolj trpke strani te komedije, v kateri sta glavna protagonistata mlado dekle, ki išče smisel in smer svojega življenja in se preživlja z oddajanjem sob, in upokojenec. Dekle ima navadno za podnajemnike malce "odštekanje" ljudi, take, kot je ona sama. Zgodi pa se, da sprejme v svoje stanovanje za podnajemnika upokojenega vdovca, ki je moral zapustiti svoje dotedanje bivališče in čaka, da ga pokličejo v dom ostarelih Paradižek. Njuno sobivanje se v začetku zdi nemogoče, saj sta si generacijsko, po vedenju, mišljenju, občutjih in seveda tudi izražanju misli zelo oddaljena. Ona govori v slengu mladih, v katerem se prepletajo tudi angleški

izrazi, on pa v uglajeni slovenščini. Kljub tem velikim razlikam lepo sobivata in se po svoje navežeta drug na drugega. Razuzdano dekle Buli, ki rada pije "poseben omamljiv čaj", in uglajenega, olikanega vdovca Dedija sta živo odigrala Katja Sreš, ki je presenetila s svojo igralsko sproščenostjo, saj je to šele njena druga vloga. Očitno se v njej skriva igralski talent. Dedija pa je imenitno, z včasih čisto zasanjanim nadihom in s svetlim pogledom v daljne srečne dni, posebil Frenk Kranjec, ki se po odrskih deskah suče že trideset let, kar seveda preseva iz njegove zelo dobre, povsem naravne igre. Le-to prežarja njegova pridobljena igralska izkušnost.

Poleg njiju sta v obrobni vlogah Klavdičeve in Andra igrala še Nataša Gros in Aleksander Gasperlin. Toplo ploskanje je bilo potrdilo, da je bila gledalcem všeč ta komedija, v kateri se smeh oglašja bolj z zadržanostjo, saj vsebina odslikava današnje življenje, v katerem je kar nekaj grenkih kapljic. Letošnji niz ljubiteljskih predstav *Gledališče pod zvezdami* so podprli Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, občina Gorica, Zveza slovenske katoliške prosevne in Fundacija Goriške hranilnice. Nadaljeval se bo v petek, 15., in v soboto, 16. junija, ko bosta na vrsti predstavi *Ali ženske kdaj odnehajo?* v izvedbi KD Domovina iz Ospa in režiji Edite Frančeskin in *Zbeži od žene* dramskega odseka PD Štandrež v režiji Jožeta Hrovata. Ne zamudite ju!

Iva Koršič

Slovensko zdravniško društvo Trst – Gorica Slovesno praznovanje 30-letnice ustanovitve

Slovensko zdravniško društvo Trst – Gorica, ki združuje zdravnike, zobozdravnike, živinozdravnike in lekarnarje iz zamejstva, je v petek, 25. maja 2012, slovesno zabeležilo 30-letnico ustanovitve in plodnega delovanja v novi konferenčni dvorani hotela Sonja pri Domju v dolinski občini. Na prijetni prireditvi se je zbralo približno 60 članov društva in skupno podoživljalo tridesetletno pot, ki so jo ponovno prehodili v sliki in besedi. Častni gost večera je bila dolinska županja Fulvia Premolin, ki je imela prisrčen nagovor in ob koncu izročila priznanje, ki ga je Slovensko zdravniško društvo podelilo svojemu prve mu in do sedaj edinemu predsedniku dr. Rafku Dolharju. V utemeljitvi priznanja je zapisano: "za 30-letno neprekinjeno in požrtvovalno delo v korist društva in za prizadevanje na področju stalnega izobraževanja slovenskih zamejskih zdravnikov in drugih zdravstvenih delavcev v materinem jeziku ter za njihovo medseboj-

dravil dr. Marijan Spetič. Poudaril je, da se je pred 30 leti uresničila želja nekaterih zdravstvenih delavcev, da bi ustanovili svoje društvo. Le-to sedaj združuje nad 100 zdravnikov, zobozdravnikov, živinozdravnikov in lekarnarjev z namenom, da bi svojim članom posredovala strokovno izobrazbo v materinem jeziku. Druženje naj bi vsem dalo možnost medsebojnega spoznavanja, pretoka misli in tkanja prijateljskih vezi, je poudaril dr. Marijan Spetič, ki je tudi živahno povezoval posamezne točke programa, saj je na odru povsem domač. Za glasbeno in pevsko kuliso je poskrbel MelPZ Fran Venturini od Domja, ki je pod vodstvom Cinzie Sancin ubrano zapel primor-

boru in posebno tistim odbornikom, ki že od ustanovitve aktivno sodelujejo v društvu. V tridesetih letih je bilo 160 strokovnih predavanj z najrazličnejših področij zdravstva. Izvedeli smo, kako zdravijo doma in v tujini, saj je bilo kar nekaj predavateljev s Koroškega oz. iz Avstrije in Slovenije, pa tudi takih, ki so si strokovno znanje pridobili v Franciji, Švici ali pa imajo v tujini stike s svojimi kolegi. Seznam vseh predavanj je objavljen v prikupni publikaciji, ki jo je izdalo SZD ob tej okrogli obletnici. Poleg uvodnih besed dr. Rafka Dolharja in seznamu predavanj knjižico bogatijo še zabavne skice – "stripi" – pokojnega stanovskega kolega dr. Hlavatyja ter lege barvne fotografije z raznih izletov po zeleni Koroški in naši lepi domovini Sloveniji ter tudi z zanimivih srečanj. Predsednik Dolhar je poudaril, da je nameraval združiti slovesno praznovanje z občnim zborom, toda strah, da bi ta obveznost marsikoga zadržala doma, mu je narekoval, da je bolje sklicati občni zbor kdaj kasneje. Zor takrat bi morali mladi kolegi, ki so pristopili k društvu in že uspešno organizirali nekaj srečanj, poskrbeti, da bi se odbor pomladil in prinesel društvu novega zagona. To je bila želja, s katero je dr. Dolhar končal nagovor.



no spoznavanje, druženje in navezovanje koristnih prijateljskih odnosov". Temu priznanju se je pridružila še zahvala žena zdravnikov, ki jih je zastopala prof. Olga Lupinc. Predsedniku se je zahvalila, da so žene lahko spremljale svoje soproje na izletih in bile ob tem vselej deležne lepih, nepozabnih trenutkov. V imenu odbora je najprej poz-

sko ljudsko *Dober večer* v priredbi Mihaela Rožanca, Vilhar Hribarjevo *Mlatiči*, Prešernovo *Luna sije* v priredbi Mateja Hubada, ljudsko *Lepa ptica kukavica* v priredbi Zorka Prelovca. Nastop na slavnostnem večeru je končal s skladbami Aleksandra Vodopivca *Drag spomin* na besedilo Borisa Pangerca, *Razočaranja* na besedilo Srečka Kosovele v priredbi Marca Podde in s prekmursko *Ne ouri, ne sejaj* v priredbi Radovana Gobca. Predsednik SZD dr. Rafko Dolhar se je v svojem govoru zahvalil od-

Udeleženci večera so nato uživali ob projekciji mojstrskov izdelanih videoposnetkov o društvenih izletih, srečanjih in družabnostih, ki so se nanašale na zadnjih pet let delovanja. Pravil jih je dr. Oskar Volpi s pomočjo svojih posnetkov in slikovnega materiala članov ter jih zliil v celoto, kot zna le on, ki je za ta svoj konjiček prejel že veliko nagrad. Po besedah zahvale dr. Spetiča vsem sodelujočim se je druženje nadaljevalo ob okusni večerji.

Marilka Koršič

SCGV E. Komel / Snovanja 2012

Šegavost ljudskih pesmi iz otroških grl

Sredi vinorodnih gričev na Jazbinah, na kmetiji Aleša Komjanca, se je v soboto, 9. junija 2012, oglašalo otroško petje. *Snovanja 2012* so namenila posebne poznopopolnanske koncerte, poimenovane *Glasbene pravljice od Brd do Krasa*,

pravijo taku ... Majda Zavadlav in Božidar Tabaj sta se pristo in domače, kot le ona znata se vživljati v upodobljene like, preobrazila v Tinco in Poldiča, ostareli zakonski par, ki se preko ljudskih pesmic spominjata na lepe, pa tudi bolj trpke trenutke iz svojega

glasbeni šoli E. Komel, da so lahko peli celo ob spremljavi glasbenikov, pa še sami so pri nekaterih pesmicah zaigrali na glasbila. Zelo pozitivno in razveseljivo je, da se mentorji SCGV E. Komel ogrevajo tudi za ljudsko glasbeno literaturo sedaj, ko se s tako vsiljivostjo pojavljajo pesmi iz tuje glasbene literature. Na tak način se otroci že v rosnih letih seznanijo z našo ljudsko zakladnico in tako spoznajo delček nekdanjega življenja, v katerem ni bilo vse rožnato, pa tudi to, da so naši predniki ljubili

petje, ki jih je spremljalo mimo vseh pomembnih življenjskih mejnikov, in v njem izražali svoja čustva in občutke tudi v šegavem tonu. Prisrčen nastop, prežet z otroško pristnostjo in neposrednostjo, je sklenil prihod kuharja, večletnega šefa Ennia Furlana, ki je otroke in odrasle pospremlil na neobdelan košček vrta domačije pri Komjančevih in jim pokazal različna zelišča: npr. koprivo, ki jo uporabljamo samo, ko je mlada – cvetje in plodovi so strupeni! –, regrat, gozdne jagode itd. Otroke, pa tudi starše je opozoril, naj v gozdu ne nabirajo raznih vabljivih plodov živih barv, kajti večina izmed njih je strupenih. Po tej zeliščni lekciji so se otroci naučili delati "stoličke" iz trpotca in napravili jed iz zelišč.

V imenu SCGV E. Komel je pred nastopom pozdravila občinstvo podpravnateljica Alessandra Schettino in se zahvalila Robertu Komjancu, njegovi ženi Rafaili Nardinu in Alešu Komjancu za gostoljubje. Gospodar Robert pa je izrazil svoje veselje ob tem lepem otroškem gostovanju.

JK



Foto DPD

najmlajšim učencem Slovenskega glasbenega centra Emil Komel iz Gorice. Na Komjančevi domačiji, pod prostorno lopo so se zbrali otroci, starši in nonoti, da bi prisluhnili malim pevčim treh skupin: DO MI SOL, Male glasbene šole in Nauka o glasbi I. Enaindvajset malčkov je pod energično taktirko prof. Michele De Castro zelo uglajeno zapelo deset poskočno okroglih ljudskih pesmi, ki so jih z veseljem prepevali naši nonoti. Prav dva posebna "nonota" sta v drobnem gledališkem prizoru bila vezna nit med pesmicami, malimi pevci in sporedom prireditve z naslovom *"Naši ta stari pa*

ne zmeraj lahkega življenja, in se znata tudi pošaliti na svoj račun. Ob koncu veselo odideta domov, zadovoljna, da sta bila deležna takega lepega srečanja z otroki. Narečna beseda priljubljene ljubiteljske igralske dvojice se je naravno prelivala v ljudske glasbene bisserčke, ki so jih otroci s kristalno čistimi glasovi in dobrim smislom za ritem zapeli ob instrumentalni spremljavi Tomaža Škamperleta (klarinet), Mihaela Lavrenčiča (harmonika) in Davida Šuligoja (kontrabas). S tem svojim zelo natančno, disciplinirano pripravljenim pevskim nastopom so pokazali, koliko znanja so si že pridobili na